43. gada gahjums. № 46. Rigâ, 11. nowembrî 1898.

Ar pascha wisuschehliga Augsta Keisara wehleschanu.

Mahjas Weesis ar peelikumeem makſâ:
Ar peeſuhtiſchanu eekſchſemê:
Par gadu 3 rbl. — kap.
„ ½ gadu 1 rbl. 60 kap.
„ ¼ gadu 1 rbl. — kap.
Rigâ ſanemot:
Par gadu 2 rbl. — kap.
„ ½ gadu 1 rbl. — kap.
„ ¼ gadu 60 kap.
Ar peeſuhtiſchanu ahrſemês:
Par gadu 3 rbl. 60 kap.
„ ½ gadu 2 rbl. — kap.
„ ¼ gadu 1 rbl. — kap.

Mahjas Weesis.

Politisks un literarisks laikraksts.

Redakzija un ekspedizija atrodas Rigâ, Ernsta Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera baſnizas.

Sludinajumi makſâ 10 kap. par weenas fleſas ſmalku rakſtu rindiņu, preekſchpuſê 30 kap.

Apſtellejumi uſ Mahjas Weeſi un ſludinajumi ſuhtami uſ ſchahdu adreſi: Въ экспедицію газеты Маясъ Віасисъ, г. Рига. (Mahj. W. ekſped. Rigâ.)

Mahjas Weesis iſnahk weenreiſ nedelâ, treſchdeenâs. — Ar katru numuru iſnahk literariſks peelikums un katru mehneſi ſemkopibas peelikums.

Twaika tabakas fabrikas
J. W. Gussew, Rigâ,
greestâs bakuna tabakas etikete Nr. 8,
apſtiprinata no Tirdſneezibas un Ruhpneezibas Departamenta.

J. W. Gussewa,
pirmâs gildes tirgotaja un dſimta goda pilſona,
twaika tabakas fabrika, Rigâ,
(firma dibinata 1852. gadâ)
zaur ſcho pagodinas wiſpahrigi paſinot, ka wina tagad pagatawo
greeſtu bakunu ſem etiketes „kugis Nr. 8"
un
ſchwizentu ſem etiketes „jahtneeks"
iſ tâs paſchas wiſlabakâs ſwaigas tabakas, kuru wina ſuhta uſ **Pariſi, Franzijas waldibai,** un **Wihni, Auſtrijas waldibai,** un kuras augſto labumu peerahda no jauna parahdijuſchees pakaldarijumi augſchminetâm etiketem, neraugotees uſ likumigi iſdariti aiſleegumu trijeem tabakas fabrikanteem, kadehl minetâ fabrika luhdſ god. publiku greeſt wehribu ne tikai uſ etiketem, bet it ihpaſchi uſ firmu „J. W. Gussew, Rigâ" un dibinaſchanas gadu 1852.

Apſtellejumu peenemſchana
Mahjas Weeſim un Mehneſchrakſtam
uſ 1899. gadu eeſahkta.

Abonentu maſſa:

Mahjas Weeſis un Mehneſchrakſts (kopeji):

Rigâ ſanemot:		Pa paſtu peeſuhtot:	
1/1 gads . .	3 rbl. 85 kap.	1/1 gads . .	5 rbl. — kap.
1/2 „ . . .	2 „ — „	1/2 „ . . .	2 „ 80 „
1/4 „ . . .	1 „ — „	1/4 „ . . .	1 „ 60 „

Mahjas Weeſis (weens par ſewi):

1/1 gads . .	2 rbl. — kap.	1/1 gads . .	3 rbl. — kap.
1/2 „ . . .	1 „ — „	1/2 „ . . .	1 „ 60 „
1/4 „ . . .	— „ 60 „	1/4 „ . . .	1 „ — „

Mehneſchrakſts (weens par ſewi):

1/1 gads . .	2 rbl. 60 kap.	1/1 gads . .	3 rbl. — kap.
1/2 „ . . .	1 „ 40 „	1/2 „ . . .	1 „ 60 „
1/4 „ . . .	— „ 75 „	1/4 „ . . .	— „ 85 „

Apſtellejumi un naudas weſtules adreſejamas: Въ гор. Ригу, въ экспедицію газ. „Маясъ Віасисъ".

Redaktors-iſdewejs: Dr. phil. **Arn. Plates.**
Redaktors: Dr. philos. **P. Sâlits.**

Twaika ſahgu dſirnawâs un galdneeku buhwju leetu darbnizâ
A. Windelbandt, Rigâ,
Saku ſalâ Nr. 4/6,
dabujami gatawi: **durwis, logi, apſitumi** (Verkleidungen) un **ſpundeti dehli,** kâ ari teek peenemti **apſtellejumi** uſ **galdneeku buhwju leetu darbeem** no ſauſeem lokeem.

Saturs: Kritiſks apſkats par paſaulê raſchotâm mantam, labibu, lineem un winu leetoſchanu. III. — Latweeſchi Braſilijâ. (Turpinajums.) — No eekſchſemes: a) Waldibas leetas. b) Baltijas notikumi. c) No zitâm Kreewijas puſem. — No Rigas. — Grahmatu galds. — Kugneeziba. — No ahrſemem. — Uhtrupes (torgi). — Teefleetu nodala. — Tirgus ſinas. — Telegramas. — Daſchadi rakſti: Uſ kalneem. (Turpinajums.) — Sihkumi.

Literariſkâ Peelikumâ: Mainitâs lomâs. (Turpinajums.) — Zeła wehſtules.

Kritiſks apſkats par paſaulê raſchotâm mantam, labibu, lineem un winu iſleetoſchanu.

No Dr. philos. P. Sâlitſcha.

III.

Muhſu linkopju liktenis muhſu azu preekſchâ tehlojas druhmâs krahſâs. Lineem raduſchees bihſtami konkurenti. Tekaikai attihſtotees ſahkis leelâ daudſumâ iſleetot daſchadu zitu augu ſchkeedras. Kokwilna, dſchuta, ramijs un ziti ſchkeedru augi eenem linu weetu. Lini no plaſchâ mehrâ leetota preekſchmeta ſahk it kâ paiſt par luksus (greſnibas) preekſchmetu. Saka, ka no akmeneem nerodotees maiſe. Drehbes no kokeem, kâ redſejâm, jau gan. — Bet kâ nu ſtahw ar muhſu maiſi, ar muhſu kweſcheem, rudſeem, auſam? Waj muhſu graudkopji war meerigi raudſitees nahkotnê? Waj ta pate ſauzeja laika balſs, kura zik daſchu labu linkopi welti brihdinaja neuſtizetees pahrak lineem un no teem nedarit atkarigas wiſas eedſihwes, neuſſauz ari graudkopjeem jeb muhſu rudſu, kweſchu, meeſchu un auſu audſetajeem, lai tee ir modrigi? Kas kurmehr ſekojis ſawam laikam, tas ari ſinàs, ka labibas kopſchanâ daudſ kas pahrgroſijees. Un ſinatne, ko ta ari pahrtikas weelu raſchoſchanâ wiſu neiſdaris! Lai atgahdajamees tikai tahdâ tik ſlawena ſinatnu wihra wahrdus, kahds Frantſchu biſuſchais ahrleetu miniſtris, paſaules ſlawenais kimiklis Bertelo, kurſch Pariſê atklahdams ſtarptautiſko kimiku kongreſu iſſazija pahrleezibu, ka tas laiks wairs ne-eſot tahku, kur kimija eeſpehſchot waj wiſus uſturas lihdſekſus, kuri zilwekam wajadſigi, iſgatawot mahkſligâ zelâ. Zilweks tad ſawas mahkſligi pagatawotàs pahrtikas weelas wareſchot it ehrti un omuligi lihdſnehſat kà tagad daſchdeen ſchnauzamo tabaku. — Nahkſchot laiki, kur wairs nebuhſchot ne arſchanas, ne ſehſchanas, wiſs, kas ween wajadſigs, tikſchot iſgatawots mahkſligi. — Un „ja ne ſchodeen, tad rihtu," ſazija Bertelo, „kimija kopâ ar fiſiku radìs tahdas ſkrejamàs maſchinas, kuras zilweks warès wadit tik pat weegli, kà kugus pa juhru un nemaſ newar eedomatees kahdas pahrgroſibas tad notiks ſtarptautiſkâ ſatikſmê, tirdſneezibâ, ruhpneezibâ, muitas jautajumôs un kara ſinâ!" Tà leelais Frantſchu ſinatnu wihrs, kurſch kimijai rahdijis jaunus zeļus. Wina uſtiziba un paſahwiba uſ ſinatni neiſmehrojama. Winſch nekrauj wis zilwezei azìs tàs prahta robeſchas, kà to zik daſchs labs maſs garinſch pee katra gadijeena paradis, bet modina zilwezê paſchapſinu un paſahwibu paſchai uſ ſewi un uſ ſinatni. Un brihniſchkigee ſinatnu panahkumi, wiſi jaunlaiku panahkumi lihdſ ar leelo Frantſchu kimiki Bertelò iſteiz zilwezes prahta un gara ſpehju. Ari ſemkopiba par to ſin daudſ ſtahſtit. Kahdas pahrgroſibas ari tajâ naw notikuſchas! Ari ſemkopibâ, lai gan lehnak nekà ruhpneezibâ, maſchinas ſtahjas zilweku roku weetâ. Zik agrak nekauza darbineeku rati apſtrahdajot plaſchos leelihpaſchneeku laukus, zik zilweku ſpehka netika patehrets klaudſinot ſprigutus, kamehr nokuhla leelgruntneeku laukus! Un tagad to wiſu padara, ſamehrâ ar agrakeem laikeem, ſaujina zilweku. Maſchinas to darijuſchas par eeſpehjamu. Mahkſligi mehſli nahk palihgâ dabiſkeem lopu uu zilweku mehſleem. Un pat ſemes poteſchana jau noteek auglibas weizinaſchanas noluhkâ. Par ſcho ſwarigo jautajumu, par „ſemes bakterijam un ſemes poteſchanu" ſcha gada „Mahjas Weeſa" 14. un 15. numurôs eeweetots profeſora Dr. A. Hanſena rakſts, kuru nekautrejamees wehl ſche eeteitu ſemkopju nopeetnai eewehribai. — Pagahjuſcho reiſ redſejàm, kà iſſkatas tur, kur kulturas ſtari wehl maſ eeſpeeduſchees, kur maſà ſemes ſtuhriſcha apſtrahdataja wehl naw paſpehjis baudit kulturas ſaldos auglus. — Ee-eeſim ſchoreiſ, kaut ari tikai uſ azumirkli, kahdâ leelâ aiſjuhras leelſaimneezibâ. Wiſs tur teek darits ar maſchinam. Zilweks palizis par maſchinu kalpinataju un uſraudſitaju. Ir ſirgu ſpehks tur tapis jau ſtipri leeks. Semi apar ar twaika arkleem. Sirdſinam naw wis wairs

Daſchadi rakſti.

Uſ kalneem.

No cand. phil. orient. P. Schmidta (Pekingâ).

(Turpinajums.)

Ahrpus pilſehtas dſihwojot, man ari bijuſe iſdewiba ſarunatees ar Kineeſchu ſemneekeem. Tà ka nu taiſni Kinas ſtrahdneeks, un newis ſaldats, war kahdreiſ Eiropai bihſtams palikt, tad domaju, ka ſchi lauſchu ſchkira pelna leelaku wehribu. Wiſpahrigi par Kineeti war ſazit, ka winſch pehz meeſas ſpehkeem buhs ſchwakaks par Eiropeeti. Bet zik winam ſpehka truhkſt, tik winam ir uſzihtibas tai weetâ. Tomehr man ſchkeet, ka darba ſinâ winſch ar Latweeſchu ſtrahdneeku newarès mehrotees. Turpreti pazeetibâ gan laikam neweena tauta ar Kineeſcheem newarès ſazenſtees, kadehl wini tahdôs darbôs, kas tikai gauſi eet uſ preekſchu un pagehr leelas eewingrinaſchanàs un roku weiklibas, nereti ir gluſchi neſaſneedſami. Tadehl ari mahkſligôs porzelana iſſtrahdajumôs, zeeta akmina iſgreeſumôs, ſmalkôs ſihda iſſchuwumôs, kaligrafijâ jeb daikrakſtibâ Kineeſcheem wehl peeder pirmà weeta paſaulê. Tàpat jahſchanâ, ſchauſchanâ, aireſchanâ, ſchacha mahkſlâ, tenis ſpehleſchanâ Kineeſchi weegli pahrſpehjot ſawus meiſtarus Eiropeeſchus. Tatſchu ihſtà Kineeſchu ſtrahdneeka uſwara ſazenſibâ ar Eiropeeti paſtahw wina nepahrſpehjamâ dſihwes weenkahrſchibâ, weenkahrſchà Kineeſcha ehdeens paſtahw gandrihſ weenigi no augu walſts, kas makſà loti neezigu naudu. Reibinoſchu dſehreenu winſch neleeto, kà Eiropeetis, un zik winſch nodſer ſawa brandwihna, tas ir rehkinams pee maltites un zenas ſinâ naw ne lihdſinams ar Eiropeeſcha patehrejumu. Wina paraſtais apgehrbs ir ſilgani kokwilnas ſwahrki un bikſas, ſalmu zepure, no nahtnas beeſas drehbes ſchuhtas kurpes, ar woilaka waj no lupatàm ſaſchuhtu ſoli — wiſs tas nemaksà wehl pilna rubla naudas. Gulet winſch war pat uſ kaila kula ar akminu pagalwi un ar dſihwokli winſch war apmeerinatees, ja tikai winam ſneegs un leetus uſ galwas nenahk. Tomehr wiſpahrigi nemot, Kineeſchu ſemneeki naw netik nabagi, ne tahdi mulki, kà winus pa laikam tehlo. Kinas wehſturê netruhkſt ari peemehru, kur niknôs kara laikôs ſemneeki paſchi keras pee brunam un kaujàs ſirdigaki, nekà ſaldati. Ari mandarini nedrihkſt winus pahrak apſpeeſt ar nodokleem. Wini gan zeeſch ko zeeſch, bet tiklihdſ ſchee jau nem ſawus glehwuligos ſaldatus palihgâ, tad ari wini keras pee waras un nereti paleek uſwaretaji. Wiſpahrigi tatſchu ſemneeku ſtahwoklis, maſakais pehz likumeem, te ir loti labs, un ſadurſchanàs ar waldibu noteek tikai tad, kad blehdigee mandarini jau par daudſ ſahk maiſitees ſemkopju dariſchanâs. Ka tik daudſ ſtrahdneeki iſſlihſt no Kinas uſ wiſàm puſem, tas nahk wiſpirms no ta, ka Kina ir no laudim pahrpildita, un tad wehl no bada, kas ſauſuma un pluhdu dehl te gandrihſ katru gadu atkahrtojas.

Muhſu rakſtôs ir labi paſihſtama Kineeſchu ruhpigà lauku apſtrahdaſchana un apuhdenoſchana, tà ka muhſu ſemneeks pehz Baltijas apſtahkleem ſpreeſchot, pawirſchi nemot pawiſam newar ne tizet. Te nu naw ja-aiſmirſt, ka lauki ar ſaweem bagateem deenwidus augleem te ir daudſ eeneſigaki nekà pee mums un, ſinams, war ari daudſ leelakas puhles atmakſat, nekà muhſejee. Tahlaku ſtrahdneeki ſcheit ir loti lehti, kamehr Baltijâ, ſewiſchki fabriku dehl, ſtrahdneeku algas aug weenâ augſchanâ. Tad ſemkopibas raſchojumu zenas te ir pehdejos 50 gadus zehluſchàs, kaut ari loti gauſi, kamehr pee mums zenas ir deeſgan ahtri un eewehrojami krituſchas. — Tikai to wehrâ leekot mehs wehl waram ſpreeſt par lauku apuhdenoſchanu. Kineeſchus wehl ſchaî leetâ pabalſta gadu tuhkſtoſcheem ilga paraſcha un daſchi weenkahrſchi, bet loti noderigi rihki. Tad eſmu redſejis, ka uhdeni ſche laiſch pa wadſinàm deſmitàm aſu tahlumâ. Baltijas ſmilts ſeme jau pehz pahra aſim eeſuhktu wiſu ſchahdu welgumu.

Kà apuhdenoſchanâ, tà ari purwaju noſuſinaſchanâ Kineeſchi ir meiſtari. Eſmu gan ari Latweeſchu rakſtôs laſijis pamahzibas, ka wajagot noſuſinat purwus plawam un tihrumeem, bet muhſu ſemkopji par ſchahdàm pamahzibam tikai ſmejas un ne beſ ſawa eemeſla. Zik es eſmu Widſemes plawas redſejis, tad leelakà daka no winàm paſtahw no kuhdras purweem, un jo wini ir ſauſaki, jo ſliktaki tur aug ſahle un tihrumeem wini pawiſam neder. Sauſâ purwâ, ſinams, augs meſchs un ſchahdu meſchu warbuht wehlaku war pahrwehrſt par tihrumu, bet ſchahdu aiſrahdijumu es neatzeros laſijis. Lai nu tas buhtu, kà buhdams, bet tahdu pamahzibas rakſtu mums wajadſetu peemehrot weetejeem apſtahkleem. Slikti iſſkaidroti un weetejàm wajadſibam nederigi padomi war pat mums ſkahdi darit un daudſ ſemkopji ir jau ſchahdâ ſinâ atbaiditi no muhſu ſemkopibas rakſteem. Zik es Pekingas apkahrtnê eſmu purwus redſejis, tad kuhdras tur naw un tur ſuſinaſchana ir no leela ſwara, bet kas Kinas purweem ir derigs, tas war muhſu purweem pee reiſes kaitet.

Bet daſchâ ſinâ mums Kineeſchi tomehr der par preekſchſihmi. Wiſupirms reibinoſchu dſehreenu leetoſchanâ Kineeſchi ir neſamehrojami ſahtigaki par Latweeſcheem. To teeſu gan Kineeſcheem pahrmet opiuma ſmehkeſchanu, bet ſchi ſehrga ir wehl maſ iſplatijuſès pee ſtrahdneekeem. Turklaht labs opiums, maſakâ mehrâ leetots, naw ari tik kaitigs, kà tas ir iſtleegts. Tàpat Latweeſchi waretu mahzitees kurinama materiala taupibâ pee praktiſkajeem Kineeſcheem. Latweeſchu milſigàs krahſnis, kas malku itin kà rihtin norij, nemaſ nepeederas muhſu gruhtajôs laikôs. Tahlaku dahrſneeki eeteiz par eeneſigu rijoletu dahrſa ſemi. Schahdôs dahrſôs warbuht ari deretu Kineeſchu ſlaziſchanas jeb apuhdenoſchanas metode.

Bet nu atkal atpakaļis, pee kahda peedſihwojuma! Tas bija otro waj treſcho deenu pehz Wahzijas keiſara brahla, printſcha Heinricha atbraukſchanas Pekingâ, kad es iſſahju tahlaku uſ laukeem paſtaigatees un eeſahku ſarunu ar kahdeem Kineeſchu ſemneekeem. Pirmais jautajums, kà Kinâ wiſpahrigi paraſts, tuhlin bija, kas man wahrda? Kad uſ to biju atbildejis, tad tiku praſits, no kureenes es eſot? Es mineju Kreewiju un atkal wini gribeja ſinat, waj Kreewija neatrodotees Franzijâ? Tas jautajums gluſchi ſaprotams, jo lai gan wairak nekà 60 prozentes no wiſas Kinas tirdſneezibas atrodas Angļu rokâs, tomehr weenkahrſchà tauta paſihſt Angļus maſak nekà Frantſchus, tà ka Franzija ſche ir katolu miſionaru aiſſtahwetaja, kuri Kinâ deeſgan tahku paſihſtami. Pehz tam tiku kà apbehrts ar jautajumeem, waj ahrſeme ne-eſot weena pati walſts, zik walſtiņ tad pawiſam eſot, waj katrâ walſtî eſot ſawa waloda un ſawa tiziba, waj ahrſemês eſot ari rakſti, waj tur laſot ari winu klaſiſkàs grahmatas u. t. t.? Pehz tam weens atkal eebilda, waj es eſot redſejis Franzijas keiſaru Pekingâ? Otris gan atkal tuhlin pahrlaboja, ka eſot tik keiſara brahlis atnahzis. Bet loti brihniſchkigi wineem iſlikàs, ka es peemineju, ka Franzijâ keiſara pawiſam naw. Kà tad zitas walſtis Franzijas neſanemot, ka tur ne-eſot keiſara? Tad wini wehlejàs ſinat, zik ahrſemes ſaldatu eſot eenahkuſchi Pekingâ. Es peebildu, ka laikam kahdi 10 matroſchi bija par ſargeem lihdſa. Kà? Waj tik maſ? Wini tak eſot domajuſchi, kahdi 10,000 buhſchot! Redſams, ka bija iſplatijuſchàs runas, ka Pekinga eenemta, un tas gadijums wineem tomehr bija iſlizees tik weenaldſigs, ka nebija par to ne tuwaku apklauſijuſchees. Tà tad patriotiſku juhtu ſcheem laudim bija loti maſ. Schim apſtahkłam ir wairak eemeſlu. Wiſpirms Kineeſchi ir leeli realiſti un domà wairak par ſaweem eenahkumeem, nekà par idealo mantas nahkamibu. Tad Kinas walſts ir loti leela un ir wehl par maſ nahkuſi ſazenſibâ ar Eiropu, lai jau wiſa tauta ſcho zihniņu waretu ſajuſt un ſapraſt. Tahlaku jau wairak tautas ir Kinu uſwarejuſchas un tagad pat walda ſweſchà Mandſchuru zilts par Kinu, un Kineeſchi tomehr ir paliku-ſchi tee paſchi Kineeſchi.

Schinîs deenâs pee kalnu apkahrtnes ſemneekeem ir

jamokas arklu welkot, to daudſ labaki un ahtraki-paſtrahdà twaika waj pat elektriſkſ ſpehks. Labibu un ſahli nopłauj ar maſchinam. Nodarbinatas jau teekot tahdas maſchinas, no kuràm weena pate deenâ nopłaujot un iſkukot 25 deſet. leelu labibas lauku. Mantas, mehſli un waj wiſs zits teek iſwadats un noweſts wajadſigâ weetâ pa ſleedem. Maſchina ſche ir wiſa daritaja un zilweks wairs waj tikai tàs darbinatajs. Saprotams, ka tahdejadi tahdâ leelſaimneezibâ weens weenigs zilweks ar labakàm maſchinam ſtrahdadams war daudſ wairak labibas un to ari ſtipri lehtaki raſchot, nekà tas maſâ ſaimneezibâ eeſpehjams, kur newar tahdâ mehrâ iſleetot maſchinu ſwehtibu. Tà tad iſnahk, ka tahdâs ſaimneezibâs war raſchot lehtaki. Bet tà ka nu tahdam raſchotajam naw ſawa labiba lehtak japahrdod, tad winſch par ſawu labibu war wairak pelnit, ja, war pat peenahkt brihdis, kur tahds, kas wiſu apſtrahdà ar maſchinam un pehz jaunlaiku ſinatnu praſijumeem, wehl pelni, kamehr tahds, kas labibu raſcho beſ maſchinu palihdſibas maſâs ſaimneezibâs, to wairs neſpehj beſ ſaudejumeem raidit paſaules tirgû. Tas ari iſſkaidro to, ka Amerikani labibu raſchodami leelſaimneezibâs ar maſchinam, eeſpehj ar ſawu labibu wehl it ſekmigi konkuret ar ſaweem darba beedreem Eiropâ, lai gan ne weenâ ween Eiropas walſtî ſemkopjus apſargà aiſſardſibas muitas. Un tahlais zeſſch no Amerikas uſ Eiropu ari tatſchu makſà. Amerikaneem winu labiba jau ari neaug to oſtâs. Aiſweſchana lihdſ oſtam ari kriht ſwarâ. Bet neſkatotees uſ to wiſu, Amerikanu labiba arween wairak eekaro Eiropas tirgu. Un brihniſchkigakais tas, ka Amerikani wairs pat neapmeerinas ar Wakar-Eiropas tirgeem, bet pat jau ſawu labibu, kà to Kreewu laikraſti neſen wehſtija, ſahk iſweſt uſ Kreewiju, ſahk ar paſchas Kreewijas ſemkopjeem ſazenſtees winu paſchu tirgôs. Schi ahrkahrteja parahdiba ſpeeſch daudſ ko pahrdomat. Scho ſawado laika ſihmi muhſu ſemkopji nekad nedrihkſt iſlaiſt iſ azim! Wineem wiſs jadara, jaſanem wiſi ſpehki un jaiſleeto wiſi lihdſekli, lai iſſtumtu neween Amerikas labibu no muhſu tirgeem, ja, lai daritu tàs weſchanu uſ muhſu tirgeem pawiſam neeſpehjamu un lai atkal eekarotu Wakar-Eiropâ daſchus muhſu labibai ſaudetos tirgus. Semkopju pamatiga iſglihtiba un jaunlaiku ſinatnu panahkumu iſleetoſchana ir tee lihdſekli, kuri ſchinî ſihwajâ ſazenſibas zihnâ iſleetojami. Ka tas lai buhtu eeſpehjams, tur Waldiba, kà ſtipri zerams, ees muhſu ſemkopjeem palihgâ! — Pamatiga muhſu ſemkopju iſglihtiba un ſinatnu panahkumu iſleetoſchanas eeſpehjamiba ir tàs brunas, pret kuràm ja-atſitàs Amerikanu labibas raidiſchanai Kreewijas paſchas labibas tirgôs, bet iſglihtiba un ſinatnu panahkumu iſleetoſchanas eeſpehjamiba pee mums ir ari tee lihdſekli, ar kuru palihdſibu muhſu ſemkopjeem jaſazenſchàs Wakar-Eiropas labibas tirgu eekaroſchanâ.

Latweeſchi Braſilijâ.

(Turpinajums.)

„Tehwijas laikraſtôs", kà mahzitaja Frey'a „Latweeſchu familijas kalendarâ" Inka kgs tahłak raksta, „atſkaneja launas wehſtis par daudſinato Braſiliju; bet parahdijàs ari pretraksti, kas launàs wehſtis atſpehkoja. Daſchi, kas taiſijàs zeĸot, palika apjukuſchi uſ weetas; turpreti ziti dewàs zeĸâ, ſagatawojuſchees uſ wiſu, kas teem jaunajâ tehwijâ waretu gaditees, kà paſchi teiz, „uſ to breeſmigako". Wehlakee aiſzeĸotaju pulki, pahris no Rigas, kahdi no Uſtj-Dwinſkas un wehl daſchi noſebojuſchees zeĸineeki no abàm weetam, bija łaudis ar iſturigaku dabu. Ari apſtahkli ſcheem radàs wehligaki. Direkzija, uſ kuras ſemes tee apmetàs, ſchos apgahdaja ar pahrtiku. Lai gan wiſu doto peerakſtija par parahdu, tomehr tas bija pabalſts. Baraką jeb lapu buhdâ, kas bija uſzelta meſcha widû un kur tee wiſi kopâ dſihwoja, ſaſpeeſti ſchaurâ telpâ „kà ſilkes muzâ", kolonijas direkzija teem ar ſirgehſeleem peeſuhtija „karneſeku", t. i. ſahlitu un ſaulê par ſkaidu ſakaltetu wehrſcha galu, ſchahwetu ſpeki, „ſarinju" — no mandioka ſaknem taiſitus miltus, rihſus, kukuruſu miltus, melnàs pupinas, kafeju un needru zukuru. Weelas jau bija labas — łaut ween buhtu pratuſchi ſagatawot ehſchanai. Mehgina ſcho, mehgina to, nekas tà negrib eet pee ſirds kà Rigâ. Galwenais truhkums — maiſei miltu naw. Kukuruſu milteem gandrihſ rihſu daba — neturas kopâ, truhkſt walkanuma. Beidſot eemanijàs mihklu aptiht łupatâ un eeraust ſprukſtîs, waj ari pannâs zept. Nekas, ſwaiga, tibri ſilta baudita ſchi maiſe brangi ſmekeja. Melnàs pupinas, ſpehzigakà pahkſchu bariba, labi ſmekè, ja tàs ar ſpeki ſagatawo, bet ja tàs tikam gribeja nowahrit un uhdeni noleet, kamehr winas ſupu wairs nekrahſoja melnu, tad ari wirumam nekahda garſcha neatlikàs. Mandioka miltus, kuri ſatura daudſ wairak ſtehrkelu nekà kartupeku milti, Braſileeſchi eepluzina ar karſtu uhdeni un ſamaiſa beeſputrâ, kuru ehd maiſes teeſâ pee gałas. Neparaduſcham Latweetim ſchis ſilganais eejaws neſmekeja. Tà daudſ pahrpratumu bija japahrſpehj un daudſ weltu mehginajumu jaiſdara, lihdſ eemahzijàs no tàm paſchàm weelam garſchigu ehdeenu pagatawot. Peens nebija dabujams. Italeeſchi, kas bija Latweeſchu tuwakee kaimini, ſem toreiſejeem apſtahkleem ari jau pusdeenas gahjumu atſtatu, lai gan jau gadus ſeptinus Braſilijâ nodſihwojuſchi, tomehr wehl nebija eegahdajuſchees ſlauzamas gowis. Gruhti mahtem ar maſeem behrnineem. Gruhti ſaimneezem un wahritajàm. Seewas, wahridamas ahrpus barakas, katra pee ſawa pawardina, kur nereti leetus gahſeeni pahrtrauza nepabeigto darbu, domaja par Rigu un raudaja. Kad familijas pahrgahja dſihwot katra uſ ſawu eerahdito ſemes gabalu, uſtaiſija łapu telti, tur neatradàs wairs ſem otra azim, ſawam tuwakam pa kahjam, un wihri ſahka zirſt meſchu, tad wiſeem palika labaki ap ſirdi. Strahdajot auga ſpehks un zeriba uſ labakeem laikeem. Gahſàs koki zits pehz zita brahkſchkedami un meſcha beeſeenâ parahdijàs ſaules apſpihdeti laukumini. Kad iſauga pirmee kukuruſi un ſaimneeze no ſwaigajeem milteem iſzepa maiſi, tad leelakai daĸai jauno koloniſtu likàs, it kà ar Braſiliju waretu jau iſlihgt. Tà nodibinajàs Rionowa — latwiſki „Jaunupe", pirmà un ari tagad wehl pahrakà Latweeſchu kolonija Braſilijâ.

Rionowai kaiminôs, tikai tſchetru ſtundu gahjeenu atſtatak uſ wakareem, nodibinajàs otra Latweeſchu kolonija ar noſaukumu Oratorija. Ta atrodas tahłak no pilſehtas un jo kalnainâ weetâ, nekà Rionowa. Tur apmetàs maſleet wehlak par Ridſineekeem atzeĸojuſchi Leepajneeki. Bet tur tee nepalika. Iſzehlàs kà gahjputni un aiſlaidàs uſ Rio Grandes prowinzi, kura Santa Katarinas deenwidôs, druſzin tahłak no ekwatora, kadehſ tanî gaiſs eſot wehſaks nekà pehdejâ. Daſchas familijas iſzehlàs ari iſ Rionowas un aiſgahja Oratoreeſcheem lihdſ. Schis bija negudrs ſolis. Latweeſcheem newajadſeja klihſt, bet dſihwot weenkopus.

Wehſtules, kas ap ſcho laiku tapa rakſtitas uſ tehwiju, neſa daſchadas wehſtis. Łaudis ar gaiſchakeem eeſłateem, kuri aiſmirſa łauno tagadni, zerot uſ labaku nahkotni, rakſtija labu, aptehlodami ſawu dſihwi no gaiſchakàs puſes; turpreti atkal ziti ſawàs wehſtulês tehloja apſtaĸłus tahdus, kahdi tee klahteſoſchâ laikâ bija, turklaht winus apluhkodami no tumſchakàs puſes. Tà radi tehwijâ netika gudri. Palika par paradumu, katram paſihſtamam zilwekam, kas iſzeĸoja uſ Braſiliju, ſchkirotees peekodinat: „Bet juhs mums rakſtat pilnu pateeſibu!" No wehſtulem wairs newareja pateeſibas dabut. Un tatſchu katrâ wehſtulê bija tihrà pateeſiba. Ja weens ſaweem peederigeem pahrakſtija, ka winſch ir nozirtis gabalu meſcha, eedehſtijis kukuruſu, batates, zukura needres un wehl ko, eeaudſinajis pahra deſmit wiſtu, tik un tik ſiwenu un apſahzis mahjas zelt no zeedram un eljes koĸeem — tas wiſs bija ſkaidra pateeſiba. Turklaht ſinas zik ſpekis makſà un zik dod par ziteem raſchojumeem ari nebija ſamelotas. Bet kad otrais, dſihwodams tik pat labôs waj ſliktôs apſtaĸłôs, kà pirmais, ſaweem peederigeem rakſtija to, par ko pirmais bija kluſu zeetis, peemehram: ka pehz wina domam Braſilijas meſchu zirſt ir gruhtak nekà Eiropâ, jo daſchi koki gadas łoti reſni un zeeti; ka jambaks (Braſilijas ſeſłs) winam tik un tik wiſtu norehjis; kad tas par eeaudſinatàm zuhkam nepeeminedams rakſtija, ka gowi gan labpraht buhtot eegahdajees, bet wehl ſahli preekſch tàs ne-eſot eeſtahdijis; mahju gan ari ſahzis buhwet, bet tà ka ſahgeſchanai beedra newarejis dabut, tad wajadſejis ar leelàm puhlem ſchkilas plehſt un dehłus iſtehſt ar zirwi; ſpeka zenas eſot deeſgan augſtas, bet pahrdot wehl neka newarot, daſchi pehrkot ſpeki wehl preekſch pahrtikas; dehſtijis eſot wairak nekà wina kaiminſch, bet ſauſà gada dehł jabaidotees, ka neiſnahkſchot maiſe u. t. t. — kad otrais tà rakſtija par tàm paſchàm leetam, kuras pirmais bija aprakſtijis, un zeeta kluſu par labumeem, uſ kureem pirmais zereja, tad ari otrais nebija melojis. Poſts tikai tas, ka wehſtules neſaſłaneja, lai gan abi rakſtija pateeſibu.

Tomehr, neſkatotees uſ daſchadajàm ſinam iſ jaunàs paſaules un leelajeem zeĸa iſdewumeem — Braſilija wairs nedewa brihwu zeĸu pàr juhru — wehl radàs łaudis, kas dewàs uſ Braſiliju. Tee bija Latweeſchi iſ Nowgorodas gubernas. Gruhtibas tos neiſbeedeja. Ar tàm tee jau pamatigi bija eepaſinuſchees, kad tee no dſimtenes iſgahja un apmetàs Nowgorodas kruhmôs uſ zelma. Tur tee bija eedſihwojuſchees, bet gribeja ſaguht wehl ko labaku. Tà tee bija neiſbeedejami zeĸotaji un noruhditi koloniſti. Weenu lahgu Wahzu waldiba Kreewu emigrantus (iſzeĸotajus) nelaida pahr robeſchu, likdama par eemeſlu, ka baidotees no koleras. Bars Nowgorodeeſchu kahpj kugî, brauz uſ Sweedriju, no tureenes uſ Holandi un tad zaur Wahziju uſ Braſiliju. Nowgorodeeſchi ari negahja wiſi pa eebrauktàm ſleedem uſ Rionowu, bet weena daĸa nogreeſàs uſ Wahzeeſchu apdſihwotu pilſehtiņu Blumenawu, tàs apkahrtnê nomeſdamees uſ dſihwi. Tur ſchkita wehl labaku gaiſu un ſemi atraduſchi nekà Gran Paras direkzijas apgabalâ, kur Rionowa atrodas. Pa tam daſchi ar ſtaigaſchanu apſirguſchi Rionoweeſchi bija atraduſchi diwu deenu gahjumu atſtatu ſemes gabalu pee Mailuſijas upes un ſahkuſchi to ſawàs wehſtulês daudſinat. Pulzinſch wehlaku eezeĸotaju aiſgahja ir uſ tureeni. Tà Latweeſchi Braſilijâ apmetàs uſ tſcheträm tahlu ſchkirtàm weetam, kur pee labas gribas wareja tatſchu nomeſtees, ja ne taiſni weenâ weetâ, tatſchu wairakàs, kuru robeſchas łautzik ſaeet kopâ. Bet toreiſ kopiba muhſu tauteeſcheem neſtahweja prahtâ. Domaja tà: „Ja nu eſmu reiſ garo zeĸu ſchurpu mehrijis, tad gribu meklet, kamehr uſeemu Braſilijas wiskreetnako weetu." Braſilija nu ir leela ſeme, gandrihſ tikpat leela kà wiſa Eiropa. Wari gan paſtaigatees, malas tik drihſ wis neſaeeſi. Beſ tam eewehro, draugs, katram atraſtam labumam buhs atkal ſawa neparedſeta łaunà puſe. Tamdehł iſſtaigajàs daſchs un iſzilajàs trihs tſchetras reiſas, teekams peeĸuſa, jeb tam peetruhka lihdſeĸu zeĸot, tad wajadſeja palikt uſ weetas un tatſchu laikam ne taî wiſu labakajâ

---

notizis kahds łoti rets atgadijums, kahds wehl Eiropeeſchu rakſtôs par Kinu nemaſ nebuhs minets. Schis pawaſaris apkahrtnê bija łoti ſauſs un karſts, un reiſas trihs atgadijàs pat tà, ka ap Pekingu bija lijis brangs leetus, bet kalnôs nebija gandrihſ ne piles. Par to leetu, ſinams, tika daudſ gudrots un prahtots un daſchs labs pee ſewis pahrdomaja, ka tur wairs naw gluſchi „riktigi". Te weenu nakti kahdam ſemneekam iſſuhd uhdens no towera. Gan dſenà un taujà, bet pehdu nekahdu naw un neweens neka neſina. Mehs tur gan neredſam neka ſewiſchka, bet Kineeſcheem nokriht uſ reiſi kà migla no azim. Zits tur newar buht, kà kahds nelabais! Iſdſehris uhdens toweri, atturejis leetus mahkonus... Tahda nu wajaga dabut roką! Un kur tad gan? Bet kas meklè, tas atrod, un kas klaudſina, tam teek atwehrts. Ne wiſai tahłu tur ſtahw kahds kaps, kas jau agraki iſlizees łaudim kà ſchaubigs. Weens ſtahſta ſcho un otris ſtahſta to un kaps — pateeſcham ſchaubigs! Preekſch pahra gadeem tur aprakta kahda ſeptindeſmit gadu weza wezene un nu ſahk par to klauſchinat un praſchinat. Drihſ ween leeta paleek ſkaidra kà deena: wezene bijuſe ragana. Steigſchus ween aiſjahj pehz kapu uſrauga eeredna un atwed to. Schis nu pawehl atrakt kapu un iſmeklet ſahrku. Te japeebilſt, ka Kinâ mehdſ taiſit łoti leelus ſahrkus no zollas tſchetras, peezas beeſàm plankam. Iſrok nu to ſahrku, pazek wahku un, — Kineeſchi wiſi waj dreb no bailem, — lihkis tur ſehd ſehdu un naw ſapuwis. Abi — neapgahſchami peerahdijumi... Ragana, kas ragana! Tapati, kas iſdſehruſe toweri un atturejuſe leetu. Nu tik beſ ławeſchanàs ſodit! Raganai iſſchauj ar lodi zaur kruhtim, tad uſleek winu uſ ſahrta un ſadedſina. Otru deenu pehz ſcha ſwarigà ſoda tuhlin uſnahza brangs leetus un wehl pahra deenas wehlaku gahſa kà ar ſpaineem. Tahdu leetu es redſeju pawiſam pirmo reiſi. Kas nu lai wairs ſchaubàs par to raganu! Kineeſcheem tagad ta leeta ir tik ſkaidra, kà diwreiſ diwi — tſchetri. Man ſchkeet, ka ari daſchs labs Latweetis ar ſirdi un dwehſeli tizetu, ka ta wezenite bijuſe ragana, par tumſchaku apwidu łaudim nemaſ nerunajot. Mahnutizibai wehl paſaulê ir leela wara. Zik ilgi ir atpakaļâ, kad Eiropâ wehl dedſinaja dſihwas raganas? Tà par peemehru 1515. gadâ weenâ paſchâ Genſes pilſehtâ, Schweizijâ trihs mehneſchôs ſadedſinats ap 500 buriwju un raganu, Würzburgâ ſadedſinata pehdejà ragana 1749. g. un Skotijâ 1722. g. Tad ari muhſu paſchu kaiminôs, Polijâ 1775. gadâ ſadedſinatas wehl dewinas raganas. Waj tas wiſs nerahda par leelaku tumſibu, nekà nupat minetais nedarbs Kinâ? Turklaht, kà jau pa laikam Kineeſchi ir praktiſkaki łaudis, nekà Eiropeeſchi, tà to war redſet ari ſchaî gadijumâ. Eiropeeſchi ir ſchahwuſchi ſpokus un raganas ar ſudraba lodem, bet Kineeſchu raganai peetizis ar to paſchu lehto ſwina ſchaujamo.

Bet Kineeſchu dſihwes mehs newaram ſaprast, ja neſinam, kahdi wini ir kà kalpi jeb ſulaini pee turigakeem łaudim. Lai gan ſchahdi ſulaini ne Kinâ, ne Eiropâ neteek tureti par ihſteem zilwekeem, tomehr ſadſihwê wineem wiſur ir leels ſwars. Sewiſchki Kinâ wini ſawâ ſinâ neſpehlê maſaku lomu, nekà paſchi mandarini. Lai nu Kineetis eet pee teeſas, waj pee kahda pahrwaldneeka waj zita kahda mandarina, wiſur winam papreekſchu ir „jaſaſilda rokas" kahdam ſulainam. Pee paſcha waldibas widus punkta, debeſs dehla jeb keiſara, kur nu wajadſetu buht tàs leelakàs taiſnibas, ir jaſamakſà ſulaineem wiſleelakàs kukuku ſumas. Neweens tirgotajs, neweens amatneeks te newar zeret uſ weikala uſplaukſchanu, ja winſch nemakſà pirzeju ſulaineem ſinamas prozentes. Ta paraſcha ir eeauguſe Kineeſchu meeſâs un aſinîs, tà kà gruhti nahkſees pret to karot.

Pehz tàs paſchas ſiſtemas apdeenetaji paraſti eksploatè — iſſuhz ari Eiropeeſchus un par to waru ſtahſtit no paſcha peedſihwotajeem. Pehz ſenà Angłu paraduma tahłôs austrumôs ſche katram Eiropeeſcham, ari neprezetam, kalpo wismaſ trihs Kineeſchi: ſulainis jeb bojs, puiſis jeb kuli un pawahrs*). Un tomehr wehl pa kahdeem gruhtakeem darbeem ſchad un tad ir jamakſà kahdam zitam ſtrahdneekam. Scheit atnahkuſcheem, mums ari no eeſahkuma bija japadodàs ſchai paraſchai. Bojs un kuli nehmàm ar ſawu beedri kopâ un pawahru nolihgu ar kahdu zitu kungu. Pawahrs preekſch mums diweem pagehreja 75 dolari par mehneſi. Bet Angłu kehka ſauſee ehdeeni mums nemaſ nebija pa prahtam un pee tam pawahrs ari puhlejàs tà lehtinatees un knapinatees, ka jau pehz pus mehneſcha winam atſazijàm. Tà kà nu wiſi Kineeſchi paſchi prot zik nezik taiſit ehdeenu, kà pee mums ſeeweeſchi, tad uſnehmàm wiſu ſaimneezibu paſchi ſem manas ſeewinas uſraudſibas. Tas nu gan bija leels brihnums, ka Eiropeeſchu dama pati ejot kehki, bet pehdigi ar to brihnumu aprada. Abus apkalpotajus pehz tam paturejàm weeni paſchi. Bet nu mans bojs deenu no deenas palika ſlinkaks un daſchreiſ pat paſuda uſ weſelu deenu. Stahſtija, ka winſch eſot leels ſchuhpa, bet ſtreipuļojam winu tomehr nekad neredſeju, łaut gan ſchad un tad ſtipri ween oda pehz brandwihna ſmakas. Bet gehrbees winſch bija weenadi glihti un tihri, nereti pat ſihda ſwahrkôs. Muhſu kuli turpreti atnahza wezâs un weenkahrſchâs drehbitês, ne dſehra, ne pihpeja tabakas, darija wiſu, ko winam lika, un paſtahwigi bija pee jautra prahta. Wehlaku dabuju ſinat, ka winſch prot ari łaſit un rakſtit, kas pee Kineeſcheem naw wis nekahda weegłà leeta. Wina dſimtene eſot kahdas 200 werſtes uſ deenwideem no Pekingas un tur winam eſot ſeewa un behrni, kureem winſch ſuhtot daĸu no ſawas pelnas. Kahdu deenu es augſchâ mineto ſlinki atlaiſchu no deenaſta un kuli pa-augſtinaju par boju. Pehdejais, atnahzis pee manis ar ſaweem rupjeem ſwahrzineem, bija laimigs, ka tizis pee maiſes un paſpahrnes, nebija gan laikam ne ſapnojis par pa-augſtinaſchanu, kas ſche wiſpahrigi łoti gruhti ſaſneedſama. Un kà par brihnumu, wiſas leetas, ko es leeku pirkt man iſnahk uſ reiſi par puſi lehtaki. Es praſu, kà tas nahk un winſch man luhdſ, lai neweenam to neſtahſtot, jo tad winſch wairs ſche newareſchot palikt, jo ziti Kineeſchi winu ne-eeraudſiſchot. Tà tad ſche noteek tik ſiſtematiſka krahpſchana, ka taiſnam apkalpotajam naw eeſpehjams zitu pulkâ dſihwot. Bet no ta ari redſam, ka ir ari Kineeſchi ar pateizibas juhtam. (Turpmak beigas.)

*) Tà ka Angłu wahrdi bojs (boy) un kuli (coolie łaſi kuhle) ir plaſchi paſihſtami, un winu etimologija deeſgan intereſanta, tad par teem ſche gribu ko peeminet. Ir iſteikłas domas, ka „boy" eſot no Finno-Ugru walodu zilts aiſnemts wahrds, kura galotnes guturals wehl eſot uſglabajees Danu walodâ, un tà tad ſtahw radneezibâ ar Latweeſchu „puika", kas ir aiſnemts no Igaunu „poeg". Bet ſulaina noſihmi winſch ir tik peenehmis no Indeeſchu wahrda „bhaji" (ſulainis) un teek tà leetots tikai austrumôs. Kuli turpreti gluſchi nepareſi teek turets par Kineeſchu wahrdu, łaut ari winſch Kineeſchu waloda łagad ir eeweefees. Scha wahrda zelſchanàs ir tumſcha un teek uſſtahdîtas łahdas trihs etimologijas. 1) Par Kuli ſauz łahdus ſemakas raſes łaudis Indijâ, kurus paraſti nem preekſch rupjakeem darbeem. 2) Deenwidus-Indijâ un Zeilonas ſalà dſihwojoſcho Tamilu waloda „kuli" noſihmê tik daudſ kà lonu jeb algu. 3) Kahdâ Turku iſłokſnê par „kuli" ſauz wehrgu.

Sihkumi.

Zik ilgi mehra bazili ſpehjigi dſiwot un ſazelt mehri? Holandijâ Harlemas pilſehtâ, kà „Wald. Wehſtn." ſino, 1660. gadâ płoſijàs mehris, kuru tajôs laikôs dehweja par „melno nahwi". Iſmira weſelas gimenes. Mehrim par upuri ari krita łahda bagata gimene Di-Klu. Neweens pats no tàs peederigeem nepalika dſihws. Schis gimenes lozeĸłus apbedija łahdâ Harlemas baſnizâ, kà tas jau pa laikam ar bagatneeĸeem notika. Gadus 30 waj 40 atpakaļ nu eewehroja, ka kalki no baſnizas greeſtu welwem arween wairak nobirſt, it ſewiſchki welwes tajâ lihku pagrabâ, kur Di-Klu gimene bija paglabata, aiſ leela wezuma bija palikuſchas tik nedroſchas, ka tàs katru azumirkli draudeja ſagahſtees. Gribedama welwes iſlabot, baſnizas preekſchneeziba peenehma muhrneeĸus, kureem bija ari jaſtrahdà minetâ lihku pagrabâ. Neſkatotees uſ to,

stuhriti. Paeet gadi un schis peeminetàs klihschanas launais isnahkums sahk parahditees arween jo leelakâ mehrâ, kamehr labuma naw nekahda taustama. Tschetras basnizas un tschetras skolas uszelt gan nahksees daudſ gruhtak, nekà par wiseem weenu basnizu un weenu skolu. Behrni aug leelaki un skolas jautajums top arween jo speedigaks. Wehl kahda masa daka Latweeschu dsihwo pilsehtâs. Schee pehdejee leekas aismirsuschi, kamdehk wini nahza no tehwijas ahrâ, kur tee pilsehtâ jau atradàs un it labi wareja palikt. Par semkopjeem tee gribeja tapt. Bet semkopiba nepatika un isnahk tà, ka tee dsimtenes pilsehtu ismainijuschi pret Brasilijas pilsehtu, kura pehdejà nekad tos labumus Latweetim newar pasneegt, ko pirmejà. Tad tee wehl staigà no pilsehtas uſ pilsehtu, weenmehr sawu pasuduscho laimi mekledami. Schee tee wisu wairak paklihduschee laudis Brasilijâ. Jadomà, ka winu behrni wairs ilgi nerunàs pa latwiski. — Tà nu ihsumâ buhtum apskatijuschi Latweeschu aiszeloschanu uſ Brasiliju un winu apmeschanos muhschu meschâ. Tagad braukſim winus tur apzeemot un paluhkotees kà wini dsihwo. Mums jausnemàs garsch zelojums pa juhru. Wislabaki daram, ja tuhlin jau Rigâ ispehrkam kuga karti par Atlantijas okeanu un atswobinamees no pahrejàs papira naudas, to ismainidami seltâ. Mainit waram Angku, Wahzu, waj ari Kreewu seltâ, weenalga kurâ. Agenta Lacruma kantorî, kursch atrodas masâ Smilschu eelâ, dabusim karti no Bremenes lihdſ paschai Desterai, Santa Katarinas galwas pilsehtai. Uſ Rio-Schaneiro karti neprasisim, jo turp nonahkuscheem, mums tatschu atkal buhtu karte japehrk un tà zelsch isnahks dahrgaks, nekà tuhdak taisni nemot. Muhsu kugis tikpat jau Brasilijas galwas pilsehtai garam nepaees un mehs to kahdu deenu dabusim apluhkot. Kuga karti ar kahdeem 70 waj 80 rubteem aismaksajuschi, (t. i. kahds naudas kurſs un kà ar agenta kungu waram salihgt) un to kopâ ar ahrsemes pasi, kuru ari ne-esam aismirsuschi laikâ apgahdat, krubschu kabatâ ruhpigi noglabajuschi, nu waram eet uſ otru kantori pee Beytina un ispirkt twaikona biketi no Rigas uſ Libeku. Kahdâ jaukâ rihtâ sakam Rigai ardeewas. Juhrâ isbrauzot sahk mestees nelabi ap duhschu, bet lai nu lai — kad sahkumâ ar juhras slimibu eepasihstamees, tad wehlak ees labak, jo buhsim ar to jau apraduschi. Nakti pawadijuschi uſ juhras, pee isdewiga laika otrâ deenâ eebrauzam Libekâ. No tureenes dodamees pa dselszeku uſ Bremeni. Kahdas deenas pagaidijuschi, teekams teelais kugis sagatawojas uſ tahlo zeku, uskahpjam twaikona swilpei dobji nokrahzot, eesahkam peezas garo brauzeenu pa juhru. Zekâ muhsu kugis taisa dihkumu, apmekledams daschadas ostas. Mehs kuŗam pa Holandijas, Franzijas, Anglijas, Spanijas un Portugalijas uhdeneem un ismetam enkuri pat pee daschàm ostàm. Ar wisu to muhsu kugis eetur sawu gaitu weenmehr uſ deenwidwakareem. Gaiſs top ikdeenas siltaks, mehs nemaldamies sem ekwatora. Scheitan saule pusdeenas laikâ stahw tàdu kà mums taisni pàr galwu, ka ne masakàs ehnas no tàdas newar eeraudsit. Pehz kahdàm deenam ehna mazàka un mazàka parahdàs, bet deenwidus pusê; saule pusdienas jau spihd no seemeleem. Tas mums isskatàs tik dihwaini; mehs esam aisbraukuschi saulei otrâ pusê. Pehz kahdas nedelas eeraugam Brasilijas krastus. No tahleenes kà silgani mahkonu blahki tee isskatàs, tuwak nahkot eeraugam, ka tee ir kalnu strehki. Saldena smarscha mums dwesch no teem pretim, ko ee-elpojam ar leelu kahri. Wehl nedeku braukajam pa Brasilijas ostam, teekams sasneedsam sawu zeka mehrki, Santa Katarinas prowinzi, — kuras galwenâ pilsehtâ Desterâ atstahjam kugi. Patihkami, loti patihkami, kuga lihgojoschos grihdu ismainit pret eelas brugi. Gar ostmalu ejot Destera mums isskatas tahda weza, klusa, itkà noskumuse. Laudis kustàs gan uſ preekschu un atpakal, bet wairak tà kà pastaigadamees. Ihsti weikaliskas kustibas gandrihſ nekur neredsi. Brasilijas jeb Portugalu walodu uſ zeka zik nezik esam warejuschi eemahzitees, kamdehk taujajam pehz kahdas Wahzu weesnizas, kur zik nezik waretum justees kà mahjâs. Kahds melnais mums peedahwajas par wadoni. Weesnizâ sastopam labi daudſ Wahzeeschu, kuri sche nahk sawu pudeli alus isdsert. Sarunajotees dabunam noprast, ka Desterâ ar Wahzu walodu wehl waram kautkà tikt zauri. Eewaizajamees par Latweescheem. Ja, tos pasihst gan; daschi atminàs preeksch gadeem winus redsejuschi zauri zeklojam. Tee bijuschi glihtakee no wiseem emigranteem, kahdi Desterâ jebkad esot redseti. Mehs saprotam, tas sihmejas uſ muhsu Ridseneekeem.

Desterâ atrodotees, mums jaiswehlas, uſ kureem Latweescheem gribam zekot. Ja gribam uſ Blumenawu, tad mums pa juhru jabrauz gabalinu atpakal lihdſ ostas pilsehtinai Itaschai, kurai pabrauzàm jau garam, tadehk ka kugis tanî nepeestahjàs. Ja sirds muhs welk uſ Rio-Grandi, tad mums jamehro juhras zelsch uſ preekschu, tas ir uſ deenwideem, lihdſ Porto Alegrei. Schi esot weena no tàm Brasilijas pilsehtam, kura jo wairak lihdſinotees Eiropas pilsehtai. Porto Alegrê paschâ jau sastapsim daschus Latweeschus; bet lihdſ Ischnijas Latweeschu kolonijai wehl tahlu jabrauz pa dselszeku un tad ar wehrschu rateem pa semes zeku. Wislabak tomehr darisim, ja brauksim uſ Rionowu. No Rigas nahkdami, waram zeret, ka tur atradisim daudſ pasihstamu. Rionoweeschi kà wezaki kolonisti rasi buhs ari wairak eedsihwojuschees un bes tam wehl no Rionowas jo weegli waram apmeklet Mailusijas Latweeschus; tikai diwu deenu jabjeens lihdſ wineem. „Labi, nu tad uſ Rionowu, drihſ!“ steidsigi kahdus sokus pakustedamees juhs issauzatees, pilditi nepazeetigas ilgoschanàs, jo drihſ eeraudsit mihko tauteeschu waigus. Bet luhdsami pagaidat! Brasileeschu dewise ir: „Paciencia!“ — „Pazeetibu!“ Eiropeetis dara labi, ja winsch scho wahrdu stipri eegaumè. Kahrtigais pasascheeru twaikonis, kahdas Wahzu firmas ihpaschums, eet uſ Lagunu tikai 3 reisas mehnesî; war gaditees, ka mums wehl nedeku jadsihwo Desterâ. Schoreis par laimi gan jau otrâ deenâ dodamees zekâ. Ir jau pahri pusnaktij, kad swaigsnem koschi mirdsot un atspulgojot ostas rahmajâ uhdens lihmenâ, twaikonis atstahj tumschâ krehslibas segâ eetinuschos Desteru, iseedams no schauruma, kas atdala Santa Katarinas salu no zeetsemes, brihwajâ juhrâ. Neskaitamas bahlgani mirdsoschas swaigsnites sprikstedamas lehkà pa uhdens mutuleem, ko kuga skruhwe, putâs sakuhluse, pamet kà gaischu wagu juhras tumschâ tihrumâ. Pa labi un pa kreisi stahwas klintis, uhdens widû pazeldamàs, rehgojas kà tumschi spoki; kugis winàm manigi greesch zeku. Rihta gaisma isdsehsch naktsswezites pee debess apwahrschna un atwer skatu uſ peekrasti pa labai rokai. Mehs brauzam uſ deenwideem, arween tahlak no Rio de Schaneiras. Pastahwigi redsetais klinschu krasts ar sawàm kalnu muguram atkahpjas jo tahlak semê eekschâ un tai weetâ parahdàs lehsena juhrmala ar putinamàm smiltim. Tahlumâ eeraugam starp kruhmu pudureem dselszeka wilzeenu, kursch kà melna tschuhska aisschaujas. Ta esot ta pate dselszeka linija, kas aisnemot ari Latweeschu staziju Orleanu.*) Laguna jau tepat atrodotees, aiſ winu kalnu muguras. Muhs pahrnem patihkamas juhtas. Drihſ beigsim sen apnikto lihgoschanos pa juhru. Ak kaut jau sehdetum dselszeka wagonâ! Paeet stundas trihs, teekams twaikonis, pa seklo ostu maldamees, peelaisch malâ. Azis pazehluschi, paschâ uhdens malâ, pahri sakam maurinam, kas atschkir ostmalu no pahrdotawu rindas, eeraugam diwstahwu namu ar usraksts: Deutsches Hôtel. Ee-ejam tanî un sastopam saimneeku Poli, kursch runà ari pa wahzisku. No ta dabunam sinat, ka mums swehtdeena un pirmdeena japawada Lagunâ, jo pirmdeen peenahks wilzeens un otrdeen ees atpakal. Ja, pazeetibu! Wilzeens nesen wehl gahjis tikai diwreis nedekâ, tagad pasahzis braukt trihs reisas. Diwâs stundâs apstaigajam wisu maso pilsehtinu ar winas pahrdotawu rindu ostmalâ, weenu katoku basnizu un diwàm masàm apteekam. Aiſ pilsehtinas pazekas augsts kalns, kurâ nepuhlamees uskahpt. Stahwam ostmalâ, skatidamees uſ delfineem un garlaikojamees. Atbraukuschâ kuga pahrlahdeschana ir gandrihſ weenigà rosiba, ko uhdens malâ redsam. Laudis naw ar darbu nopuhleti. Skatees, melnais Moris panehmis maisu uſ kameesi, lehkadams un deedams ar to aiseet spihkerî. Atpakal nahkot tas pilnâ kaklâ smejas un sawu beedri kirzina.

Wilzeens, kurâ otrdeenas rihtâ eekahpjam, braukt uſ Orleanu, naw garsch. Diwi pasascheeru wagoni un kahdi pretschu rati, tas ir wisš. Braukſim otrâ klasê, jo treschàs nemaſ naw. Wagona otrâ galâ pirmà klase. Brauzeenam wehl stahwot laiku kawejam ar to, ka raugamees uſ perona daschado krahsu gihmjôs; balti, pusbalti, peleki ar oglu melneem jauzas raibâ mudschekli. Lokomotiwe noswilpjas un wilzeens sahk lehnâ gaitâ kustet pa schaursleeschu zeku. Ahtri newar skreet, sleedes schauras, zelsch lihkumains un zekam sewischku buhdneeku waj sargu naw. Weetam sirgi, gowis pa sleedem pastaigajas, josargàs tos sabraukt, weetam jahtneeku bars japalaisch garam, teem sirgi baidàs. Angku beedribai, kas dselszeku buhwejuse un leeto, ar waldibu tahds lihgums, ka dselszekam jakalpo ari semes zeka weetâ un par sabraukteem lopeem beedribai jadod atlihdsiba. Lai gan wilzeens gausi eet, mums nebuht naw garlaizigi, ja tikai skatamees pa logu ahrâ. Un kà lai nozeestumees neskatijuschees, jo brauzam tak pa sweschu semi. Romantiskà daba meelo muhsu azis. Weenâ pusê robaina klints seena aissedſ logu, otrâ pusê dsili apakschâ strauja upe tek. Pretejs krasts, muhscha meschu apsegts, pazekas stahwâ kalnâ. Gabalinu tahlak klinschu seena aisklahj kreisàs puses logus un upe lihkumo pa labi. Neti schkiramees no upes, isbehgdami kahdu winas lihkumu, pahrteescham zaur meschu ejot. Lai gan liniju welkot, upes krasti ismekleti kà lihdsenakà weeta, tomehr zekam nereti ir bijis jalauschas zauri zeetam akmins kalnam. Daudſ gan schis zelsch ir maksajis schini lauschu tukschajâ widuzî! Bet tukſnesis schis apgabals wiſs naw, jo stazijàs, kur peestahjam, melnàs seeweetes mums peedahwà augkus, apselsinas un bananes. Puikas bahschas starpâ, peedahwadami saldumus. Azis usmetot uſ scheem saldumeem, nekahds kahrums pehz teem wis neronas. Bet ne tà pret augleem isturamees. Tee isskatàs tik swaigi un muhs kairinat kairina; patlaban kà no koka pluhkti, tihri kà preeksch mums noschkihti. Un zik lehti tee ir! Par maso naudinu wintemu, kursch gan sauzas 20 reisu, bet pehz tagadejà kursa ir tikai ½ kapeikas, mehs dabunam diwas apselsinas. Par milreisu (ap 30 kap.) tew peedahwà tahdu bananu tschumuru, ko tikai ar puhlem wari zelt. Tahlak brauzot zukura needru un kukurusu lauki ar buhdinam zelmalâ leezina, ka tuwojamees wairak apdsihwotam gabalam. Peeturam Tubaronâ, kura ir aprinka pilsehta, kam ari Rionowa padota. Pilsehta leelumâ kà laba Kreewu sahdscha. Esot ari kahda brugeta eela un kahds zehlaks nams ar stikla logeem, zitadi logu zaurumi deenâ stahw walam un pa nakti tos aissedſ slehgi. Buhdas, kuras zelmalâ redsejàm, ir wisai weenkahrschi zeltas; uſ tschetreem stabeem pazelas lapu jumts, tschetru seenu weetu ispilda kahrschu schodsinsch, kursch no eekscheenes un ahreenes aiskepets mahleem. Wasaras saulê seena sasprehgà un wehjsch puhsch zauri. Wehsajam laikam eestahjotees eemihtneeks ar sawu seewu stahjàs darbâ, sawa dsihwokla nepilnibas islabot; rokas peekampuschi mahlu pizkam weens aiſ otru met un met, kamehr wisas plaisas zeeti. Slapjàm plaukstam nogludinata, tahda seena isskatas kà nolaisita, kamehr sasprahgst atkal. Tahdàm buhdam ir pate aprinka pilsehta sawâs maleenâs wehl lepojas.

Pehz pusdeenas, kahdos pulksten diwôs, wilzeens peetura Orleanâ, kuru brasiliski sauz Orlean do Sul jeb deenwidus Orleana, par isschkiribu no kahdas Orleanas seemeklos. Jau ar ilgoschanos bijàm gaidijuschi scho peeturas weetu, kadehk nekawejamees iskahpt. Stazijas ehka muhsu skateenu nesaista, ta ir tahda pat masa un ne-ehrta kà jau wisas pahrejàs, kuras uſ zeka redsejàm; ne-eewehrojam ari lauschu puhli uſ koka perona, bet sprauschamees tam zauri, gan azis usmesdami kahdai gaischmatainai Wahzeescha sejai, pamudinati no karstas wehlibas, tanî eeraudsit Latweeti. Waj pasihsti wisus Rionoweeschus? Ja ne, kas war sinat, waj tas jaunais zilweks ar jahjamo pahtadsinu rokàs, weenkahrschâ darba uswalkâ gehrbees, nebija tauteetis? Nereti wini ari sagaida wilzeenu, ne aiſ sinkahribas, ko jaunu redset, kà to dara melnàs Negereenes waj pusmelnàs Brasileeschu damas, kuras tahdejadi isskleedè sawu aiſ slinkuma zehluschos garlaizibu, ne, Latweetis gaida wilzeenu, ilgogamees pehz laikraksteem un wehstulem no tehwijas. Gandrihſ waj puse no pilsehtinai peenahkoschàs korespondenzes ir adreseta Rionowas Latweescheem. Peebahsis kabatas ar pascham un kaimineem peederoscheem laikraksteem un wehstulem schis wihrs, sawas darischanas pilsehtinâ beidsis, atgreeschas uſ mahjam aplaimots, kà tahds, kas eeguwis dahrgu laupijumu. Mihka ir tehwija sweschumâ, mihka katra lapina, kas sinas atnes no dsimtenes. Mums tur apdomajotees, redsetais zilweks jau lauschu bursâ nosudis un mehs tak wehl nesinam, waj winsch bija tauteetis, tamdehk uſ labu laimi usrunajam preti nahzeju kungu, kuru sihmejam par Wahzeeti. Winsch muhs saprot un uſ muhsu jautajumu, waj te dsihwo kahdi Latweeschi, mums parahda turpat sleeschu malâ masus wahrtinus. Tazinsch pa roschu gatwi muhs aiswada lihdſ dahrsâ dsitak atrodoschai glihtai mahjinai, kura redsami isschkiras no Brasileeschu ehkam. Turpat jau nahk mums preti wihrs ar galdneeka skoteli apsehjees. Tas ir Ridsineeks A. Grinfelds, kursch scheitan semes stuhriti par ihpaschumu eeguwis un dsihwo pats sawâ mahjâ. Uſ muhsu sweizinajumu no wina mutes tad nu atskan tik ilgi nedsirdetais mihkais, saldais Latweeschu „labdeen“. Schinî pajumtê waram palikt pa nakti, ja peenemam saimneeka laipno peedahwajumu. Zits mums nekas neatleek, kà ar preeku to peenemt un lihdſ ar to ari juhtamees kà mahjàs. Winsch, aisgahjis lihdſ tuwakai bodei, atnahk atpakal ar weselu baru Latweeschu. To starpâ daschi muhsu pasihstami. Tee schodeen eeraduschees Orleanâ, pahrdot sawus roschojumus. Patlaban kahpuschi sirgeem mugurâ, jaht uſ mahjam, kad tapuschi pahrsteigti ar sinu, ka weesi no tehwijas atbraukuschi. Pehz sirsnigas atkalredseschanàs, tee atwadàs ar apsolijumu, rihtâ nahkt mums pakal ar sirgeem. Ja Latweeschi dsimtenê ir weesmihligi laudis, tad Brasilijas Latweeschi jo wairak. Weesim zels uſ galda preekschâ to labako. Brasilijâ weesmihliba wispahri loti leela un preeks nowehrot, ka muhsu tauteeschi taî sinâ naw palikuschi pakal. Pee galda, kà Latweetis mehdſ sazit, „pazeenati“, nu eesim apskatit Orleanu. Dabujuschi dsirdet, ka wehl otrs Latweetis kà mahjinas ihpaschneeks sche dsihwo, nekawejamees ir to apmeklet. Tas ari Ridsineeks un galdneeka darbu strahdà. Brasilijâ galdneeki esot bagati apgahdati ar leetu kokeem, wezais amatneeks mums saka, daschu koku serdes tik zeetas kà kauls, dreijatajeem un maschinas ratu buhwetajeem eekahrojams materials, tikai loti maſ wehl scheitan amatojot. Pagahjuschi pa dselszeku uſ stazijas pusi, aiſ kuras tahlak eeraugams dselsu tilts, apstahjamees pee koka buhdas, pa kuras durwim gandrihſ taisni jaiskahpj uſ zeka sleedem. Schis esot Orleanas pasta kantoris. Ee-eesim, pajautasim, waj naw atnahkuse kahda wehstule. „Wezais pastneeks“, kà muhsu tauteeschi schis mahjas ihpaschneeku dehwè, stahw aiſ busetes un apkalpo weesus ar schnabi. Tas ir pastneeks ar krodsneeku weenâ personâ. Bet wezajam Brasileetim ir wehl wairak amatu. Blakus wihna un schnabja pudeku plaukteem schinîs telpàs eeweetots ari apteekis. Tà ka dakteris dsihwo Tubaronâ un wina rezeptes neween gruhti peesneedsamas, bet ari dahrgas, tad muhsu pastneeks blakus apteekneekam pats ari dakteris. Laipni un goddewigi winsch muhs sanem un iswadà. Zik dascham Latweetim pirmajôs gadôs, ar klimata drudſi slimojot, winsch no sawàm pudelem naw palihdsibu sneedsis! Ari tschuhskas kodumu winsch ahrstejot. Lahga wezis! No „pasta“ iseedami, pahrkahpjam pàr zeka sleedem un dodamees augschâ pa plato zelu mahla pakalnê. Pa kreisi pametam katoku basnizinu, pa labi kahda Wah-

---

ka pehz mehra sehrga, kurâ wisa Di-Klu gimene bija ismiruse, jau aistezejuschi pahri par 200 gadeem, wisi strahdneeki, kas strahdaja schinis pagraba welwês, saslima ar mehrim lihdsigu slimibu, lai gan ne pahrleezigi, tad tomehr tà, ka teem ilgaku laiku bija jadseedejas, kamehr tika weseli. No saslimuscheem muhrneekeem gan neweens nenomira, bet tomehr gluschi weenadàs slimibas sihmes ar sapampuschàm dseedserem peerahdija, ka mehra dibgli wehl gluschi nebija saudejuschi sawu dsihwibas un peelipschanas spehju pat pehz 200 gadeem.

Tahlak minetà awise atstahsta nowehrojumu, ka lopu sehrgas pat pehz ilgaka laika warot atkal no jauna iszeltees un isplatitees. Kà sinams, sehrgâ waj mehri krituschos lopus eerok semê, gan pa laikam padsitâs, bet daschreis deemschehl ari paseklàs bedrês, kurâs loschnà sleekas, mekledamas baribu. Mitrâ laikâ nu sleekas welkas wirsejàs semes kahrtâs un nereti no semes pat laukâ, pawisinatees pa mihkstu mitru sahli. Pee sleekam peelipuschee mehra waj zitu lipigu slimibu dihgli no krituscheem un semê aprakteem lopeem peelihp pee sahles, kuru lopi ganibâs lihdſ ee-ehd. Lai tas nenotiktu, tad wisdroschaki un derigaki, ja lipigàs sehrgàs krituschus lopus sadedsinatu, jo uguni sadegtu wisi mehra bazili.

Akmenu eespaids uſ senæs auglibu. Pehtneeka Wolnija ismeklejumi peerahdijuschi, ka lauki, kurôs atronas akmeni, siltam laikam eestahjotees, drihsak un stiprak sasilst, saltâ laikâ turpreti ari wairak atdseest, nekà kad akmenu truhktu. Tas noteekot wehl jo wairak eewehrojamâ kahrtâ, ja akmeni esot tumschaki un leelaki. Otrs akmenu eespaids ir tas, ka wini semi ustur walgaku, sewischki sausôs laikmetôs. Eewehrojot schos apstahklus, Wolnijs nahk pee spreeduma, ka widejs daudsums akmenu paweizina semes auglibu.

Jauna luga no Gerharta Hauptmana nupat israhdita Berlines „Jaunâ teatrî“ ar ahrkahrteji leeleem panahkumeem. Lugas titulis ir „Fuhrmanis Henschels“. Weelu schim gabalam Hauptmanis nehmis iſ sawas tehwijas un eetehrpums ir gandrihſ wiszaur islokſnê noturets. Kahds fuhrmanis apsola sawai mirstoschai seewai, ka tas neprezès deenestneezi, kas wina mahjâ atronas, bet lausch sawu solijumu. Salkanà, neschehligà un warmahzigà seewa peewil ustizigo wihru, kildojas ar winu pa mahju un dsen to schenkî. Tur winsch par sawu seewu sadsird wisnelabakàs leetas. Mahjâ pahrnahkuschu, winu sahk mozit atminas par nomirusho seewu un winas behrnu, wihrs to newar isturet un padara sew galu. Wiſs lugas isstrahdajums esot schausmigi pateeſs un beigas darot satrizinoschu eespaidu.

---

*) Orleana jep pareisaki Orleana do Sul ir dselszeka stazija un Gran-Paras kolonijas galwenà weeta jeb direkzijas sehdekliš. Orleana atrodas werstis 75 no ostas pilsehtas Lagunas, ar kuru ta saweenota zaur dselszeku, kursch no Atlantijas juhrmalas eet pa Tubaranas upes eeleju uſ atstahtajàm Minas ogku rakuwem, kuras kahdas 100 werstis no Lagunas, Latweeschu nometne Rio-Nowa werstis 7 no dselszeka stazijas Orleanas. Red.

zeescha pretschu pahrdotawu. Pahrdotawai sahnôs eesehtojums, kurâ Brasileeschu muhki, sawas garàs ausis nokahruschi, domigi stahw. Tee nodsihti no kalneem; winu usdewums ir, pa stahwajàm un bailigajàm tekam prezes usnest augscham. Sirgi schahdu puhlinu neisturot. Lopineem garsch zelsch preekschâ. Paees wairak deenas, warbuht nedeła, kamehr tos atkal palaidis kalna wehsjajâ gaisâ un brihwajâs ganibâs atpuhstees un sadseedet sawas nospeestàs muguras. No stahwàs pakalnes muhsu preekschâ brauz semi wehrschu rati. Jau labu brihtinu mehs klausijamees, kas tur tà spehlè; it kà swilpotu un reisâ taurê puhstu, tahdôs garôs kauzeenôs kautkur tahlumâ balss skaneja. Nu mehs redsam no kureenes schis musikis zekas. Wehrschu rati tschihkst. Bet zik prahtigi abi ragainee kahpj, smagi peekrautos leelos diwritschus pa pusei nesdami pa pusei wilkdami. Usmanigi tee seko preekschâ ejoschà Negera stahwus turetà garà speeka mahjeeneem. No speeka kustescharàs tee noprot, us kuru pusi teem japagreeschàs, waj ari, kad ja-apstahjas us weetas. Speekim galâ asa nagla spihd. Dsenuła sahpigos duhreenus lopini it labi pasihst, tamdehl paklausa. Rateem ar noluhku pagatawotas tahdas asis, kas labi skani tschihkst. Brasileeschi tanîs domâs, ka wehrscheem schi musika koti patihk, bet mums schkeet, ka ta ir lopu mozischana, kad brauz ar nesmehreteem rateem. Wehrscheem zeku pagreesuschi, mehs uskahpjam kalnâ, kur atrodas pats Orleanas widus punkts. Leelà ehka mums pa labi ir direkzijas nams, kura apakschejâ stahwâ pretschu pahrdotawa bes iskahrtnes un skatu logeem, tàpat kà wisi ziti schejeenes weikali, garam gahjejam peedahwajas zaur sawàm walejàm durwim un gauso zilweku ais pahrdotawas galda. Brasileeschu tirgoni sawâ wehsâ meeribà pa leelum leelakai dalai lihdsinajas eeredneem, leekas, it kà tee sawâ pahrdotawâ ispilditu amatu un newis dsihtu weikalu. Ja tu nesaziši ko tew wajaga, winsch jau neprasis, ja tu wehlejees kautko ahtrak dabut, winsch jau nepasteigsees, ja grasisees aiseet us zitu pahrdotawu, winsch tew nepazeetigajam ir pakal nenoskatisees. Kas sihmejas uz schis pahrdotawas prinzipalu, tas nu gan schai sinâ rahdas buht isnehmums, neskatotees us to, ka wina sellis ir ihsts Brasileeschu weikalneeka tihps. Direkzijas mahja kà ari schi pahrdotawa Latweescheem labi pasihstama. Scheitan wini sanehma sawu pahrtiku, kad teem eesahkumâ wehl nekas nebija pascheem pa-audsis. Toreis wisu zitu ehku un pahrdotawu wehl nemas ne-esot bijis. Tamdehl direkzijas mahja it kà mahte noskatas us apkahrtejàm ehkam, kuras diwôs elkonôs pa labi un pa kreisi aissteepjas, pawadidamas abus aisejoschos zekus, kas pee direkzijas nama isschkirdamees, weens aiseet us Rio dos Pinjeira zeema Italeescheem un otrs us Rionowas Latweescheem. Apkahrt luhkodamees, pahrredsam gandrihs wisu Orleanu ar winas pussimtu mahjelem, no kuràm leela dała wehl lepojas ar nodrikschuscheem lapu jumteem. Buhwes kahrtiba ir bijuse tahdo, it kà kad sehns pakehris reekschawu kluzischu tos ar weenu sweedeenu pa nelihdsenu weetu buhtu isschlahzis; tà tàs mahjas: zita nokrituse pakalnê, zita palikuse slihpumâ, zita nokrituse lejâ, zita pahrkrehjuse pahri upei us otra krasta. No winpus upes atskan sahga kaukschana. Ta ir son Frankenberga koku fabrika, kur ari paretam kahds Latweetis eet pastrahdatees. Maschinas top dsihtas ar neleelu twaika spehku. Kad mehs tad wehl noejam pa Rionowas zeku no kalna lejâ lihds pilsehtinas otrai malai, kur dsihwo bahrsddsinis un wehl weenu pakalnu nokahpjam lihds paschai upes malai, kur awotinsch no kalna tezedams kahdu ratu lehnam greesch preeksch ahdu gehreschanas, tad meerigi waram greestees atpakal, jo neka eewehrojama wairak neredsesim, kad ari deenas laikâ ar skala uguni mekletum. Bet zeribas mums gan atleekas, ka pehz nedaudz gadeem Orleana buhs usplaukuse par kreetnu pilsehtinu, muhsu tauteescheem par leelu labumu. Mehs sokojam atpakal pa nebrugeto mahla klonu, kuru satà sahlite zauru wasaru un seemu zenschas pahrwehrst ganibâs. Rati sche nerihb, kolonisti eenahk un iseet jahschus, laudis steigschus neskraida, lehnam kahds pahreet pàr eelu, rahmi zits pasoko no weena nama lihds otram, swehtdeenas klusums walda nereti zauru deenu, saule silti speesch mums plezu starpâ, stundam ilgi ne wehsmina nepahrlaischas pàr zilweku nometni, kuru wezais muhschà meschs wehl weenmehr patura sawâ salâ apkampeenâ. Un schahdi isskatas gandrihs ikkatrâ masakâ Brasilijas pilsehtinâ. Ir leelàs pilsehtas, lai gan spodrakas sawâ isskatâ, Eiropeetim isleekas swehtdeenu ween swinam.

Otrâ rihtâ muhsu tauteeschi ir klaht un laipnàm sejam peedahwà mums apseglotu sirgu un ja patihk ari muhli jahschanai. Ar muhli, teiz, esot droschaki jaht; tas reti kad kluhpot. Muhlis gan masaks par sirgu augumâ, smalkeem kauleem, tomehr esot stipraks par sirgu. Wina weiklo kahju zeetee apakee nagi apkalschanu neprasot. Tas isteekot ar leesaku baribu nekà sirgs, tomehr daudz leelakas gruhtibas warot isturet un smagakas nastas nest. Bet Latweeschi tomehr wairak turot sirgus, neween tamdehl, ka sirgs lehtaki pehrkams, bet ari, ka tas paklausigaks. Muhli apsuhdz par koti nikigu lopu. Nekad winam ihsteni newarot ustizetees. Tu winu notwehris turi pee galwas, bet nedomajot, winsch tew ar pakakas kahju eespers. Kolonists newarot ustaisit sehtu, kurai muhlis nepahrlehks un wehl tà, ka kahja nepeedursees. Muhlis ir ehselu un kehwes dehls; tà winâ saweenojas ehsela isturiba un sirga weikliba, zaur ko winsch pehdejo pahrspehj tà kaunumâ kà labumâ. Par daudzeem gadotees ari kahds isnehmuma muhlis, rahms un paklausigs kà labakais sirgs, tas tad ari esot selta wehrts. Kad nu zelsch, kà dsirdams, ne-eet par bihstamàm weetam, kur muhku stingràs kahjas waretu sewischki noderet, tad sehdismees us prahtigo sirgu un mahzismees jaht, ja wehl ne-esam eemahzijuschees. Nekas nekait, eet brangi, wajaga tikai taisni sehdet; seglu kahpschki teizami palihdz turetees. Muhsu zelsch wed taisni zaur upi. Upes dibins kà apsehts kulaka leeleem akmineem. Bet par laimi uhdens naw dsilsch un sirdsini eemahzijuschees prahtigi kahpt, ka pa glumajeem akmineem nestihd. Tagad rikschojam pa dselszela sleedem kahdu gabalu. Tad atkal breenam upei pahri us to paschu pusi, no kureenes jau pahrbridàm. Dselszelsch aistek pa muhscha meschu, gar upes malu lihkumus mesdams, us sawu pehdejo staziju Minam. Mehs jahjam gar Italeescha zukura dsirnawam pa zeku us Rionowu. Zukura dsirnawas tahdas: pajumtê lihdsens klons, dihsele, kura wehrsim jagreesch, tahlak koka rukki, kuri zukura needres spaida. Saldo sulu satezina leelâ katlâ un tikmehr wahra, kamehr sabeesê sihrupâ. Sem sihrupa katla dibinâ nostahjotees zukurs, kursch isschahwets isskatàs kà dselten-bruhnas smiltis, ir ari rupisch un drebgns, tà kà smiltis, un kafejâ eeberot nereti pametot dibinâ pateesas smiltis. Warot isgatawot no tàs paschas weelas tihri baltu zukuru. Ja, ja, kamdehl to netizet? Kad jau Eiropâ no swikleem un kartupeleem isgatawo skaisti baltu zukuru, kamdehl to newaretu no ihstàs zukura sulas? Leeta tikai ta, ka Italeescha katlâ zukurs weenmehr bruhns.

Pirmais Latweeschu dsihwoklis, kuru zeka malâ pa kreisai rokai eeraugam, peeder nesen eenahkuscham Ustdwinskneekam Bihrinam. Upiti, kas to schkir no muhsu zeka, sauz par Rionowu, tapate, kura Latweeschu kolonijai dewuse wahrdu. Buhda ne zaur ko neisschkiras no zitàm Brasileeschu buhdam, kahdas esam jau gana redsejuschi, bet ta ir eewehrojama sawas wehsturigàs nosihmes labad. Tanî pirmais apmetees un laizinu dsihwojis mahzitajs Balodis, schis Latweeschu kolonijas dibinatajs. Winsch un wina mahsa, lai gan smagu darbu neparaduschi, gahjuschi meschu zirst un kolonistu darbus strahdat, ziteem eenahzejeem par preekschsihmi. Tikai winsch deemschehl sawu puhlinu augkus nepeeredseja. Neapmeerinato tauteeschu pahrmetumeem ruhgtinats un sagrausts, tas aiszeloja atpakal us Eiropu. Bet palizeji, kas Balodi personigi pasihst, wina wahrdu min ar zeenibu un wina neaptraipitâ slawa paleek ta, ka winsch bijis labsirdigs zilweks un lihdz pehdejeem spehkeem palihdsejis saweem tauteescheem gruhtajôs laikôs.

Te dsihwo pirmais Latweeschu kolonists, ko zekâ sastopam, bet pats zeems wehl labu gabalu. No dselszeka stazijas Orleanas lihdz Rionowai rehkina 8 kilometrus (apm. 7werstis) un mehs tikai kahdus trihs buhsim jahjuschi. Tagad mums japazekas augstâ kalnâ. Upite met lihkumu un muhsu raktais zelsch ari, wairak slihpumu mekledams gar upes malu. Labajâ pusê norakta stahwa seena ar meschu pàr galwu, kreisajâ upite, kura gluschi noslehpjas dsiłâ grawâ sem platàm lapam un needram. Kalnâ tikuschi, dsirdam dobju krahkschanu un eeraugam, ka uhdens baltâ strahwâ kriht no augstas krahzes. Blakus krahzei eeraugam sahgu dsirnawas. Tàs peeder Wahzeescheem, trim brahkeem, no kureem diwi prezejuschi Latweeschu seewas. Blakus sahgeschanai ari miltu malschana eerihkota. Eetaise wisai weenkahrscha, tomehr preeks par schahdu attihstibas seedinu schai mescha weentulibâ. Tahlak ejot, weentuliba tomehr nerahdas wairs buht tik leela, jo pa labai un kreisai pusei eeraugam kauschu buhdinas. Mehs eetam zaur Wahzu Rionowu. Upite muhs wehl weenmehr pawada, bet meschi atkahpuschees us abejàm pusem labu gabalu atpakal. Kolonistu strahdigàs rokas tos atspeeduschas no eelejas kalnôs. Muhsu preekschâ issteepjas klaja lihkumaina eeleja, eeslehgta no attahlinajoschamees kalnu muguram. Bet ir schi pate eeleja wehl kalnaina deesgan. Arama lihdsenuma gan eeraugam koti mas. Muhsu skateenus aissedz meschs. Tam zauri isgahjuschi, eeraugam atkal klaju lihkumainu eeleju muhsu preekschâ. Bet nu ir ehkas sawadakas. Koka mahjinas ar schkindeku jumteem, pat stikla logi daschâ spihd. Dsihwojamai ehkai apkahrt sehta, kas atschkir istabas preekschu no ganibam. Lihdz schim redsejàm buhdas ar dubleem un siwenu mahtem durwju preekschâ, bet nu ais wahrtineem roses seed. No mahjam mums dwesch preti kautkas sen redsets un pasihstams. Ta ir Latweeschu Rionowa. Te dsihwo muhsu tauteeschi. Te wini ir puhlejuschees un strahdajuschi, meschus lihduschi un mahjas zehluschi, zeku taisijuschi un tiltus buhwejuschi, ka mehs, pehz sescheem, septineem gadeem eenahkuschi, taî aklajâ meschâ, kur tikai pehrtiki auroja un pa sareem kahpeleja eenahzeju zilweku apbrihnodami, tagad atrodam kauschu eedsihwi: sakas lopu ganibas, ar sehtam aptaisitas, dahrsus ar apselsinu un sirsiku kokeem, laukus ar kukuruseem un zukura needrem apdehstitus. Sinams, wisi nebuhs weenadi eedsihwojuschees. Dascham gadijuses neaugligaka seme, daschs kawets darbâ zaur slimibam, zaur darba nemahzeschanu, wehl daschs zeetis neparedsetus saudejumus. Lai nu kà kuram gahjis, tomehr gandrihs it wisi teizas labak maises paehduschi, nekà tehwijâ. Isguletees ari warot dabut, zik tikai wehlàs."

(Turpmak beigas.)

No eekschzemes.

a) Waldibas leetas.

Zehsu 178. kahjneeku pulka porutschiks Semits pahrzelts us Rigas kara hospitali par komisaru, pee kam tam dota titularpadomneeka tschina.

Tukuma pasta-telegrafa kantora eeredni Eduards Rose un Augusts Grossbergs pahrzelti us Peterburgas pasta-telegrafa apgabalu.

b) Baltijas notikumi.

No Laudonas mums sino, ka tureenes Semkopibas beedribai laimejees eeguht par sawu ihpaschumu Laudonas bijuschàs Labdaribas beedribas namu, kursch kahdus gadus stahwejis aisslehgts, un it kà sehrigi noluhkojees us garamgahjejeem, waj tee neatdaris wina durwis. Nu scha dihkâ stahwoschà beedribas nama durwis atwehruse rosigà semkopibas beedriba. Un labi, ka taisni semkopibas beedriba to darijuse. Semkopiba tatschu ir muhsu labklahjibas pamats. Us semkopibu wiss atbalstas. Un ikweenas semkopibas beedribas mehrkis jau ir, pazelt un weizinat sawa apgabala un apkahrtnes semkopibu. Gruhtajâ sajenšibas laikmetâ, kur semkopjeem jo wajadsigas plaschas sinaschanas un pareiss pahrskats par semkopibas attihstibas gaitu, semkopibas beedribu dibinaschana un winu sekmes ar preeku apsweizamas. Ari Laudonas Semkopibas beedribas sekmes sawa nama eeguhschanâ rada preeku un modina semkopibas draugu kruhtis ustizibu un pakahwibu us minetàs beedribas wadibu. Beedriba bes sawa nama lihdsinas zilwekam, kam truhkst weetinas, kur sawu galwu nolikt un kam jaklihst un jaubago pehz pajumta no weenàm durwim pee otràm. Laudonas Semkopibas beedribai nu paschai saws nams. Bet Laudonas un apkahrtnes (kà Lasdonas, Behrsones, Kalsnawas) semkopji sneedsatees draudsigi rokas us kopdarbibu. Pahrrunajeet kopeji sawas behdas un preekus, raugeet weenoteem spehkeem zihnitees pret gruhtajeem laikeem! Nowehlam no wisas sirds Jums labas sekmes!

No Majoreem. Tà dehwetôs klusôs mehneschôs, t. i. rudenî, seemâ un pawasara sahkumâ, mums bijuschas weenmehr leelu leelàs nepatikschanas ar sawas korespondenzijas un laikraksstu sanemschanu, jo tad Dubultu pasta kantoris aprobeschoja sawu darbibu us Dubulteem ween, un Majorneekeem, kas wehlejàs sawas wehstules sanemt mahjâs, bija jasamaksà par peeweschanu 3 kapeikas no katras wehstules, no katra laikraksta. Tam, kas nebija nekahds „naktsmizneeks" un newehlejàs dsihwot gluschi atschkirts un aismirsts no wisas pasaules, schahds joks isnahza deesgan dahrgs un tà ka schahda kahrtiba jeb pareisaki sakot nekahrtiba ar laiku palika gluschi nepanesama, schejeeneeschi sadewàs kopâ, greesdamees peenahzigâ weetâ ar luhgumu, lai ari Majorôs atklahtu pastahwoschu pasta kantoru. Bet tomehr luhdseji nesasneedsa gluschi to, ko wini wehlejàs: pasta nodała netika atwehrta, bet sahkot no pagahjusaàs nedelas Dubultu pasta kantoris mums issuhta korespondenziju pa brihwu — eekahrtojums, kas sche, kà protams, apsweikts ar leelu preeku. Lai nu gan schai weenâ sinâ esam spehruschi kreetnu soli us preekschu, tad mums tomehr atleekas daudz ko wehletees. It sewischki tas sihmejas us schejeenes neapgaismotàm celam, kurâs, eerobeschotas no augstàm preedem, nakts laikâ taisni tik tumschas, ka naw eespehjams ne soli paspert us preekschu. Tà tad weegli saprotams, kadehl garnadscheem un ziteem tumsibas draugeem ihstena paradise pee mums. Ari suhrmanu sche truhkst klusajôs mehneschôs, kas palihdsetu satiksmi starp Bilderineem, Majoreem, Dubulteem, Karlsbadi u. t. t. usturet. Pa wasaras laiku pee mums sapluhst leels daudzums suhrmanu: wini eerodas no Jelgawas, Tukuma, Rigas, Talseem un daudz zitàm weetam, jo pekna pa peldu laiku juhrmalâ naw smahdejama, bet ap augusta beigam iswoschtschiki, lihdsigi gahju putneem, nosuhd un tad nu paschi waram mehginat, kà „teekam us preekschu". Par isrihkojumeem seemas laikâ gahdà muhsu zentigà „Majoru-Dubultu Labd. beedriba", kuras ribziba tomehr telpu jautajuma dehl stipri aprobeschota, jo katra isrihkojuma gadijumâ skolas istabas pirms wehl jasakahrto schahdam noluhkam. Nesen Adolfs Allunana kgs ar sawu teatra trupu pee mums weesojàs diwâs israhdês, kuras, koti labi apmekletas, atrada pee publikas siltu peekrischanu un eenesa Allunana kgm kà atsinibu koschu, leelu lawru wainagu. Ari schinî gadijumâ israhdijàs, zik wisai trauzejoschi tas, plaschàs skolas telpas peepeschi pahrwehrst par teatra sahli, un eewehrojot ihsti eepreezinajoscho faktu, ka beedribas naudas apstahkli tagad wisai labee, nodomats staltai keegelu ehkai zelt otru stahwu, kura jo plaschàs telpas noderetu weenigi beedribas isrihkojumeem. Ka schahda kreetna nodoma isweschana weizinatu leelâ mehrâ garigas un sabeedrigas dsihwes attihstischanos muhseju starpâ, tas pats par sewi protams. Wehl buhtu japeemin, ka Majoru beedribas skolu schim brihscham apmeklè kahdi 150 behrni, pee kuru isglihtoschanas strahdà 3 skolotaji. —bm—.

No Leelwahrdes. Pehz wasaras atpuhtas satumôs Leelwahrdeeschi swehtdeen, 18. oktobri sarihkoja atkal teatri ar „balli". Israhdija Allunana „Labi zilweki". Spehlets tika puslihdz labi. Tomehr drusku neweikli. Kà dsirdeju, tas nahzees zaur to, ka akteeri kahrtigi ne-eeraduschees us mehginajumeem. Apmeklets bija labi. — Preeks ir redset, ka blakus pagasta un beedribas nameem pazelas ari nule uzseltais apteekis, kurâ wehlak, warbuht, ari ahrsts dsihwoschot. „Balt. Wehstn." „weesis" wehstija, ka te apmetees „paschu tauteets", prowisors G. Jansona kgs. Deemschehl te nepeeteekoschas telpas, wismaz publika naw eewehrota: naw nedz usgaidamas istabas, nedz ari apteeki paschâ telpu usgaidischanai. Tur war knapi pahris zilweku kahjâs eespeestees. Un tad wehl wisas zitas leetas! Sahles Jansona kgs eepehrkot tikai „ahrsemes" — dahrgas. Un kà Leelwahrdeeschi nahza J. kgm pretim! Dewa sem labeem nolihgumeem gruntsgabalam semi, pabalstija ir zitadâ sinâ! — — — Beidsot newaru atstaht nepeeminetu kahdu nelaiki — J. Stefaniju, kursch pagahjuschâ pawasarî te nomira. Schis weenkahrschais zilweks daudz wairak peeminas zeenigs, nekà daschs labs zits. — Tomehr par winu „tautiskee" laikraksti neko naw minejuschi. St. bija schejeenes „Kaibalas" dsirnawâs par darba wedeju un, taupigi dsihwodams, eekrahja labu kapeiku. Testamentu attaisot, lasijàm, ka nelaikis nowehlejis 200 rbl. Leelwahrdes basnizai, 300 — pagasta nabageem un 500 rbl. weetejai „Daugawas" skolai. Prozenti no schis naudas katru gadu isleetojami, bet kapitali naw aisskarami. Tee paleek peederigàm eestahdem us laiku laikeem. Pagasts, tam nowehleto naudu jau sanehmis un ta eerakstita grahmatâs ar pateizibu. Schahds dahwinajums teescham ar atsinibu minams. J.

No Turaidas. Reti gan atgadas dsihwê, ka laulats pahris nodsihwo ilgus gadus satizibâ un mihlestibâ weens ar otru un pee tam eemanto mihlestibu ari no saweem lihdzilwekeem, tadehl tahds atgadijeens peepilda ikkatra juhtiga zilweka sirdi. Tà mums, Turaideescheem, 1. nowembris bija reta goda deena, jo schinî deenâ tika swinetas dimanta kahsas kahdam Turaideeschu pahrim. Us mahzitaja, Spalwina kga un Senkas tehwa pamudinajumu pee dimanta kahsu swineschanas peedalijàs gandrihs wisi pagasta lozekli ar sawàm dahwanam un klahtbuhtai. 1. nowembra rihtâ gawilneeka pahri kaleschâ atweda us muischu pee baroneses Staël von Holstein, kur tas tika apdahwinats un sagehrbts goda rotâ. No tureenes gawilneeka pahri noweda us basnizu, kur mahzitajs tos no jauna eeswehtija. Wakarâ bija isrihkotas kahsas no labprahtigi samestàm dahwanam Turaidas pagasta wezakà mahjâ, us kuràm ari eeradàs mahzitajs Spalwina kgs, kursch lika daschu labu sirsnigu wahrdu gawilneeku pahrim pee sirds. Pa kahsu laiku tika nodseedatas wairakas dseesminas gan gariga, gan laiziga satura no weetejeem Turaidas dseedatajeem. Pehz mahzitaja noturetàs runas eesahkàs ihsta kahsu omuliba. Jo sewischki patikkams bija no wezajeem Turaideescheem dejotais „ekusews". Wezischu pahris isskatas wehl tihri schirgts un kad teem waizaja par nogurschanu (kahsots tika wisu nakti), tad tee atbildeja, ka nogurduma nejuhtot, — tikai preeku. Schad un tad pa wezischu sejam noriteja preeka asaras. Pateizibu peenahkàs issazit zeen. mahzitajam, Senkas tehwam un ziteem Turaideescheem, kas

schos wezischus winu goda deenâ ne-eewehrotus nepalaida garam, lai gan wini mantas un stahwokla sinâ nepeeder pee pagasta pirmajeem. — Drihsumâ muhs, Turaideeschus, pulzinàs muhsu diwklasigas min. pahrbuhwetais skolas nams uf sawu eeswehtischanas deenu. Papardits.

Jaun-Ates (Mas-Salazes draudsê) pagasta skolotajs A. Kreewina kgs 11. oktobrî swineja sawus 25 gadu amata swehtkus, kuri pagahja koti omuligi. Gawilneekam tika pasneegts pulks daschadu balwu. Pagasts starp zitu sawam tschaklajam darbineekam ari pasneedsa 50 rublu naudâ. Weetejà skolu walde to apbalwoja ar — atsinibas rakstu un 25 rbl. naudâ. — Kas mihlestibu sehj tas ari mihlestibu plauj! —r—.

Widsemes muischneeku konwents, kà „Düna-Ztg." sino, sanahkschot 27. nowembrî Rigâ.

Pasta un telegrafa galwenà walde issino awisê „Правительственный Вѣстникъ" (Waldibas Wehstnesî), ka no scha gada 1. nowembra Wentspilî, Tukumâ, Bauskâ, Aisputê un Limbaschôs naudas suhtijumus un wehrtspaketes sanehmeji warot likt peenest mahjâs.

Rigas aprinka preekschneeks issludina, ka par muischu polizija preekschstahwjeem apstiprinatas sekoschas personas: 1) Alberts Amatneeks, Aderkasu muischâ; 2) Mikelis Kalninsch, Leelâ muischâ un Ansis Sandersons, Beerinu muischâ.

Roperbeku muischâ, Walmeeras aprinkî, par muischas polizijas preekschstahwi apstiprinats Jahnis Weidemanis.

No Krapes (Kokneses draudsê). Weetejà dseedaschanas beedriba isrihkoja 1. nowembrî teatralisku un dseesmu wakaru ar muhsu pasihstamà rakstneeka un komisko lomu tehlotaja Swahrgutu Edwarda laipnu peedalischanos. — Neskatotees uf koti tumscho laiku, publika bija eeradusês leelâ skaitâ un daschi pat no attahleenes, tà ka ihpaschi pirmo weetu biletes bija gluschi ispahrdotas jau labu laiku preeksch isrihkojuma sahkuma. Tahda publikas eeraschanàs gan wairak buhs notikuse zeen. weesa Swahrgutu Edwarda dehl, kura wahrds tai pa leelakai dakai jau senak pasihstams. Un zik bija noskahrstams, tad neweens gan nenoschehloja, ka scho isrihkojumu apmeklejis. Swahrgutu Edwarda usnahkschana uf skatuwes tika gaidita ar nepazeetibu un wina noeeschana pawadita skateem applauseem, kas pee reisas negribeja ne rimtees. Wisi wina uswedumi bij koti dsihwi uskerti un kuplejas labi nodseedatas (ari winu pawadischana no orkestra brangi isdewàs) un wiss mums jo labi patika, bet sewischki tehlojums „Kaktu apikats" un kupleja „Tad bija jauki!" — Kora dseedaschana turpretim tika no publikas usnemta wehsi, un tas apstahklis gan ari buhs isskaidrojams ar leelisko peekrischanu Swahrgutu Edwarda uswedumeem, jo zitàm reisem dseedaschana tika no publikas silti usnemta. — Honorara sinâ Sw. Ed. mums parahdijàs koti peetizigs, jo pee eepreekschejas norunas winsch no beedribas neprasija i ne zela naudas tahdâ gadijumâ, ja no scha isrihkojuma nebuhtu skaidra atlikuma. No schàs puses luhkojot, Sw. Ed. mums jausskata kà lauku beedribu weizinatajs un pabalstitajs, kas katru reis neluhko tik daudz uf pascha materielo labumu, par ko tik waram preezatees. Bet par wina weesoschanos pee mums un uswedumeem isrihkojumâ esam tam no sirds pateizigi un schkihramees ar to wehlejumos: atkal kahdreiz uf redzeschanos! Ss.

No Jurjewas mums raksta: Nupat kà isnahza drukâ uf 1898./99. mahzibas gadu scheeenes uniwersitates mahzibas personala un studentu saraksts. Iz schi pahrskata redsams, ka uniwersitate schogad teek apmekleta no 1373 studenteem (pehrn tikai 1098), 324 farmazijas klausitajeem (pehrn 345) un 5 brihwklausitajeem. MedizinisKâ fakultatê ir 727 stud. (pehrn 582), juridiskâ — 337 (pehrn 230), teologiskâ — 165 (pehrn 170), fisiko-matematiskâ — 97 (pehrn 80) un wehsturisKi-walodneeziskâ — 47 (pehrn 36). — Ja peeskaitam pee studenteem ari farmazijas klausitajus, kuri agrak bija pilnteesigi studenti, tad isnahk kopâ 1697 leels mahzeklu skaits (pehrn 1443), kuri pehz tizibas sadalàs schahdi: 601 ir protestanti (pehrn 585), un no teem 572 — luterani, 22 — ewang.-augsburdseeschi un 6 — reformati, 596 — pareistizigi (pehrn 298), 315 — Mosus-tizigi (pehrn 382), 171 — katoli (pehrn 167), 13 — armen-gregorianeeschi un 1 — muhamedaneetis. — Schkirojot tos pehz peederibas redsam, ka 1146 ir no walsts eeksschejàm gubernam (pehrn 890), 544 no Baltijas prowinzem (pehrn 547) un 7 no ahrsemem. Starp pee Baltijas prowinzem peederigeem atrodam 343 no Widsemes (pehrn 349), 135 no Kursemes (pehrn 137) un 66 no Igaunijas (pehrn 61). — Beidsamajôs trihs gadôs studentu skaits wairojees par apmehram 500 personam. —ers.

No Jurjewas mums wehl raksta: „Sihmejotees uf studentu pusdeenas galdeem, scho wisai teizamo leetu, par kuru ihsumâ sinoju pagahjuscho reisi, waru schoreis pasneegt ko neko tuwaku. Schee galdi preeksch uniwersitates studenteem teek atklahti pirmdeen, 9. nowembrî, tà tad daudz agrak, nekà tas bija zerams. Zenas sahkumâ buhs schahdas: abonejot uf weselu mehnesi — 5 rbl. un no reises — 18 kap. par porziju, sastahwoschu no diweem ehdeneem. Wisas ehdamleetas preeksch scheem pusdeenas galdeem tiks eepreeksch bakteriologisti ismekletas (t. i. ispehtitas waj tanis neatrodas weselibai kaitigi, slimibas raditaji dihgli) un tas ween jau norahda uf to, ar kahdu apsinigumu galdu sarihkotaji nodomajuschi kertees pee sawa darba. Leels paldees teem par to! Wehlejams buhtu, kaut schim pasahkumam sekotu ziti, jo ar scheem pusdeenas galdeem ween buhs lihdsets tikai masai dalai. Bet labi jau ka tà, wismaz kreetns solis uf preekschu schaî swarigâ leetâ." —ers.

Jurjewâ, kà „Nordl. Ztg." sino, kahda sagku beedriba pehdejâ laikâ isdarot koti pahrdroschas sahdsibas. Sagku banda ari eelaususês seminara direktora dsihwokli un tur nolaupijuse daschadas leetas kahdu 300 rbl. wehrtibâ. Sagki atlaususchi 4 durwis.

Pernawas pilsehtu nodomats elektriski apgaismot. — Un kad Riga tiks schai sinâ tik tahlu?

Kursemes konsistorijâ schoruden schahdi kandidati istaisijuschi eksamenus: pro minist.: Pauls Neanders, Karls Goldbergs, Teodors Grünbergs, Hermans Müllers un Johans Resewskijs; pro venia conc.: Eischens fon Lutzau un Wilhelms Gilberts.

No Jelgawas. Kam pehdejâ laikâ gadijees braukt no muhsu pilsehtas waj nu uf Rigu waj ari uf Leischu pusi, tas buhs deesgan pabrihnojees par sawadeem weikalneekeem, kahdi tagad sastopami wilzeenu wagonôs, kur tee zekojoscho publiku wisadi apgruhtina. Tikko tu esi nosehdees sawâ „kupejâ", te tew jau ari baltmaises un ahboku pahrdeweji klaht un esi laimigi no wineem atkratijees, tad jau stahw tawâ preekschâ kahds „akls" klarinetists, wihrs, kas wispahri pasihstams kà pahrtizis zilweks un kuram tadehk pateesi buhtu jakaunas, schahdâ kahrtâ ubagot. Bet nekas — ari tam tu seedo sawu artawinu un tiklihdz tas paklanijees un aisspeedees sahnus, te tew jau atkal usbahschas kahds pasihstams „sahtibneeks", tew waj ar waru eespeesdams rokâs kahdas lapinas gluschi pawirscha satura, par kuràm tas isluhdsas kahdas kapeizinas. Beidsot teezi no wina wakâ un jau jauns pahrsteigums klaht: Tew tuwojas wesela rinda „mahkslineeku", gan harmonikas spehletaji, gan harfenisti, gan dseedataji un nu sahkas „konzerts", ka gribot negribot aussis jatura zeeti. Deemschehl schinis deenâs israhdijees, ka daschi schahdi „mahkslineeki" nepeekopj neween „musiku", bet ari wehl zitu „mahkslu": wini istukscho it nepamanot un weikli sawu zeka beedru keschas. Weens no scheem weikleem meistareem jau apzeetinats kà pee „darba" nokerts kabatas saglis. Ari paschâ Jelgawâ schimbrihscham netruhkst schahda aroda „mahkslineeku": tee ir Schihdi, kas ar leelako beskaunibu bahschas ar waru dsihwokkôs, waj nu peedahwadami kahdas „sihkas prezes", waj eeteikdamees kà makleri, uspirzeji u. t. t. Bet pateesibâ scho kungu weenigais noluhks, nepamanitâ brihdî ko nebuht notscheept. —s.

Jelgawas Latweeschu beedribâ 15. nowembrî buhs teatra israhde, kurai israudsitas diwas lugas: Bjernsona-Bjernsterna skatu luga „Jaunais pahris" un is Leischu walodas tulkotâ luga „Amerika pirti".

Kuldigâ nolemts zelt jaunu Latweeschu ew. kuteranu basnizu Aldermana plawâ. Buhwes darbus eesahkschot jau nahkoschâ pawasarâ.

Kuldigas pastmeistars Ottons Rosenbergs 1. nowembrî swinejis 50 gadu amata swehtkus.

Wezpils basnizas krogâ (Grobinas aprinkî), kà „Kursemes Gubernas Awise" sino, kahds 43 gadus wezs wihrs, wahrdâ Strauteneeks, pahrak daudz sadsehris un — peepeschi turpat nomiris.

Preekulê (Leepajas apgabalâ), kà „Lib. Ztg." sino, F'a pretschu pahrdotawâ eenahk kahds wihrs, kursch grib pirkt kaltu. Winam tahdu ari eedod. Pirzejs eesauz eekschâ daschas personas, kas stahw ahrâ, un pehz ilgakas apspreeschanàs tas nopehrk ihsti stipru un asu kaltu, un tad ar saweem beedreem aiseet. Nahkoschâ rihtâ pahrdotawas ihpaschneeks istruhzees eeraudsidams, ka wina pahrdotawa atlausta un is tàs issagts leels pulks apawu pretschu. Durwju otslehga ar asu kaltu mahksligi islausta. Par notikumu tuhlin pasinoja laukpolizijai, un tàs paschas deenas wakarâ Wainodes krogû pamanija wairak schaubigas personas, kuras nesa leelus pilnus maisus. Polizijai atnahkot, wihri eebehguschi meschâ, pee kam weens no teem pametis sawus wirsswahrkus, kurus pahrmeklejot winu kabatâ atrasts deenu agraki apsegtâ pahrdotawâ pirktais kalts, kursch leetots pee durwju atlauschanas darba. Atstahtôs maisôs atrastas pahrdotawâ sagtàs prezes. Wehlaki isdewees apzeetinat ari saglus.

c) No zitàm Kreewijas pusem.

No Peterburgas. Oktobra mehnesî barona Stiegliza sihmeschanas instituta konferenze apspreeda konkurenzes darbus dehl ahrsemes stipendijas eeguhschanas. Pee konkurenzes bij peelaisti 4 audsekni; weens slimibas dehl darbu nepabeidsa, tà ka tikai triju audseknu kompozijas (relikwiju trauks — „дарохранительница") tika pahrspreestas. Wisi trihs teek issuhtiti uf ahrsemem studijâs papildinatees. Weens starp scheem ir Latweetis Julijs Maderneeks no Wez-Gulbenes, Widsemê. K. O.

Peterburgâ, kà laikraksti sino, atbrauzis iascheneers Li, Frantschu tekniskàs buhwju firmas „Buason un beedru" pilnwarneeks, kuram dota pilnwara preeksch sarunu weschanas dehl pa gaisu ejoscha elektriska dselszeka eerihkoschanas. Wagoni ar pasascheereem, kà projektâ teikts, braukschot pa weenu sleedi, kura stipri buhschot peestiprinata pee dselschu stabeem, pee kam braukt wareschot lihdz 100 werstim weenâ stundâ. Wagoni pa sleedi braukschot tikai ar sawu wirsejo daku, dsihti no stipra elektriska motora un apstahtees wareschot weenigi sinamâs weetâs.

Frantschu seeweeschu usaizinajums Kreewu seeweetem. Kreewu mahtes, seewas un mahsas! Mehs juhs luhdsam, peenemt muhsu mihlestibu un simpatiju apleezibu pret jums un juhsu semi. Mehs greeschamees pee jums ar usaizinajumu, saistit zeeschak tàs draudsibas saites, kuras weeno muhsu tehwijas, un issazit muhsu pateizibu par Keisara Nikolaja II. augstsirdigo ussahkumu, meera nodibinaschanas sinâ. Dibinasim jaunu sabeedribu, kur abu walstju seeweetes swehti apsolas isleetot wisus sawus spehkus un eespaidu atbrunoschanàs leetâ. — Muhsu laikmeta seeweetem wairs neklahjas ar labpatiku un aisgrahbtibu noskatitees uf karu un winàm tagad ja-atsihst, ka tas, ka zilweku nokauj un isnihzina, naw nekas zits, kà meschoniba, kas pawisam nesader ne ar tizibu uf Deewu Raditaju un uf Jesus Kristus mahzibam, ne ari ar zilweku kopibas juhtam, kuras nesen pamoduschàs wisâ zilwezê. — Nebuhs neweenas seeweetes, kura kà mahte waj audsinataja newaretu palihdset pee schi leelà darba, pee zilwezibas un meera usskatu nodibinaschanas. Peeteek, ja mehs wisas eedehstam jaunajai pa-audsei, meitenem un sehneem, mihlestibu uf wisu zilwezi un winu sirdsdsiłumôs modinam eenaida un ihgnuma juhtas pret wisàm kara nebuhschanam, nezilwezibam un meschonibu. — Kreewu mahsas! Mehs draudsigi jums sneedsam sawas rokas. Sneedsat juhs mums ari sawejàs, dodat mums zeribu, ka dabusim juhsu sirsnigo atbildi uf schim rindinam, kuras, kaut nepilnigi, tomehr jums issaka, kahdas juhtas pilda un pahrnem muhsu sirdis, un lihdz ar to issaka muhsu stiprako pahrleezibu uf to, ka sabeedriba starp abàm walstim un semem preeksch ta it kà radita, lai isplatitu sawus labdarības pilnos eespaidus un wisu sawu eespehju ari uf zitàm wehl plaschakàm aprindam. — Mehs luhdsam, peenemt muhsu apleezinajumu par muhsu pateesàm juhtam meera nodibinaschanas leetâ. Parises Seeweeschu lihgas preekschneeze knasene Wischnewska.

Lubliná, kà Kreewu awises sino, teatra israhdei beidsotees, kahds galerijâ palizis gulot. Neweens to netrauzejis un tà winsch sagulejis lihdz rihtam. Pamodees tas tumsâ nesinajis kur atrodas un nu taustidamees pahrwehlees pàr galerijas mergam un nogahsees no trihsstahwu augstuma parketâ uf kahda mihksta krehsla, kursch saschkihdis, bet guletajs tomehr isgahjis sweikâ. Preeksch pusdeenas teatra apkalpotaji atraduschi to gulam sadragatam krehslam blakus. Schis sawadais teatra apmekletajs bijis kahds fabrikas strahdneeks wahrdâ Chlebnikows.

Wilnâ nama ihpaschneekam fon Bulmering'am, kà „Kijewlanin" sino, nosagti 136,080 rbl. Ar pakaltaistu atslehgu atslehgts naudas skapis un is ta issagti wehrtspapiri par 48,706 un daschadi naudas papiri par 87,374 rbl. — Kalpone, kura tura par wainigu, aislaidusês lapâs.

Wjatkas gubernâ pee Welikij-Ustjuga schinîs deenâs Suchona usplubda, zaur ko ledus uf upes saluhsa un sahka kustetees. Tà ka taî azumirkli uf zeka, kas weda pàr upi, atradàs daudz wesumu, kuri brauza uf Welikij-Ustjugu, tad leela daka brauzeju eegrima uhdenî. Esot noslihkuschi apmehram diwdesmit zilweki.

Optografija. Kà sinams, tad zilweka azs teek salihdsinata ar fotografeschanas maschinu. Azij ir wisas tàs ihpaschibas, ar kuru palihdsibu war dabut ahreju preekschmetu nobildejumu, ko isschkirschanas labad no fotografistàm sauz par optografistàm bildem. Schis parahdibas jau sen tika eewehrotas, bet tadehk ka zilweka redseschanas teorija wehl nebija peeteekoschi isskaidrota, tàs palika nesaprotamas lihdz tam laikam, kad par tàm sahka interesetees Frantschu pasihstamais rakstneeks Schils Klaress, kursch kahdâ no saweem pehdejeem romaneem stahsta par to, ka kahda nogalinata zilweka azî eespeedusês jeb nofotografejusês nogalinataja slepkawas roka.

Lihdsigs atgadijeens notizis pee mums Kreewijâ. Preeksch kahdeem 6—7 gadeem neparastu ustraukumu publikâ sazehla Saratowas fotografa Uschkowa fotografija no kahdas nogalinatas saldata seewas, Belousowas azs. Bildê bija attehlojusês zilweka galwa — Belousowas nonahwetaja. — Schi parahdiba bija tik interesanta sinatniskâ sinâ, ka profesors Morochowezs par to tureja atklahtu preekschlasijumu, kurâ ari tika isskaidrota zilweka galwas attehloschanàs azîs.

No Rigas.

Wahrds Rigas Latweeschu teatra leetâ. Rigas Latweeschu teatrim usnahkuschi gruhti laiki. Publika no ta schinî sesonâ it kà wairak un wairak leekas atsalstam. Ej winâ, kad eedams, sahle alasch tukscha waj pustukscha*). Jo sewischki mas redz sehdam pirmâs tscheträs rindâs, kurâs, kà sinams, agrak krehsls maksaja 1 rubli, tagad turpreti 150 kap. Scho newajadsigo pa-augstinajumu isskaidroja ar to, ka elektriskàs uguns eetaise daudz maksajuse un ka tadehk dahrgà uguns prasot dahrgakas ee-ejas zenas. Bet nu israhdas, ka muhsu „labakàs familijas", preeksch kuràm schis tschetras rindas kà „parkets" nodomatas, ar teatra wadibu naw wis weenis prahtis un pa wezu wezam paradumam nebuht nezenschas preeksch winàm reserwetos krehslus isleetot. Teem turpreti, kas par rubli bija apraduschi sehdet pirmâ weetâ, atkal nepatihk, par to paschu zenu sehdet otrâ tàpat sadahrdsinatâ weetâ — un tà tad weeni paleek no teatra projam aiz prinzipa, otri aiz saschutuma. Pehdejeem schi kaitawaschana, ja tà drihkstam isteiktees, ari nemaz nenahkas gruhti, jo gandrihz weenâ laikâ ar pa-augstinato zenu eeweschanu ir ari kahds zits swarigs notikums atgadijees: teatra personals tapis mahkslas un spehjas sinâ eewehrojami wahjaks. Tas naw tà no wakardeenas uf schodeenu notizis. Pamasam weens teizams spehks pehz otra nosudis, atstahdams robu, kursch wehl lihdz schim palizis neispildits. Kà wini wisi aisgahjuschi, kahds liktenis schos kreetnos spehkus schkihris no pirmàs Latweeschu skatuwes, tas nekriht swarâ, — sakts ir, ka tur tagad truhkst labas teesas pirmo spehku un ka tagad pee labakàs gribas daudz lugu wairs tik pilnigi newar israhdit kà Rhode-Ebelinga laikâ. Mums koti sahpigi to isteikt, bet ta ir pateesiba. Mahkslas kapitals, ko Allunans un Rhode-Ebelings sakrahjuschi, azim redzot eet uf beigam. Par jaunu naw peeteekoschi tizis gahdats. Tà tad nu bada gadi klaht.

Zerešim, ka winu nebuhs septini no weetas. Pee Latweeschu teatra darbojas azumirkli skaits apdahwinatu eesahzeju, kuri pee kreetnas wadibas paredsamâ nahkotnê, kà leekas, attihstitos par derigeem akteereem. Tas sihmejas uf kungeem. Ar damu spehkeem stahw daudz schaubigak. Tur no jaunakeem spehkeem eewehribu pelna, ja mehs gluschi nemaldamees, tikai Freiman kundse (waj jaunkundse?), zitas wisas damas ir glihtas skukes, bet deemschehl bez aktrischu dahwanam. Tadehk ar sewischku nopeetnibu buhtu jagahdà par jaunu apdahwinatu aktrischu peedabuschanu pee teatra un usaudseschanu.

Tas wiss lihdz schim naw deesgan tizis eewehrots. Bet ja nu ari turpmak teatra spehku atjaunoschanai taptu peegreesta wajadsigà usmaniba, tad tomehr no ta waretu zeltees labums tikai nahkotnei. Bet kam tad buhtu janoteek tuhlin?

Ja kahdam leelu tautu teatrim usnahk tahdi laiki, kahdôs tagad muhsejais, tad tur wispirms noteek maina wina wadibâ. Klismu, kas iszekas peeterkoschu spehku truhkuma dehl, nowehrsch, sasinotees ar kahdu agenturu, ar kuras palihdsibu wajadsigos akteerus dribsi dabût. Rigas Latweeschu teatrs tà newar rihkotees. Bet leetà, wismasak schimbrihscham, nestahw ari gluschi tà, ka tas weenigi ar paschaudsinateem spehkeem ween waretu papildinatees. Ar laiku sche Rigâ radees prahws pulzinsch akteeru, no kureem daschs koti labi noderetu Latweeschu teatra skatuwei. No teem nu tagad, aismirstot wisu personigu animositati, ja tahda pawisam pastahwetu, daschi spehki buhtu angaschejami.

---

*) Raina un Aspasijas tulkotâ „Fausta" israhdes bija spihdoschs isnehmums.

Joprojam buhtu japasemina augstàs weetu zenas, pret kuràm mehs jau tuhlin issazijamees, kad tàs usnahza. Augstas zenas wispahr nesaeetas ar tautas teatra prinzipeem, kura noluhks naw, taisit leelu pelnu, bet par lehtu un lehtako ee-ejas maksu tautu west pee juhtu estetiskas isglihtibas un winai sagatawot jautrus atpuhtas brihschus pehz nogurdinoscheem deenas darbeem. Bet azumirkli it sewischki neweetâ augstàs zenas Latweeschu teatrî, jo „kahda preze, tahda zena". Kad pasneegtee baudijumi naw ahrkahrteji, tad zenas ari nedrihkst buht ahrkahrtejas, nemas neskatotees, kur tàs top prasitas, tautas teatrî waj zitur kur. Tà tad ir koti dibinats eemesls, paseminat ee-ejas maksu un pee tàs paschas reises isdarit wehl kahdu zitu nepeezeeschamu pahrgrosijumu. Schejeenas skolu skoleni, kà mums sino, tikai 50 kapeiku weetas dabù par puszenu, zitâs wisâs weetâs teem jamaksâ pilna bilete. Tà ka Wahzu teatrî skoleni wiszaur maksâ puszenas un Kreewu teatrs sawâ labwehlibâ eet pat tik tahlu, ka tas schad un tad skolam peesuhta leelaku skaitu brihwbileschu, tad isnahk, ka no Rigas skatuwem Latweeschu teatrs isturas wiswehsak un wisweenaldsigak pret peeaugoscho paaudsi. Tam nu tà wis newajadsetu buht, bet gan pawisam otradi, jo taisni muhsu Latweeschu jaunibai nahkas wisgruhtak, blakus isdewumeem par skolu un usturu, wehl kaut ko atlizinat preeksch mahkslas baudijumeem. Ja skoleneem par scheem jamaksâ dahrga nauda, tad tee wineem weenkahrschi top dariti nepee-ejami, zaur ko neween teatra kasei azumirkli nezelas nekahds materiels labums, bet top ari sagatawoti droschi saudejumi preeksch nahkamibas. Ja kam jaunibâ weena leeta palikuse swescha, tam ta ari wehlak mehdz buht weenaldsiga.

Beigâs wehl weenu wahrdu. Latweeschu teatra wadiba lihdz schim stingrakus, bet tomehr weenigi leetas labâ notikuschus atklahtus aisrahdijumus ir tikai taî sinâ eewehrojuse, ka ta awisem, kurâs schahdi aisrahdijumi nodrukati, atnehmuse teatra brihwkartes. Mums schahda rihziba weenmehr islikuses par pliki, kas weenigi sahpes dara sitejam, newis sistajam. Teatrs ir atklahta eestahde, kurai ne tikai ween japanes, bet kurai taisni nepeezeeschami wajaga atklahtas kritikas, ja schi eestahde us pareisâ zeka grib noturetees. Bet ari schai leetâ Latweeschu teatra wadibai bijuschas sawas ihpatnejas domas. Ta zerejuse istikt bes schi atklahtà — sawâ sinâ saprotams ne-ehrtà — regulatora. Tà daschadi eemesli un eemeslini pamasam sakrahjuschees kopâ un radijuschi pee muhsu Latweeschu teatra patihkamo krisi. Muhsu sirsnigâ wehleschanàs, kà ikkatra pateesa teatra drauga, weenigi war buht, kaut schi krise drihsi pahreetu un kaut pee winas nowehrschanas peenahzigâ weetâ ruhpigi taptu gahdats.

Rigas Latweeschu teatri israhdis: treschdeen, 11. nowembrî: „Tehwa dehls" (ar Wahrnas kgu Zangerla lomâ); swehtdeen, 15. nowembrî, 1/2 3 pehz pusdeenas: „Waidelote" no Aspasijas; wakarâ: „Trihs pahri kurpju".

Rigas pilsehtas teatri israhdis: treschdeenâ, 11. nowembrî: „Königskinder"; zeturtdeenâ, 12. nowembrî: „Flandrische Abenteuer"; peekdeenâ 13. nowembrî: „Die Kinder des Capitain Grant"; sestdeenâ, 14. nowembrî: Die Hugenotten"; swehtdeenâ, 15. nowembrî: pehzpusdeenâ: Hans Heiling"; 15. nowembra wakarâ: „Wilhelm Tell".

Rigas Latweeschu Beedribas Musikas Komisija, gribedama weizinat muhsu koru dseesmu original-literaturu, pehz sawa nolehmuma no 30. oktobra sch. g., issola tschetras godalgas, 2 pirmàs à 75 rubku leelumâ un 2 otràs à 50 rubku leelumâ.

a) par labako laizigo original-kompozisiju jauktam korim 75 rbl. un otro 50 rbl.;

b) par labako laizigo original-kompozisiju wihru korim 75 rbl. un otro 50 rbl.

Tuwaki nosazijumi schahdi:

1) Kompozisijàm komponisti-konkurenti tekstu war israudsitees pehz patikschanas. Par musiku buhtu wehlejams, ka ta peesleetos Latweeschu tautas musikas garam.

2) Komponisti war katrs peedalitees pee sazensibas ar weenu waj wairak kompozisijàm.

3) Tahdas kompozisijas, kas jau drukatas waj jau konzertôs dseedatas, netiks eewehrotas.

4) Kompozisijas un teksts jaraksta glihti un skaidri.

5) Kompozisijas eesuhtamas lihdz 1899. gada 1. majam Rigas Latweeschu Beedribas Musikas Komisijas preekschneekam sem schahdas adreses: Присяжному Повѣренному К. Н. Озолину, Рига, Дерптская ул. № 17.

6) Ik kurai kompozisijai lihdz jaeesuhta komponista wahrds un adrese slehgtâ kuwerâ; us kuwera jausraksta dewise, kurai wajaga stahwet ari us paschas kompozisijas.

7) Godalgas ismaksàs tuhlin pehz peespreeduma.

8) Godalgàm apbalwotàs kompozisijas paleek par Rigas Latweeschu Beedribas Musikas Komisijas ihpaschumu.

9) Kompozisijas, kuràm godalgu nepeespreedis, isnihzinàs ar peederoscheem, neatplehsteem kuwereem, ja winu ihpaschneeki tàs lihdz sinamam, no Musikas Komisijas wehlak noteizamam laikam nebuhs panehmuschi atpakal.

10) Kompozisijas, kuràm nekriitis godalgas, bet kuras tomehr buhs eewehrojamas, Musikas Komisija mehginàs eeguht par sawu ihpaschumu, sewischki lihgstot ar komponisteem. Schahdu komponistu dewises sawâ laikâ issludinàs awisês lihdz ar usaizinajumu, lai komponisti stahtos ar Musikas Komisiju schàs leetas dehl saraksta.

11) Leetprateji (eksperti), kurus Musikas Komisija wajadsigâ laikâ isredsês, apspreedis, kuras eesuhtitàs sazensibas kompozisijas godalgas zeenigas.

12) Godalgu spreedeju atsinu sinos laikrakstôs.

Rigâ, 30. oktobrî 1898.

Musikas Komisijas preekschneeks:

K. Osolinsch.

Rakstwedis: J. Grube.

Rigas bischkopibas beedriba notureja 1. nowembrî sawu kahrtigo sapulzi. Starp ziteem pahrrunaja jautajumu par peedalischanos nahkamâ gadâ pee Rigas semkopibas un ruhpneezibas isstahdes. Atsina, ka kopeja rihkoschanàs nepeezeeschami wajadsiga, un tadehk nolehma, eeluhgt us nahkoschu sehdi 6. dezembrî ari zitas bischkopibas beedribas muhsu dsimtenê, sinams zaur delegateem. Minetâ sapulzê taps isspreests jautajums par goda dahwanam, nodomatu bischkopju kongresu, ekspertu eewehleschanu u. z. Wehlams, ka zitas bischkopibas beedribas nemtu pee nodomatas sapulzes jo dsihwu dalibu, jo schi sapulze apsola, preekschâ zelamo jautajumu dehk, kluht par koti swarigu muhsu bischkopju beedribu dsihwê. Esens.

Walkas skolotaju seminaru, kursch pagaidam Tornakalnâ pee Rigas, kà „Prib. List." sino, drihsâ laikâ laikam pahrweetoschot us Walmeeru, kur pilsehtas walde atwehlejuse noderigu semes gabalu par daudz lehtaku zenu nekà Walkas pilsehta prasot.

Skolas mahzibu pasneegschana mahjâs, kà weetejà Kreewu awise „Рижскій Вѣстникъ" rakstija, esot pretlikumiga un neatkauta. — Wahzu awise „Düna-Ztg." turpreti atkal apgalwo, ka Waldibas aprindâs waldot tahdi usskati, ka pret priwatmahzibas pasneegschanu gimenês, kas ari beeschi ween noteekot, newarot neko eebilst un priwatmahzibas pasneegschana warot ir us preekschu meerigi tikt turpinata.

Par awises „Прибалтійскій Листокъ" isdeweju zensuras wirswalde apstiprinajuse Rigas tirgotaju A. Krügeru.

Rigas politekniskâ institutâ Jurjewas universitates kandidatam Frese ustizeta preekschlasijumu lasischana par wekseku, juhras, tirdsneezibas un laukstaimneezibas teesibam.

Rigas politekniskà instituta kimiskàs nodalas asistents Nikolajs Pakis us pascha luhguma atwakinats no deenesta un ta weetâ eezelts minetà instituta kursu beigusschais Ewalds Althofs.

„Balss" satinuses pate sawôs nepateesibas walgôs. Un ahrâ no teem ta wairs neisspruks ne ar kahdeem knifeem un leetas sagrosijumeem! — „Balss" redaktors cand. jur. A. Webers sawas awises 41. numurâ rakstija starp zitu wahrdu pa wahrdam schà: „Un tà dseed weens no Jums, kam **tikai pateizotees no „Baltijas Wehstnescha" un „Balss"** modinatai interesei preeksch studentu palihdsibas un tautâ salasitàm artawam, bija eespehjams, ahrsemês eeguht daktera tituli. Jo kamehr winsch ahrsemês augstskolâ studeja, tamehr dsimtenê lasija preeksch wina naudas lihdsekkus."

Tà apgalwoja „Balss" redaktors cand. jur. A. Webers. — Man par sawu isstudeschanu un daktera tituka eeguhschanu japateizotees **tikai** „Balsij" un „Baltijas Wehstnesim". Tahds A. Webera apgalwojums nepateess, kas par tahdu ari tika peerahdits „Mahjas Weesa" 44. numurâ. Nu buhtu bijis jadomà, ka A. Webers atsinis, ka tas runajis nepateesibu, bet nekà, tas sawâ „Balss" 44. numurâ raksta starp zitu wahrdu pa wahrdam schà: „P. Sahlischa kungs nu pehz sawa eeraduma sagrosa muhsu wahrdus, apgalwodams, it kà mehs buhtum apleezinajuschi, ka winam par sawu isstudeschanu un daktera tituka eeguhschanu japateizotees weenigi „Balsij" un „Baltijas Wehstnesim" un nu nemas aprahdit, ka ta esot nepateesiba. Waj ta nawa ihsta wehja grahbschana?" — Tà tad, kà zeen. lasitaji redz, „Balss" redaktors, ko tas weenreis apgalwo, drihz pehz tam atkal noleedz. Tà isturedamies un par saweem tuwakeem nepateesibas apgalwodams „Balss" redaktors cand. jur. A. Webers tikai pats sewi nosoda.

Dr. philos. P. Sàlits.

„Baltijas Wehstnesis" un rakstneeku pabalstischana. Mehs sawâ pehdejâ numurâ eepasihstinajàm sawus lasitajus ar kahdu „Balt. Wehstnescha" rakstu, kura redsamais noluhks bija, eestahstit, ka Latweescheem rakstneeku naw un ka, ja tee rastos, winu pabalstam wisi zeli walâ. Mehs schis netizamàs aplamibas nesaihsinatas atstahstijàm un peenahzigâ kahrtâ atspehkojàm. Us to „Balt. Wehstnesis" naw warejis zeest kluſu, bet eeweetojis sawâ 253. numurâ weselu eewadrakstu. Schi atbilde atkal tà ihsti raksturo „Baltijas Wehstnescha" sagrosischanas un iswairischanàs mahkslu un wina melkulibu. Buhtu muhsu lasitaju pahrak leels apgruhtinajums, ja mehs winu preekschâ wisu „Balt. Wehstnescha" tukscho wahrdu skandinajumu gribetu apskatit — ko atspehkot tur neka naw—, tadehl lai peeteek tikai ar sekoscheem peemehreem. „Baltijas Wehstnesis" mums pahrmet, ka mehs tikai ar wahrdeem ween aisstahwot rakstneeku pabalstischanas leetu. Winsch tatschu lasa „Mahjas Weesi" un tajâ stahw, ka Dr. Sàlits sihmejis 100 rubkus preeksch dibinamà rakstneeku fonda, tà tad ari darbôs bijis pirmais, kursch preeksch schi teizamà mehrka rokas pazehlis. Waj „Baltijas Wehstnesis" sawâ antagonismâ pret rakstneeku fondu grib eet pat tik tahlu, ka tas newis ween apgalwo wina newajadsibu, bet ari noleedz preeksch ta sihmetu naudu?

Tad „Balt. Wehstnesis" mums pahrmet, ka mehs „tikai ar mokàm" wisleelakais kahdus 10 pabalstamus rakstneekus „taisni tikai sawus padehlus" protot saskaitit un apgalwo: „Rakstneeku, rakstitaju un winu raschojumu mums ir nepahrredsamâ mehrâ". Kas par brihnumeem! No weena pretekta otrâ! Waj „Balt. Wehstnesis" pateesi wairs nesina ko tas raksta? Isgahjuschâ reisê Latweescheem nebija neweena rakstneeka un nu to peeradees kà smilschu juhrmalâ! Nu wairs nepeeteek ar teem 10 ween, — ar skaitu, kuru mehs tà us labu laimi peenehmàm. Un schee 10 rakstneeki esot „taisni tikai" muhsu „padehli"! „Baltijas Wehstnesis" laikam nemas neapjehdz, ko winsch ar scho apgalwojumu aplinkus issazijis. To, ko winsch mums simtkahrt mehginajis noleegt: proti, ka muhsu pusê stahw Latweeschu labakee rakstneeki. Slehdseens ir gluschi loģisks: pabalstu dabùs tikai muhsu pirmee rakstneeki. To ir apmehram 10. Ja nu „Baltijas Wehstnesis" tos nosauz par muhsu „padehleem", tad tak isnahk, ka Latweeschu kreetnakee spehki ir muhsu lihdsstrahdneeki. Waj ne, Juhs leeliski eekrituschi, kungi?!

Nelaimes atgadijumi. 2. nowembrî sirgdselsszeka wagons pee Suworowa eelas Nr. 1 pahrbrauza 40 gadus wezo Esteri Kutzman, pahrlausdams tai weenu kahju. Kutzman noweda slimnizâ. — Tanî paschâ deenâ Rigas maspilsone Anastasija Wasiljewa, kad ta gahja us mahju, pee Dinaburgas eelas Nr. 22. nama galweneem wahrteem dabuja gruhdeenu, pee kam tai tika pahrlausta roka. — 4. nowembrî Koju eelâ Nr. 15 esoschâ Welzera koku sahgetawâ strahdneekam Pawilam Taranda tika pahrlausta kreisâ kahja.

Nahwe zaur nelaimes atgadijumu. 3. nowembrî pee Matisa eelas galâ pilsehtas uhdens reserwoara strahdajoschais 28 gadus wezais nokrita no 50 pehdas augstuma un us weetas dabuja galu. Lihkis nodots ismekleschanas nodalai.

Eewainoschana. Slokas maspilsonis Iwans Wasiljews sinoja Maskawas Ahrrigas 4. eezirkna polizijas waldei, ka 4. nowembrî, kad winsch gahjis Jaroslawas eelâ Nr. 48 esoschâ Petersona restorazijâ, kahds nepasihstams zilweks to ar nasi wairak reises eewainojis galwâ un mugurâ, bes ka winsch usbrukumam buhtu dewis kahdu eemeslu. (R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhtitas schahdas jaunas grahmatas:

Baltijas Dahrskopju Kalendars 1899. gadam. A. Eglit-Tahkumneekam un wairak dahrskopjeem peedalotees sastahdijis un isdewis J. Pengerots-Sweschais.

Garigs draugs, jeb: 222 garigas dseesmas. Sarakstijis L. M. Apgahdajis J. Dsirkalis, Smiltenê.

Leepajas Latweeschu Kalendars us 1899. gadu. Leepajâ, M. Petersona grahmatu un rakstamu leetu tirgotawas un drukatawas apgahdibâ.

Kugneeziba.

Sinas par Latweeschu kugeem. Livadia, leelas miglas laikâ, usgahjis us sehkla pee Dunos stuhra un baidas, ka kugim dibins netiktu maitats; juhra lehna; waldibas twaikoni teek gaiditi palihgâ. Lennock, kapt. Mikelmans, 27. oktobrî atstahjis Cardiffu, us W.-Indiju dodamees. Capella, kapt. Kregers, 4. oktobrî no Rigas isbraukdams, 2. nowembrî eegahjis Newportâ. Lucinde, kapt. Rusmans, no 2. nowembra atrodas zelâ no Methiles us Rigu. Jacob Maria, kapt. Purinsch, 3. nowembrî eegahjis Rewelê. Wilhelm, kapt. Jurgenbergs, no Portsmouthas iseedams, 27. oktobrî nonahzis Tynê. Noas, kapt. Gulbis, 20. oktobrî atstahjis Pernambuco, Brasilijâ, us Lagunu de Terminos, Meksikas lihzî, dodamees. Kursemneeks, kapt. Muzneeks, 29. oktobrî atstahjis Harburgu, us Rigu nahkdams. No Tensbergas wehsta no 29. oktobra, ka August, kursch atrodas zelâ no Blythes us Rigu, kuga rumpis tik stipri apskahdets, ka kugis atsihts juhras braukschanai par nederigu (kondemnets). Austra, kapt. Drehsinsch, 2. nowembrî isgahjis no Fowey us Rigu. Livadia nonemts no sehkla un 30. oktobrî eewests Cowes ostâ; kugis dabujis suhzi; kihlis esot apskahdets. Columbus, kapt. Dreimans, 30. oktobrî posts no Newportas us Lisabonu. Mars, kapt. Grauds, 2. nowembrî nonahzis Rewelê (B. W.)

No ahrsemem.

Wahzija. Laikrakstu un kauschu wehribu atkal us sewi greesch Lipes grafa pawaldona leeta. Proti nupat kahdâ Austrijas laikrakstiâ nodrukata Lipes grafa wehstule, kuru tas wasarâ rakstijis Wahzu keisaram Wilumam, keisara atbilde un raksts, ar kuru Lipes grafs greesees pee ziteem Wahzijas „bunda" waldineekeem un waldneezineem. Jauna nu gan tagad nodrukatôs rakstôs neatrod, eewehrojami tee tikai tapehz, ka te agrakee sinojumi ofizieli apstiprinati. Lipes waldiba gan tuhlin sinoja, ka dokumenti nodrukati bes winas sinas, bet tas jau nu newareja buht brihnums, ka dokuments, kas peesuhtits 22 masàm Wahzu waldibam, tà tad ari to kanzlejâs newareja palikt noslehpums, sewischki kur Deenwidus-Wahzijâ pastahw stipra pretestiba jeb kà saka „antagonisms" pret Pruhsiju un kur tapehz ar preeku isleetoja gadijumu darit tai nepatikschanas. Leetas sastahws, kà lasitaji atzerasees (sk. „Mahjas Weesa" 29. num.) tahds, ka Lipes walstinâ stahwoscha kara spehka komandants bija aisleedsis saldateem un ofizeereem isdarit goda parahdischanu Lipes grafa dehleem un meitam, kas agrak bija darits. Grafs par to bija schehlojees pee komandanta un kad tas nelizees ne sinot, rakstijis koti padewigu un godbijigu wehstuli Wahzu keisaram Wilumam, bet pehdejais us Lipes grafa wehstuli asi atbildejis ar telegramu: „Manam generalam bija stingras pawehles. Waldneekam kas waldneekam peenahkas, bet neka wairak." Schahdu keisara Wiluma istureschanos Pruhschu waldibai tuwu stahwoschi laikraksti isskaidro tà, ka wehl katschu nemas ne-esot isspreests, waj Lipes grafa dehleem jel mas peederot Lipes trona mantoschanas teesibas, tapehz ka tee zehluschees no neweenlihdsigas laulibas — to mahte katschu weenkahrscha pilsona meita. Lipes grafs sawâ schehloschanàs rakstâ, kursch peesuhtits wisàm Wahzu waldibam un waldibinam, atsauzas us to, ka tam kà Lipes semes waldineekam pehz pastahwoscheem likumeem bijuse teesiba, pagehret preeksch sawas familijas lozekkeem goda parahdischanu. Leetai, kà jadomà wehl buhs beigu zehleens Wahzu bundesrahtâ, kur sehd wisu masako waldineeku delegati. Kà jadomà, wiss isschkirsees pehz ta, waj Lipes grafa behrnus atsinis par „lihdsigeem", zeenigeem mantot Lipes troni, gar kuru leetu laikam galu galâ ari buhs peespeests nodarbotees bundesrahts.

— Nupat Berlines pilsehtas dome noslehguse jaunu lihgumu ar priwatàm elektrizitates eetaisem, kursch nodod pilsehtas apgahdaschanu ar elektrizitati no jauna us 15 gadeem priwatâs rokâs, lai gan gandrihz wisi laikraksti aisrahdija, zik leeli labumi un kahda pelna zeltos pilsehtai, ja ta nemtu elektrizitates eetaises pate sawâs rokâs. Leeta weenkahrschi tahda, ka pilsehtas domneeku wairums peedalijees pee elektrizitates sabeedribu akzijam un tà tad weegli saprotams, ka teem masa behda par pilsehtas labumeem, kad tikai paschcem eenahk pelna. Elektrizitates eetaises jau tagad pilsehtai dotu ap 2 milj. gada pelnas, bet pilsehtas tehwu wairumam protams labak patihk schahdu pelnu eebahst paschcem sawâ kabatâ, nekà to seedot wispahribai. Nahkamibâ sinams elektribai buhs milsigs swars un eespaids us wisu kulturas attihstibu — un schahdu swarigu kulturas eerozi nodod spekulantu un kapitalistu rokâs!

— Wahzu keisars tatschu neturpina zeko jumu, kà bija nodomats pa juhru, bet brauz uſ Polas oſtu uſ Italijas puſſalas (Ungarijas dakâ), no kureenes tas taiſni pa dſelſzeku doſees uſ Wahziju. Daudſkohrt domà, ka tas noteekot wahrigu politiſku apſtahkku dehl — ſewiſchki kas uſ Anglijas ſawſtarpeju ſatikſmi ar zitàm walſtim atteezotees. Un Spaneeſchi jau tà bija ſagatawojuſchees uſ Wahzu keiſara Willuma ſwinigu apſweikſchanu — bija nodomats to uſaizinat uſ galwas pilſehtu Madridi, lai tas waretu pamatigaki eepaſihtees ar waronigajeem Spaneeſcheem un to ſlaweno kara ſpehku (kas ihſtenibâ ſpehlejis gauſchi behdigu lomu karâ ar Seemel-Ameriku). Ari Frantſchi jau bija ſarihkojuſchi trihs no winu labakeem un jaunakeem Widus-juhras brunu kugeem ta apſweikſchanai. — Faſchodas leeta proti leelifki atſaldejuſe Frantſchu agrako draudſibu ar Angleem un weduſe jau daudſus uſ domàm, meklet peeſleeſchanos pee Wahzijas un tahdejadi ſagahdat pretſwaru pret Angliju. Bet kà rahdas, tad Wahzi labak grib paſchi — warbuht par lehzu wirumu, eeguht Anglijas labwehlibu.

Franzija. Kaſazijas teeſa noſpreeduſe paſinot Dreifuſam, ka ta prahwa teek no jauna pahrlukkota un to uſaizinajuſe, lai tas ſagatawojas uſ aiſſtahweſchanos un apgahdà materialus. Wehl gan naw nahkuſchi ſkaidribâ par to, waj Dreifuſs tapehz tiks uſ Franziju weſts atpakaĻ, waj tam turpat uſ „Welna ſalas" jaſagahdà materiali, ſinams wina aiſſtahwjeem, adwokateem palihdſot. Tà tad redſams, ka kaſazijas teeſa naw turejuſe winu peezu bijuſcho kara miniſtru iſſkaidrojumus un apgalwojumus, ka Dreifuſs teeſcham wainigs, par dibinateem. Sewiſchki Kawenjaks ſchehlojees, ka kaſazijas teeſas lozekli pret to neesot deeſgan beſpartejiſki iſturejuſchees un negribejuſchi tam tizet. Nu par to teeſcham naw brihnums pehz wiſa ta, kà Kawenjaks rihkojees. Bet nu Kawenjaks, 6 ſtundas no kaſazijas teeſas iſklauſchinats, ſapihzis nogahjis pee miniſtru preekſchneeka Dipija un tam praſijis, waj ſchis teeſcham peekauſchot, ka kaſazijas teeſa paſtrahdatu tahdu nedarbu un palaiſtu Dreifuſu. Wiſmaſ ſlepenos dokumentus, uſ kuru pamata Dreifuſs teeſats, nekahdi nedrihkſtot teeſneſcheem rahdit, tad jau tos dabuſchot wiſa paſaule ſinat un tad iſzelſchotees breeſmigas leetas, Franzijai buhſchot poſts. Ir gan ſawadi dokumenti, kurus nedrihkſt augſtakee walſts teeſneſchi, firmi goda wihri redſet, kas wiſu muhſchu beſ maſakàs wainas nokalpojuſchi tehwijai. Un no ſcheem wihreem, kas pee tam wehl dabun augſtu algu, jabaidàs, ka [illegible] tu iſpauſt noſlehpumus, kas waretu kaitet tehwijai! [illegible]hàm puſem ſino, ka generalſchtabs par nezeenibu, [illegible] am parahdot kaſazijas teeſa, atreebſchotees tahdejadi, [illegible] ahrgi ſodiſchot — Pikàru — to wihru, kas wiſ[illegible] ſuhlejees ſagahdat dokumentus Dreifuſa prahwas [illegible]ſchanas labâ. Proti, to jau war likt teeſat no [illegible]as, ſlepenâ ſehdê, kur neweens iſ publikas nedabun [illegible] ſinat, kapehz un ar kahdeem peerahdijumeem teeſa [illegible]. Te nu gan atkal ziti aiſrahda, ka tahds ſolis [illegible]ſchtabam neko nelihdſeſchot, ka tad kaſazijas teeſa, [illegible] ſagahdatu ſew zeenibu, eejauſchotees ari Pikàra leetà [illegible]eſchot prahwu. Pee tam wehl ſino, ka kara miniſtrs Freiſinê jau atklahjis weſelu rindu nepareiſibu, [illegible] paſtrahdatas pee Pikàra un warbuht tapehz jau no ſawas puſes leetu ſtingraki pahrraudſiſchot. Pikàru apſuhdſ ſewiſchki tadehl, ka tas kahdu no Frantſchu ſlepenpolizijas noſpertu kahdas ſweſchas walſts militar attaſchè (kara agenta) paſtkarti wiltojis. Proti paſtkarte bijuſe Eſterhaſim adreſeta, bet generalſchtaba prokurors atklahjis, ka Eſterhaſi wahrda weetà bijis ar ſpalwas naſi kaſits un tad pahrrakſtits. No ta nu Pikàra apſuhdſetaji ſlehdſa, ka ihſtais adreſats bijis — Dreifuſs, bet ka Pikàrs reiſ par labu naudu uſnehmees Dreifuſu nomaſgat par taiſnu, iſkaſijis Dreifuſa un uſrakſtijis Eſterhaſi wahrdu, lai tahdejadi peerahditu, ka ne Dreifuſs, bet Eſterhaſis bijis ſakarâ ar ſweſchu militar-attaſchè un tam pahrdewis ſwarigus dokumentus. Pikàrs, kad tam paſtkarte rahdita, pagehrejis, labi gan — bet nu lai uſdabunot ari fotografiju, kuru tas eepreekſchu no paſtkartes uſnehmis. To nu apſuhdſetaji eeſahkumâ negribejuſchi, bet beidſot, pehz pahri nedelu teepſchanàs, tatſchu darijuſchi. Uſ fotografijas nebijis nekahdu iſkaſijumu pehdas, bet ta pate Eſterhaſi adreſe. Tà tad redſams, ka paſtkartes adreſi wiltojis ne Pikàrs, bet ta apſuhdſetaji, gribedami Pikàru gruhſt poſtâ, iſkaſijuſchi ar ſpalwas naſi Eſterhaſi wahrdu un pehzak atkal to paſchu wahrdu eerakſtijuſchi, lai waretu Pikàram uſtraut adreſes wiltoſchanu! Slawenais „bordero", papira ſtrehmele, uſ kuras atradàs to dokumentu ſaraſts, kurus Dreifuſs pahrdewis, tagad ſkaidri peerahdits par Eſterhaſcha darbu. Proti, ſaraſts bijis uſ tahda ſawada ſmalki ſtrihpota papira, kahdu Pariſê pawiſam newarot dabut, bet Eſterhaſcha atſtahtàs wehſtules un papirus pahrmeklejot, atraſta kahda wehſtule ar uſ mata tahdu pat papiri. Ari rokraſts pilnigi ſakriht ar Eſterhaſi rokraſtu. Tas wiſs gluſchi gaiſchi un ſkaidri. Bet generalſchtaba laikraſti wehl arween blauj par kaſazijas teeſas neletibu, ka ta uſdroſchinajuſês tahdu leetu kuſtinat. Goda legiona padome (goda legions — weenigais Frantſchu ordenis) nupat iſſlehguſe iſ ſawa widus raſtſneeku Preſanſê un atnehmuſe tam ordeni, tapehz ka tas uſſtahjees preekſch Dreifuſa un Pikàra leetas taiſnibas! Neko ſazit, ſmalka ordena padome, kas tà war iſturetees, pawiſam nenogaidijuſe galigo kaſazijas teeſas ſpreedumu.

Spanija-Amerika. Meera ſarunas turpinajas gauſi. Pehdejo nedelu jau baidijàs, ka tàs tapſchot pahrrautas dehl Amerikanu pahrmehrigeem praſijumeem, bet nu tomehr wehl noſpreeſts, turpinat pahrſpreeſchanu. Galwenais ſtrihdus punkts — Filipinu ſalas. Spaneeſchi pagehreja, lai leeta taptu nodota ſchihreju teeſai, uſ ko Amerikani nekahdi negrib eelaiſtees — tee praſa weenkahrſchi, lai teem atſtahj ſalas. Te nu Spanijas delegati peeſihmeja, kadehl tad ihſti wehl to kumedinu uſwedot ar meera konferenzi, — kad jau Amerikani no tuwakàm ſarunam un peekahpſchanàs neko negrib ſinat. Galu galâ Spaneeſchi buhtu ar meeru atſtaht Amerikaneem Filipinu ſalas, ja tee wiſmaſ panemtos ari Kubas paradu. Bet ir no ta Amerikani neka negrib ſinat. Paradus tatſchu eſot eetaiſijuſe Spanijas waldiba ſawàm kara wajadſibam, newis Kubas ſalas labâ. Beidſot tatſchu Amerikani gribot Spaneeſcheem peedahwat ap 25 milj. dolaru ſkaidrâ naudâ kà atlihdſibu par Filipinu ſalam. Atlihdſiba gan loti maſa — Kubas paradi ween iſtaiſa kahdus 200 miljonus dolaru. Bet laikam teem buhs jakoſch ruhgtâ abholâ un japeekahpjas — Amerikani nemihl jokus un to preſidents Mak Kinlejs jau pawehlejis ſarihkot ſloti gatawu, kas lai brauktu pàr Atlantijas juhru un atnemtu Spaneeſcheem Kanarijas, Laimigàs un Balearu ſalas un bombardetu Spanijas peekraſtes pilſehtas. Beſ tam teek ſarihkotas 10 kahrtigas armijas regimentes preekſch pahrſuhtiſchanas kara weſchanai uſ Filipinu ſalam un Kubas. Un Spaneeſcheem no naudas, ko karu turpinat, tukſchas kabatas un pee tam wehl draud eekſcheji nemeeri zaur draudoſchàm Karliſtu kuhdinaſchanam. Zik jozigi-behdigi pee tam, ka Spaneeſchu awiſes wehl arween nebeidſ ſawu duhſchigo kara ſpehku ſlawet, kas eſot waronigi zihnijees un peeſihmè, ka Spanija waretu buht ir zitàm Eiropas leelwalſtim ſwarigs kara beedris! Sewiſchki ar Wahziju tee gribetu noſlehgt ſabeedribu, no ka nu gan Wahzeeſchi ſargaſees.

Braſilija. Iſ Rio de Schaneïro ſino, ka jauneezeltais Braſilijas Saweenoto Walſtju preſidents Kampos Salles iſlaidis tautas weetneeku namam wehſtijumu, kurâ tas iſſakas, ka republikaniſtais gars waldibâ eeweeſees un ka republikas walſts forma galigi no eekſch- un ahrſemem peenemta. Rihdiſchanas politikas weetâ lai tagad eeſtahjotees meera un ſatizibas politika. It ſewiſchku wehribu jaunais preſidents ſakàs peegreeſt walſts ſlikto naudas apſtahkku uſlaboſchanai un beidſ ar iſſkaidrojumu, ka apſolità likumiſkà apſardſiba turpmak tà pret ſweſcheem kà paſchu laudim ſtingri tapſchot eewehrota.

Teefleetu nodaĻa.

Teefleetu jautajumi un atbildes.

Jautajums: Waj Kurſemes dſimts-mahju ihpaſchneekam, uſ kura mahjam paſtahw beſ koroboreteem paradeem daudſ zitu paradu, ir teeſiba ſawas mahjas beſ kahdas iſſludinaſchanas un priwat-paradu deweju ſinas, zitai perſonai pahrdot jeb pret atkahpſchanàs maſku noraſtit? — Ja ſchahdam mahju ihpaſchneekam nebuhtu teeſiba beſ iſſludinaſchanas mahjas atſweſchinat un ja winſch to ir darijis, tad kahdi ſoli buhtu ſperami, lai min. mahjas ihpaſchneeka koroborazija pee krepoſtnodalas tiktu atſihta par nepilnigu resp. nelikumigu, jeb waj nebuhtu eeſpehjams min. mahjas ihpaſchneeku ſaukt kriminal-zekâ pee atbildibas un pee kahdas teeſas? —
Riterſchaftê, A. R.

Atbilde: Tahda likuma naw, uſ kura pamata ihpaſchneekam buhtu eepreekſch no ſaweem paradu dewejeem jaiſpraſa atlauja, ſawu nekuſtamu ihpaſchumu pahrdot. Ja zaur pahrdoſchanu Juhs ſawâs teeſibâs buhtu nelikumigâ kahrtâ ſkahdeti, tad warat no atbildetaja teeſas zekâ praſit atlihdſinajumu. —sb—

Jautajums: Waj pehz laulaſchanas ſeewa (Widſ. ſemn.), kura dſihwo kopâ ar wihru, war nodroſchinat ſawu mantas daiu jeb puhru, waj nu noraſtot peenahzigâ eeſtahdê kà puhra daiu, kà mantojumu jeb kà zitadi, lai ta buhtu ſwabadâ no wihra parahdeem un newaretu tikt apraſtita lihdſ ar wihra mantu, ja ta kahdreiſ nahktu pahrdoſchanâ?
Leel-Str. J. R.

Atbilde. Lai augſchejo noluhku ſaſneegtu, ir laulibas lihgums, zaur kuru ari laulatu ſtarpâ uſtura ſchkirtas mantas teeſibas, labakais lihdſeklis. Pehz weetejo likumu III. d. 33. panta laulibas lihgumus war noſlehgt tik pat preekſch laulibas, kà ari laulibas laikâ, bet pamata likums ir tas, ka winòs uſnemti noteikumi nedrihkſt aiſſkahrt treſcho perſonu intereſes (turp. 38. p.). Sinams ka treſcho perſonu intereſes teek aiſſkahrtas, ja laulibas lihgums teek noſlehgts laulibas laikâ tanî noluhkâ, lai iſglahbtu ſeewas puhru un mantu no wihra parahdneekeem. Te klaht jaeewehro Widſemes ſemneeku likumu 945. un 946. panti, no kureem noſkahrſchams, ka laulibas lihgumi Widſemes ſemneeku ſtarpâ war wiſpahrigi notikt tikai pirms doſchanàs laulibâ. Mantoſchanas lihgumi wiſadâ ſinâ janoſlehdſ rakſtiſki un jaiſſludina likumôs noteiktâ kahrtibâ, jo zitadi treſchàs perſonas war winus apſtrihdit. —sb—

Walejas wehſtules.

K. Kr. — Pr. Negahja.
K. S. — Bauſkâ. Lignoſulfits preekſch ee-elpoſchanas dilona flimneekeem ir dabujams Lauwas apteekâ, Rigâ, Kalku eelâ Nr. 14 un makſâ 1 litera (nepilns ſtops) 2 rbl. 10 kap.
K. S. nam—Weſteenâ. Nodrukaſim.
S. — Jaun-Peebalgâ. Ja.

Uhtrupes (tvrgi).

Wairakfolſchanâ pahrdos:

Rigas Apgabala teeſâ:

28. nowembrî 1898. g.: Indrikim Kaibem peederigas „Kahlſchu" mahjas (70½ deſet. leelas, hip. par, 4500 rbl.) — Sigulbas draudſê.

Zehſu-Walkas Meerteeſneſchu ſapulzê.

21. dezembrî 1898. g.: Jahnim Dahwidam peederigas „Tarlapju" mahjas (19 dahld. 37 gr. leelas, hip. par. 1400 rbl.) — Kneringswaldê, Walkas apr.
21. „ Jekabam Jaunoſolam peederigas „Kalweeſchu" mahjas (23 dahld 52. gr. leelas, hip. par. 3000 rbl.) — Launakalnâ, Zehſu apr.
21. „ Andrejam Apteekam peederigas „Kalna-Apteeku" mahjas (16 dahld. leelas, hip. par. 5767 rbl.) — Wez-Peebalgâ, Zehſu apr.
21. „ Jahnim Luſtam peederigas „Lipſku" mahjas (15 dahld. 60 gr. leelas, hipot. par. 1550 rbl.) — Apes muiſchâ, Walkas apr.
21. „ Brenzim Behrſinam peederigas „Widſwaiſchenu" mahjas (10 dahld. 55 gr. leelas, hip. par. 479 rbl.) — Leepkalna Oſolu muiſchâ, Zehſu apr.
21. „ Jahnim Gallam peederigas „Harrijuru" mahjas (10 dahld. 48. gr. leelas, hipot. par. 900 rbl.) — Kalnapederſê, Walkas apr.
21. „ Lawiſei, Auguſtam, Marijai Rikard un Jahnim Landsberg, Katrinai Miller un Emmai Libau peederigas mahjas „Reini" un „Jaun-Dambuli" (30 dahld. 72 gr. leelas, hipot. par. 1800 rbl.) — Jaun-Karlâs, Walkas aprinkî. (W. u. K. G. A.)

Tirgus ſinas.

Rigâ, 10. nowembrî 1898.

Rigas labibas tirgû pagahjuſchâ nedelâ nenotika nekahda eewehrojama pahrgroſiba. Labibas trahjumi maſi. Tâpat ari peewedumi neezigi. Par leelakeem ſalihgumeem maſ ko dſird. Labibas zenas tapuſchas druſziņ ſlahbakas. — Ari Wakar-Eiropas tirgôs labibas zenas druſku krita. — Seemel-Amerikas Saweenotâs Walſtîs 1. nowembri tweſchu krahjumus apredkinaja uſ lahdeem 10,230,000 kwartereem (apm. 43 milj. puhreem) pret 13,305 000 kwartereem (1 kwarters apm. 4½ puhreem) 1897. gadâ, 18,472.000 kwartereem 1896. gadâ un 24,376,000 kwartereem 1895. gadâ. No Seemel-Amerikas ſchimbrihſcham uſ Eiropu zelâ 1,472,000 kwarteri (apm. 6½ milj. puhri) tweſchu. Rudens ſehjumi Seemel-Amerikâ ſtahwot loti labi. Ari Anglijâ, Franzijâ, Spanijâ, Belgijâ, Holandijâ, Auſtro-Ungarijâ, Wahzijâ, - ja, wiſpahri lauku ſtahwoklis eſot ihſti apmeerinoſchs. Rumanija un Bulgarija ſchogad iſwed ſamehrâ ar pagahjuſcho gadu daudſ wairak labibas. Seemaju ſtahwoklis ari Kreewijâ eſot apmeerinoſchs. — Kas uſ Kreewijas labibas tirdſneezibu attiecas, tad zelu miniſtrijas ſaſtahditâs ſtatiſtiſkâs ſinâs par labibas peweſchanu pa dſelſzeku Kreewijas robeſchu ſtazijâs redſams, ka no ſcha ſaimneezibas gada labibas tirdſneezibas laikmeta paſcha ſahkuma (1. auguſta) labibas peweſchana preekſch ahrſemju tirgeem ſtipri pamaſinajuſies. Wiſâs robeſchu ſtazijâs ſcha gada auguſta mehneſi peenahkuſchi tikai 28,416 wagoni ar labibu, kamehr pagahjuſchâ gadâ tanî paſchâ laikâ ar labibu peenahkuſchi 46,077 wagoni, t. i. 17,416 wagonu maſak. Ja apſkata peewedumus pee katras ſtazijas ſewiſchki, tad redſam, ka labibas peewedumi wiſleelakâ mehrâ pamaſinajuſchees Melnâs un Aſowas juhru oſtâs, kur ſcha gada auguſtâ peenahkuſchi ar labibu 17,176 wagoni pret 28,508 wagoneem pag. gadâ. Pee reetumu robeſcham ſcha gada auguſtâ peenahkuſchi 5,632 wagoni, kamehr gadu agrak 8,528. Beſ tam Baltijas juhras oſtos: Peterburga, Rewele, Riga un Leepaja 1898. gadâ dabuja 5697 wagonus ar labibu pret 8986 wagoneem 1897 gadâ. Tahda pate labibas peweſchanas pamaſinaſchanâs eewehrota ari Peterburgâ, kur pa Nikolaja, Peterburgas-Warſchawas un Baltijas dſelſzeleem 1898. g. auguſta mehneſi peenahza — 3402 wagoni ar labibu pret 4781 wagoneem pag. gadâ, kas iſtaiſa 1379 wagonus maſak weenâ paſchâ mehneſi, kurâ labibas peewedumi wiſdſihwaki. Par to Peterburgâ labibas peewedumi wairojuſchees pa eekſchejeem uhdens zeleem — pa Newu, kur 1898. g. auguſtâ peenohza 15,302. pudi pret 13,113 pudeem pag. gadâ. Wiſa ſchi labiba, kà redſams, Peterburgâ atweſta no rihta gubernam pa Marijas kanalu.

Labibas zenas Rigâ ſchimbrihſcham ſchahdas:

Rudſi, Kreewu, uſ 120 mahrzinu pamata makſâ 84—85 kap. pudâ. Kurſemes rudſi 79 - 82 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.

Kweeſchi. 128—130 mahrzinu ſmagi Kreewu kweeſchi makſâ 95—110 kap. pudâ, 125—128 mahrzinu ſmagi Kurſemes kweeſchi makſâ 80—88 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.

Meeſchi, feſchlanſchu, uſ 100 mahrzinu pamata makſâ 69—70 kap. pudâ; Kreewu meeſchi makſâ 75—77 kap. pudâ; Kurſemes 105 lihdſ 114 mahrz. ſm. meeſchôs dod 76—82 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.

Auſas. Labâs gaiſchâs auſas makſâ 80—90 kap. pudâ; ſchahwetas auſas makſâ 70—72 kap. pudâ; Kurſemes auſas makſâ 68—84. kap. pudâ; Zariziņas un Livnas-Jelezas auſas makſâ 76—78 kap pudâ. Tendenze: ſtingra.

Linſehklas. Stepju ſehklas uſ 87½ proz. pamata makſâ 129—131 kap. pudâ; paraſtâs brahka ſehklas makſâ 123—128 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.

Linſehklu ellas rauſchi, ſchejeenes, makſâ 97—99 kap. pudâ. Kreewu linſehklu ellas rauſchi makſâ 96—99 kap. pudâ.

Saules puku (ſaulareeſchu) ſehklu rauſchi makſâ 79—80 k. pud.
Sirni makſâ 79—80 kap. pudâ.
Pupas makſâ 74—76 kap. pudâ.
Kliſas pehrk par — kap. pudâ.
Kanepes makſâ 160—162 kap. pudâ.
Kanepaſi makſâ 65—70 kap. pudâ.

Lini. Linu tirgus kluſs. Adreſemes maj peepraſa un ſola ari tik maſas zenas, ka leelakus lihgumus gruhti noſlehgt. Linu raſcha Baltijâ un laiminu gubernâs wiſpadri ſauzama par maſu, katrâ ſinâ maſala nekâ pehrn. Ihſti labôs linôs par K (riſti) un ✕ K ✕ (jaiee riſti) dod 35—36 rbl. birkawâ; par ZK (jinſt) un ✕ HD ✕ (Pernawas „hoſdreibanti") makſâ 32—34 rbl. birkawâ; par S P K (ſuperior pihkkroni) un S F P HD makſâ 27—29 rbl. birkawâ; par P K (pihkkroni) un F P HD (ſmalkee pihkhoſdreibanti) makſâ 22—23½ rbl. birkawâ; par P W (pihk ahki)) un P HD (pihkhoſdreibanti) makſâ 22—23 rbl. birkawâ; par W (brahki) un HD (hoſdreibanti) dod 16 rbl. birkawâ; par D (dreibanti) un L D makſâ 13 rbl. birkawâ un par D W (dreibantbrahki) un L D W dod 10 rbl. birkawâ.

Pahrtikas zenas Rigâ:

	kap.		kap.
Sweeſts, mahrzinâ . .	26— 30	Kupinats peens, ſtopâ	10
Galda ſweeſts, mahrz. .	35—40	Stirnas, gabalâ . . .	500—900
Zuhkas gala, podâ . .	270—290	Skahbs krehjums, ſtopâ	45— 50
Wehrſcha gala, podâ .	180—200	Olas, ſchokâ	130—140
Schahweta aitas gala, mahrzinâ	7— 9	Sihpoli, ſtopâ	4— 5
Swaiga aitas gala, mahrzinâ	10— 13	Meduſ, ſchuhnâs waj tezinats, mahrzinâ . .	35— 40
Tela gala, mahrzinâ .	8—18	Reekſti, ſtopâ	15
Schahweta ſchkinkis, m.	18— 20	Meeſchu putraimi, ſtopâ	8— 11
Schahw. ſpekis, mahrz. .	15— 18	Sirni, ſtopâ	6— 10
Saki, gabalâ	60—100	Kalteti zigorini, ſtopâ .	6
Breeſchu gala, mahrz. .	12 — 17	Kurſ. kweeſchu bihdeleti milti, mahrzinâ . .	4½
Wiſtas, gabalâ . . .	50—70	Ahboli, garnizâ . . .	15— 30
Zahli, pahri	60—90	Salds krehjums, ſtopâ .	20— 25
Pihles, gabalâ . . .	40— 60	Dſehrwenu ogas, ſtopâ .	6
Soſts, gabalâ	80—135	Berberizu ogas, ſtopâ .	9
Kalkuhni, gabalâ . . .	110—250	Sehnes, bledinâ . . .	8— 9
Irbes, pahrs	60 —	Skahbi kahpoſti, ſtopâ .	7— 8
Medni, gabalâ . . .	100 —	Kahpoſtu galw., ſchokâ	100—300
Rubeni, gabalâ . . .	130 —	Schahwetas renges, 100	35—70
Kartupeli, puhrâ . . .	130—140	Sutini, weetejee, kahlâ .	70—80
Kahli, puhrâ	100 —	Sutini, Reweles, kahlâ	— —
Burkani, puhrâ . . .	80 —	„Bretlini", ſchahweti, 100	20— 30
Salds peens, ſtopâ . .	7— 8	„Bretlini", kahlâ . . .	5— 6
Beeſs peens, ſtopâ . .	13	Eihdakas (weetejâs) mrz.	9—12

Leepajâ.

Rudſi uſ 120 mahrzinu pamata makſâ 80—84 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Kweeſchi (puhri) makſâ 86—122 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Meeſchi makſâ 67—80 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Auſas. Labâs gaiſchâs auſas makſâ 79—82 kap. pudâ; Kurſemes auſas makſâ 68 - 80 kap. pudâ; Kurſkas, Karkowas, Jelezas-Liwnas, Orlas, Kijewas un Zariziņas auſas makſâ 66 lihdſ 74 kap. pudâ. Melnauſas (15 proz.) makſâ 69 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Linſehklas. 7 mehri Leiſchu ſehklu makſâ 123 kap.; 7 mehri Kreewu ſehklu makſâ 124 kap.; 7 mehri ſtepju ſehklu makſâ 129 kap., 6 mehri ſehklu makſâ — kap. Tendenze: ſtingra
Griki uſ 100 mahrz. pamata makſâ 82—85 kap. pudâ.
Sirni makſâ 80—91 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Saulespuku (ſaulareeſchu) ſehklas makſâ 84 85 kap. pudâ.
Kanepes makſâ 162 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.
Kanepaſi makſâ 62—70 kap. pudâ. Tendenze: rahma.
Kliſas. Rupjâs kliſas makſâ 61—62 kap. pudâ; widejas kliſas makſâ 59—60 kap. pudâ un ſmalkâs kliſas makſâ 58 kap. pudâ. Tendenze: ſtingra.

Telegramas.

Peterburgâ, 13. nowembrî. Swehtdeen, 8. nowembrî Wina Keiſariſkâ Augſtiba Leelknaſs Michails Nikolajewitſchs ſwineja ſawu 50 gadu wirſneeka jubileju. — Wiſaugſtakam ſchinî gadijumâ iſlaiſtam Keiſara rakſtam ſchahdas beigas: „Schinî preeziga deenâ wehledamees Juhſu Keiſariſko Augſtibu no jauna pagodinat, zaur pawehli armijai noſaziju, ka Juhſu ſirdij jau no ſenàm deenam tik tuwu ſtahwoſchai gardu artilerijai Juhſu Keiſariſkàs Augſtibas preekſchâ tàpat jataiſa fronts, kà winai pehz uſtawa Manâ preekſchâ peenahkas. Lai ſchis pagodinajums ir Manas negroſigas augſtzeenibas ſihme, kuru Es ſajuhtu preekſch Juhſu Keiſariſkàs Augſtibas kà wezakà un karſti mihletà Keiſara Nama Lozekla, kas dewis tik augſtu peemehru par brihwu deenaſtu tehwijas labâ." Uſ originala Wina Majeſtate Keiſars ar paſcha roku uſrakſtijis:

„No ſirds wehledamees, lai Juhſu teizamà kara ſpehka wadiba Man wehl daudſ gadus tiktu uſtureta, paleeku Juhſu Keiſariſkai Augſtibai uſ wiſeem laikeem negroſami labwehligs un Juhs no ſirds mihlejoſchais brahla dehla dehls Nikolajs.“ Uſ ſcho Wisaugſtako rakſtu atteezoſchàs kara miniſtra armijai dotà pawehle ſkan: „Eewehrojot Wina Keiſariſkàs Augſtibas Leelknaſa Michaila Nikolajewitſcha, eewainoto Aleksandra komitejas preekſchneeka nopelnus, Wina Keiſara Majeſtatei, par godu Wina Keiſariſkàs Augſtibas 50 gadu deeneſta jubilejai, patizees pawehlet, lai apakſch minetàs komitejas aiſſardſibas ſtahwoſchàm perſonam tiktu peeſchkirti ſekoſchi ſchehlaſtibas parahdijumi: 1) Katru gadu paſneedſams pabalſts teem atwaſinateem eewainoteem artilerijas ofizeereem un winu gimenem, kuri zaur daſchadeem apſtahkleem eekluwuſchi ſewiſchki gruhtâ ſtahwoklî un kuri pelna eewehribu. Schos pabalſtus ſauks par „Michaila pabalſteem“. 2) Penſijas, kas peeſchkirtas no inwalida fonda lihdſ 1856. g. aug. 26. d. generateem, ſchtaba un wirſofizeereem, dodamas pehz ſaraſta no 1856. g. 3) Suma, kas noteikta preekſch penſijam generateem, ſchtaba uu wirſofizeereem un eewainoteem apakſch-kareiwjeem pawairojama diwkahrſchâ mehrâ. 4) Peeſchkirt pabalſtu preekſch tahdu jaunawu un meitenu mahju audſinaſchanas un ſkoloſchanas, kuras ſtahw atwaſinatu un eewainotu generatu un ofizeeru komitejas apſardſibâ, bet naw baudijuſchas teeſibu eeſtahtees iſglihtibas eeſtahdês uſ inwalidu fonda rehkina. 5) Nodibinamas 4 premijas, katra 150 rbl. leela, diwas Michaila un diwas Aleksandra artilerijas ſkolâ un noſauzamas par Michaila premijam. Tàs nolemtas preekſch ſchtaba un wirſofizeeru dehleem, kuri deen waj ir deenejuſchi leelgabalneekôs, bet tikai tahdeem, kuri ſtahw waj ir ſtahwejuſchi apakſch komitejas aiſſardſibas. 6) To apakſchkareiwju gimenem, kuri karâ krituſchi waj paſuduſchi, kà ari to, kuri meera laikâ deneſtu iſpildot miruſchi dodama preekſchroka.

— Naktî uſ 7. nowembri iſzehlàs ugunsgrehks, kuram par laupijumu krita 10 zilweki, no kureem 9 bija 2—17 gadus wezi. Uguns iſzehlàs ſemneeka Kurizina diwſtahwu koka ehkâ. Ta dega lihdſigi ſahrtam. Drihſi uguns pahrnehma ari blakus eſoſchà nama jumtu un nopoſtija ta augſchejo ſtahwu. Degoſchôs namôs notika netizamas un neapraſtamas jukas.

Wilnâ, 8. nowembrî jaukam laikam paſtahwot ſwinigi atklahja grafa M. N. Murawjewa peeminekli. — Kaſanâ 8. nowembrî eeradàs Sarkanà kruſta generalpilnwarneeks, generalis Schwedows, lai nokahrtotu palihdſibas paſneegſchanu to apgabalu eedſihwotajeem, kuri zeetuſchi no neraſchas.

Pariſê, 22. (10.) nowembrî. Spaneeſchu meera delegati 20. (8.) nowembrî parakſtija Pariſê meera lihgumu ar Amerikaneem. — Kaſazijas teeſa 21. (9.) nowembrî noklauſchinaja generali Boadefru, kurſch nodomajis Dreifuſa leetu iſſkaidrot no diplomatiſka ſtahwokla. — 22. (10.) now. noklauſchinaja generali Gonſi un Pikàru. — Frantſchu tautas weetneeku namâ tautas weetneeks Laſſjè peepraſija, kahdus ſoſus waldiba ſperſchot, lai aiſſargatu noſlehpumu iſpauſchanu, kuri atteezotees uſ tautas droſchibu. Peepraſiſchana atteezas uſ ſlepenà doſjè paſinoſchanu kaſazijas teeſai. Miniſtru preekſchneeks Dipi atbild, ka pehz miniſtrijas iſſkaidrojuma ta eſot teeſas dariſchana un peemetina: „Kas atteezas uſ noſlehpumeem, kuri aiſſkar tautas droſchibu, tad tautas weetneeku nams war palautees uſ muhſu modribu.“ Dipi leek preekſchâ atlikt peepraſijumu uſ weenu mehneſi. (Dſihwa peetriſchana, daſchi proteſta ſauzeeni galejâ kreiſâ.) Laſſjè ſtipri uſbruhk waldibai un teeſu eeſtahdem, bet tautas weetneeku wairakums tam pretojas. Runatajs apwaino waldibu, ka ta neruhpejotees par to, lai tautas godam tiktu parahdita wajadſigà zeeniba. (Proteſts, troſknis.) Peepraſijuma atlikſchana uſ weenu mehneſi teek peenemta. Sapulze teek ſlehgta. — 20. (8.) nowembrî pehzpuſdeenâ notika reſtorana „Schampo“ pagraba telpàs, wirs kura atrodas „Agence Havas“ birojas, ſtipra ekſplozija, pee kam kahds wihreetis pagrabâ tika nonahwets. kamehr kahds wihreetis un kahda ſeeweete, kuri uſ eelas garam gahja, tika nopeetni eewainoti. Domà, ka gaſe waj alkohols eſot bijis ſprahdſeena zehlons. Iſmekleſchana eeſahkta. — Anglu awiſei „Daily Telegraph“ telegrafè iſ Schangajas, ka 10. nowembrî Kweitſchauas prowinzê nokauti Anglu miſionars Flemings un kahds Deewa wahrdu ſludinatajs iſ eedſimtajeem. Diwas miſiones ſtazijas nodedſinatas. — Anglu, Japanu un Amerikas ſuhtni iſſazija proteſtu pret tahdu Korejas waldibas rihzibu, kas iſeet uſ to, darit galu ahrſemneeku tirdſneezibai Korejâ.

Дозволено цензурою. — Рига, 10 ноября 1898 г.

Ihpaſchneeks un izdewejs: Ernſts Plates.

Atbildiger redaktori:
Dr. phil. Arnolds Plates, Dr. philos. P. Sélitz.

Uopeetns prezibas uſaizinajums!

Ne ſmuks, ne iſglihtots, ne bagats, ar weenu wahrdu ſakot: ikdeenſchks darba zilweks, wehlas few lihdſigu lihgawinu. Jaunkundſes ar tamlihdſigu wehleſchanos luhdſu eepaſihſch. nàs wehſtules ſuhtit ſem adreſes: Тульск. губ., Алексинск. уѣзда, почт. отд. „Ивановская“, до востребованіе П. Р.

Paſihſtamcem Baltijâ

pawehſtu, ka 31. oktobri ſch. g. eſmu lihdſ ar ſamilifu ſweiks un laimigs ſaſneedſis **Kaukaſju.** Adreſe: Терской области, гор. Пятигорскъ, домъ Ивана Целей.

Karlis Steiguts.

Eekſchkigas, ſewiſchki **plauſchuſlimibas.**

Slimneekus peenemu atkal kà ſenak **ikdeenas** no plkſt. **9—12** preekſch puſd. un **4—6** pehz puſd. Swehtdeenàs tikai preekſchpuſdeenà.

Prakt. ahrſts **G. Beldau,**
Kalku eelà Nr. 10.

Azu ahrſts

Dr.med.L.Blumenthal,

Dſirnawu eelà Nr. 79,
Terbatas eelas ſtuhrî,

peenem atkal **azu ſlimneekus katru deenu** no 9—11 preekſch puſd. un no 5—6 p. p., ſwehtdeenàs un ſwehtku deenàs tikai preekſchpuſdeenàs.

Peenemu **ſlimneekus weneriſkàs, ahdas un dſimuma ſlimibàs** ikdeenas no pulkſten 8—12 deenà un no 6—9 wakarà.

Dr. Kl. Ljuria,

Rigà, Wehwern eelà Nr. 7, 1 trepi.
Manà **klinikà, Agenskalnà, uſnem ſlimneekus** no plkſt. 1—3.

Poliklinika

ahdas un dſimuma ſlimibàs, ſtarp zitu, iſmekleſchana ar elektriſku apgaiſmoſchanu un **ahrſteſchana ar elektrizitati.**
Rigà, Schkuhnu eelà Nr. 16.
Slimneekus peenem katru deenu no plkſt. **12—3** puſdeenà. Swehtdeenàs ſlimneekus nepeenem.

H. Simonsons,
eeſtahdi pahrwaldoſchs ahrſts.

Azu ſlimneekus

peenemu **katru deenu** no pulkſt. **9—12** un no **3½—5½, Rigà, Kauf- un Kramer eelu** ſtuhrî Nr. 2. Slimneeki war tapt ari uſnemti manà klinikà.

Azu ahrſts **R. Cahn.**

Mans ſobu ahrſteſchanas kabinets

atwehrts no plkſt. **10—1** puſdeenà
un no plkſt. **3—6** pehz puſd.

Dantiſts **Leo Schawlow,**
Rigà, Schahlu eelà Nr. 4.

Ahrſteju, plombeju un leeku mahkſligus ſobus.

H. Bernſteins, dentiſts.
Kalku eelà 27, maſàs Münz-eelas ſtuhrî.

Zobu ahrſts

Hugo Gotlieb
pee nem ikdeenas no plkſt. 9—12 un ½3—5½
Kalku eelà Nr. 35, Kauf-eelas ſtuhrî.

Tſchemodanus, koferus, zela ſomas, ſkolas ranizas, zela, ſkolas un damu taſchas leelà iſwehlê no paſcha fabrikas lehti peedahwà

F. Jannaits,
leelà Kehninu eelà Nr. 20.

Laudones ſemkopibas beedribas

ſapulze

bijuſchàs Laudones labdarigàs beedribas namâ:
26. nowembrî, plkſt. 11 preekſch puſdeenas.
1) Jaunu beedru uſnemſchana. 2) Daſchadu jautajumu pahrſpreeſchana.
Preekſchneeziba.

Agenskalna priwat-klinika, Rigâ.

Baloſchu un Swanu eelas ſtuhrî.

Slimneekus peenem ikdeenas no pulkſt. 1—3.
(Naktsdiſchuras un gultas.)

Eekſchejàs ſlimibàs
Kirurgiſkàs „ } katru deenu no
Behrnu „ } pulkſt. ½2—3.
Seeweeſchu „ katru deenu no ½1—½3.
Ahdas un weneriſkàs ſlimibàs katru deenu no 1—3.
Azu ſlimibàs
Kakla, deguna un auſu ſlimibàs
Zobu un mutes ſlimibàs
(ſobu plombeſchana un mahkſliſku ſobu eelikſchana) } katru deenu no plkſt. 1 lihdſ 3.

Pagaſta ahrſts

wajadſigs Ruzawas pagaſtam, Grobinas aprinkî, no 1. janwara 1899. g.
Kandidatu kungi top luhgti, peeteiktees pee weetneeku pulka 7. nowembrî ſch. g.
Skaidra gada alga 800 rbl. 1
Ruzawâ, 12. oktobrî 1898. g.
Pag. wezakajs: **Gigga.**
Nr. 3131 Skrihweris: **J. Pikols.**

Nigrandes-Dſiru pagaſta ſkolâ wajadſigs

ſkolotajs,

tadehl lutertizigi ſkolotaju kungi, kuri wehlas ſcho weetu peenemt, teek luhgti eerakſtees Nigrandes pag. namâ **19. nowembri ſch. g., plkſt. 10 rihtâ,** dehl nolihgſchanas pee weetneeku ſapulzes, lihdſ nemot wajadſigàs apleezibas par preekſchejo darbibu.

Peeminams: gada alga: **200** rbl. naudâ, ap diwi puhrweetas ſemes, apgaiſmoſchana un ſiltums.

Nigrandê, 31. oktobrî 1898.
2 Par pag. wezako: **G. Janſchew.**

Kreetns prezejees kalejs,

kurſch prot ari ar maſchinam rihkotees, top meklets uſ **1899. gada Jurgeem Tolkas muiſchâ,** Weſtenes draudſê. Perſoniga peeteikſchanàs eeteizama; tuwakas ſinas turpat. 2

25 rublus

tam, kas uſrahda manim nakti no 20. uſ 21. oktobri ſch. g. noſagtos diwus **firmus** ſirgus, leelas igaunu ſugas:

1. **Kehwe,** gaiſchi-firma, ar baltam krehpem (uſ kreiſo puſi) un baltu aſti, kreiſàs pakalkahjas nagu lozitawa uſtuhkuſe, tadehl kliba, 6 gadi weza, wehrtiba 200 rbl.
2. **Sirgs,** tumſchi-ſirms, ar tumſcham krehpem (uſ labo puſi) un tumſchu aſti, rikſchôs mehdſ groſit galwu uſ weenu un uſ otru puſi, 5 gadi wezs, wehrtiba 150 rbl.

Dr. K. Blau,
Leeſerê (чр. Венденъ). 1

Loti lehti pahrdod

ſaufus preedes buhwbalkus, brufas, ſlihperus un plankas Ühdens eelà (Wasſerſtr.) Nr. 2, pee Hagenskalna kugiſcha ſteka.

2 **Georg W. Schröder.**

Rigâ, leelà Kaleju eelà Nr. 5, 1 trep.

Rigâ, leelà Kaleju eelà Nr 5, 1. trepi.

Manâ, no waldibas apſtiprinatà

mahkſlas ſchnitu ſkolâ

iſglihto dahmas ihſâ laikâ **ſchuhſchanâ un ſchnitu ſihmeſchanâ** par pilnigàm ſkrodereenem. Iſdodu ari **diplomus** un **galwoju** par kreetnu mahzibu. **Makſa par mahzibu 15 rbl.**

M. Rosenberg.

Rigâ, leelà Kaleju eelà Nr. 5, 1 trp.

Mahzekles no laukeem peenem ari korteli, ar un beſ uſtura.

Klaweeru fabrika.

Jſtihrê klaweeres.

Leelakà un lehtakà iſlabojumu darbniza.

Pehrk leetotas klaweeres.

Zeen. faimneezes!

Mehginajeet preekſch **wilnas drahnu** un **weſchas** maſgaſchanas un **faimneezibas** nepahrſpehjamàs

krona ſeepes!

Gultas ſpalwas no 20—80 kap. mahrz., **galwas kiſenus** no 1 r. 50 k. lihdſ 4 r., **madratſchus** no 2—6 r., **ſpalwu madratſchus** no 8—16 r. un **kuſchetes** no 10—20 r. gabalà **pahrdod** Romanowa eelà Nr. 64.

Rigâ. Reſtorazija **Rigâ.**

„Parka pagrabs“

Panlutſchi eelas un Aleksandra bulwara ſtuhrî,
cepretim Wehrmana parkam un „Imperiala“ weſnizai.

Franſchu un Kreewu **biljardi.** Kreewu, Wahzu un Latweeſchu **laikrakſti.** Wafarà dahrſà **lellis.** Kabineti.

Pee-ejams lihdſ plkſt. 2 nakti. **Brokaſtis** no pulkſten 9—2 deenà. **Puſdeenas** no pulkſten 12—6 wakarà. Puſdeenà 3 ehdeeni 35 kap., abonejot 9 rbl. par mehneſi. **J. Domerowsky.**

Labako bruhſchu **alus** no muzas. Slawenako firmu **ſchnabi un wihni.** Laba un laipna **apkalpoſchana.** Mehrenas zenas.

Chr. Klauberga

dſelſs un wilnas tirgotawa,

Rigâ, Terbatas eelà Nr. 14, **Rigâ,**

peedahwà par loti peenehmigàm zenam apſinigi apkalpojot: **daſchadu dſelſi, wiſadas dſelſs, tehrauda** un **tſchuguna prezes, arklus, buhwju apkalumus, grahpjus, juſchkas, ſchihberus, naglas, iſkaptis** u. t. t., kà ari **ſewiſchki labu wilnu, trahnu, degutu** un zitas tamlihdſigas prezes.

J. Kronberga

jaunu

welaſipedu

iſgatawoſchanas,
emaljeſchanas un nikeleſchanas darbniza

Rigâ,
Kungu u. Marſtal-eelu ſtuhrî Nr. 28.
Iſlabojumi ahtri un lehti.

J. Kronberg, Rigâ.

J. Chitrick, Rigâ,

pulkſtenu-, ſelta- un ſudraba leetu magaſinas

Terbatas eelà Nr. 26 un Aleksandra eelà Nr. 53

peedahwà bagatigà iſwehlê par lehtakàm zenam uſ galwoſchanu:

Kabatas, ſeenas un modinataju pulkſteenus, regulatorus, kehdes u. brelokus iſ wiſada metala, **ſelta un ſudraba prezes,** glihti un labi iſſtrahdatas, **alfenida prezes,** eeſch- un ahrſemju fabrikatus, kà: **karotes, tehjkarotes, zukura doſes, kurwjus, lukturus** u. t. t.

Iſlabojumi uſ galwoſchanu.

Paſteſlejumus iſdara lahrtigi.
Pee leelakeem eepirkumeem procenti.

J. Jaksch un beedris,

Rigâ, blakus rahtusim, dibinats 1841. g.

Nikela remontoar-pulkstenus, peedahwâ wisleelakâ iswehlê tikai pateesi labu un loti labi taisitus uz apgalwoschanu. peedahwâ wisleelakâ iswehlê tikai pateesi labu un kreetnu prezi un pehz eespehschanas par jo lehtâm zenam

Ankera 9. rub
Zilindera 6 r. 50 k.

leelumâ un masumâ

seenas-, galda- un keschas-pulkstenus,

kâ ari talmi, sudraba un selta pulkstenu-kehdes un atslehgas,

basnizas krona-lukturus,

petroleju-, rokas-, peekaramas-, galda- un seenas-lampas,

stallu- un wehtras-laternes, zilinderus un dakti, ahrsem. fajansa, porzelana un glahschu-prezes wisâs sortês, lakeeretas tehbiretes, galda-naschus un dakschinas (Gabeln), alfenida- un britannijas metalu-prezes.

Wisadi pulksteni teek lehti un kreetni fataisiti uz galwoschanu.

Leelâ iswehlê

polifoni, aristoni, monopani un ziti musikas rihki un notis.

Pehz Dresdenes akademijas metodes eerihkotâ

schnitu sihmeschanas skola,

Rigâ, Gertrudes eelâ Nr. 29, dsihw. 2,

ismahza uz galwoschanu wisu **damu garderobju schnitu sihmeschanu** un **peegreeschanu.**

Kursi eesahkas:

15. janwarî, 15. martâ, 15. augustâ un 15. oktobrî.

Kursu laiks 8 nedelas.

Preekschneeze **Adeline Grawit.**

Leelumâ! Masumâ!

P. Jannsohna

stikla pretschu, fajansa un lampu noliktawa,

Rigâ, Wehweru eelâ Nr. 20,

peedahwâ bagatigâ iswehlê:

stikla, porzelana un fajansa prezes, lampas, ampeles u. t. t.,

logu stiklu wisôs leelumôs,

linoleumu (korku tepikus).

Ifrihkojumeem, weestbam un godeem isihrê traukus par lehtu maksu.

Lehti! Lehti!

Jauns! Jauns! Jauns!

J. J. Antipowa noliktawa,

Tirgoschanas sihme.

pee „Baloscha",

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 36, pa labo roku no rahtuscha.

Jauns! Jauns!

Galwenais kokwilnas, deedsinu, linu un wilnas dsiju

krahjums.

Ar scha pagodinos pasinot saweem zeen. pirzejeem, ka pateizotees isdewigeem eepirkumeem, it ihpaschi schai gadâ man eespehjams par **wislehtakajam** zenam peedahwat **wisu labako** prezi un proti — preeksch **auschanas: kokwilnas, linu** un **wilnas dsijas,** preeksch **tihkleem: sihda kokwilnas, linu** un **kanepaju dsijas** un **deegus,** preeksch **seku adischanas: wilnas** un **kokwilnas dsijas, tamboresamos deegus,** preeksch **schujameem darbeem: linu, kokwilnas** un **sihda deegus.**

Sehgelu deegi un **tihklu auklas.**

Sihda, wilnas un kokwilnas **wate.**

Jo sewischki eeteizu sawu krahjumu kokwilnas un linu dsiju **auschanai. Kokwilnas dsija** pee manis dabujama is labakâs Amerikanu kokwilnas, labakâ wehrpuma, pareisôs garuma mehrôs, pehz numureem; **linu dsijas** — is Jaroslawas fabrikam, par stiprumu un numuru pareisibu galwoju.

Wehl sewischki greeschu zeen. publikas wehribu uz sawu pasihstamo **Amerikanu sihda kokwilnas** un **kanepaju swejas tihklu** un **wadu krahjumu (weenigo** tahdu), kuru schai sesonâ esmu eewehrojami **papildinajis.**

Jo sewischki pagodinos eeteiktees ar tihklu **pareisu mehru,** pareisu **azu skaitu** un **isturigu materialu.**

Wisas prezes pahrdodu **leelumâ** un **masumâ.**

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 36, pa labo roku no rahtuscha,

pee „Baloscha".

Uz zeen. pirzeju laipnu mana weikala apmekleschanu zeredams sihmejos ar zeenischanu

J. J. Antipow.

Luhdsu eewehrot manu adresi.

Adamee, auschanee, schujamee un tamboresamee deegi.

Tihklu dsijas, gatawi tihkli, wate, tihklu auklas.

Sw. Peterburgas un Berlines sagreeschanas mahkslas institutôs diplometâs

Emilijas Horn

siniskâ sagreeschanas mahkslas skola,

Rigâ, Wakku eelâ Nr. 9,

3. stahwâ, ee-eja no masâs Smilschu eelas.

Pamatiga mahziba **schnitu sihmeschanâ** un **sagreeschanâ** pehz Frantschu siniskâs metodes. **Schnitu sihmeschanâ** mahzekles sasneedz gatawibu 8—14 deenâs (uz galwoschanu). Ari uz ilgaku laiku peenem mahzekles eemahzit schuhschanâ. Skolai teesiba mahzeklem isdot diplomus.

Maksa par mahzibu un sistemu 15 lihds 25 rbl.

Mahzekles usnem ari dsihwoklî.

Manâ grahmatu un bilschu drukatawâ un burtu leetuwê, Rigâ, pee Petera basnizas, isnahkuse un dabujama schahda jauna grahmata:

Григорьевъ,

Элементарный курсъ Географіи Россіи

со свѣдѣніями изъ математической, физической и всеобщей географіи. Съ приложеніемъ картъ Европейской Россіи и полушарій. Для употребленія въ начальныхъ училищахъ.

Maksâ 30 kap. — eesceta 36 kap.

Ernsts Plates.

Sewischka galwoschana.

Slawenako fabriku un jaunako konstrukziju

schujmaschinu, adamo maschinu un

welosipedu

leelakais krahjums.

Dürkoppa „Diana" brauzamo riteni weenigâ pahrdosch. weeta.

W. Ruth's, Rigâ,

Nr. 25, Kungu eelâ Nr. 25.

Mekaniska darbniza maschinu un welosipedu islaboschanai.

Lehtakas zenas.

Ed. Zehders, Rigâ.

Semkopibas maschinu un lauksaimneezibas rihku krahjums,

Karla eelâ Nr. 11, pretim Tukuma-Jelgawas dselszelam,

peedahwâ kâ

Rigas dselssleetuwes un maschinu fabrikas sabeedribas,

agraki

Felser & Co.,

weenigais pahrdewejs

Kulmaschinas

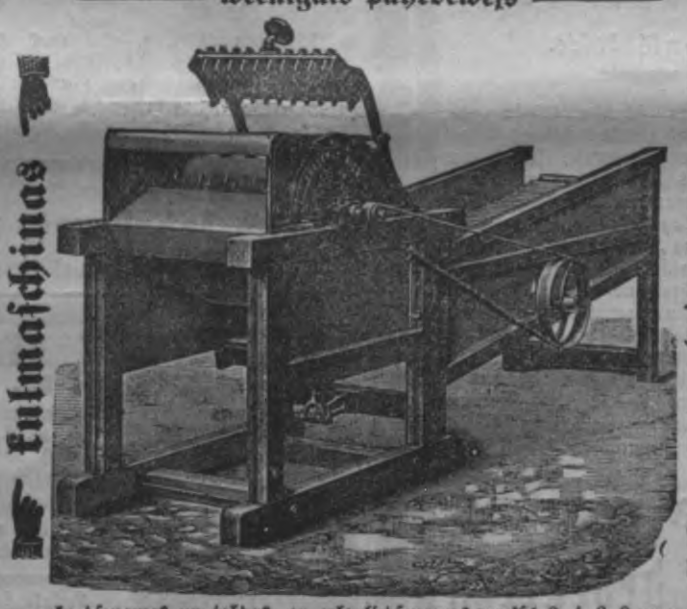

Kulmaschinas

ar roku dsenamas un tahdas, ar gehpeli dsenamas preeksch 2, 4, 6, 8 un wairak sirgeem ar turklaht peederigeem **gehpeleem,** wisas maschinas pehz jaunakâs un labakâs konstrukzijas is wislabakâ materiala,

wisu sem galwoschanas.

Tahlaki: **wisadus arklus, sehklas aparatus, ezeschas, sehjmaschinas, seena grahbeklus, labas tihramas maschinas, hekseln maschinas** u. t. t.

Superfosfatus, Tomas miltus, kaulu miltus u. t. t.

Lokomobiles un twaika-kulmaschinas

no **Anglu fabrikas Rich. Garret & Sons,** no 3, 4, 6, 8 u. 10 sirgu spehkeem.

Wehstuku adrese: **Ed. Zehder, Rigâ.**

Dseesmu grahmatas

leelâ iswehlê un **wisadôs sehjumôs,** par lehtâm zenam

peedahwâ

C. Orlowsky's,

grahmatu sehjeju meistars un grahm. tirgotajs,

Rigâ, Nr. 14, Jahna eelâ Nr. 14, 1 trep. augschâ

(pretim Jahna basnizai).

NB. Peedahwaju ari wisadas sprediku, luhgschanas, lasamas, bilschu un skolas grahmatas, kâ ari seenas pantus un apnemos apgahdat skolas, bibliotekas un apkahrtejos grahmatu tirgotajus u. t. j. pr.

Diplometâs Wihnes salona modistes

Annas Priwka

schnitu sihmeschanas skola

Rigâ, leelâ Bruhwer-eelâ Nr. 6, Rigâ.

Jaunu skolneetschu peeteikschanos preenem katru deenu no pulksten 9 rihtâ lihds 6 wakarâ.

Teoretisks kurss: Frantschu peegreesums 4 nedelâs, Anglu peegreesums 8 nedelâs.

Praktisks kurss: 3—12 mehneschus.

Pehz kursu beigschanas isdod diplomu, — skolneezes, kuras nobeiguschas 12 mehneschu kursu, rekomandeju uz wehleschanos par mahjas schuwejam.

L. Rosenthals,

Nr. 13, Grehzneeku eelâ Nr. 13,

peedahwâ

Kabatas pulkstenus

ar beesâm selta waj sudraba kapselem. Lehrauda, nikela un selta dublê **pulkstenus, regulatorus** un **modinatajus pulkstenus** un wisadas sortes **Schwarzwaldes seenas pulkstenus** lehti un uz wairak gadu galwoschanu. Turpat leels **briljanta, selta** un **sudraba leetu krahjums** un **lauliba gredseni** wisadôs leelumôs. **Musikas instrumenti ar notim.** Eekfch- un ahrsemes fabriku **alfenida prezes** labakas sortes par lehtakajam zenam. Reparaturas uz galwoschanu. Apstellejumus ispilda kahrtigi. Wisadu **graweschanas darbu** apgahdaschana. 2

Leelumâ! Masumâ!

J. E. Muschke

Rigâ, Terbatas eelâ Nr. 18,

Lampu,

trauku un stikla

pretschu noliktawa.

Emaljeti kehka trauki,

alfenida galda leetas,

tehjmaschinas.

Seenas un karamâs lampas

is pascha fabrikas, teizama labuma, par lehtakam zenam.

Lampu reparaturas isdara lehti un labi pascha darbnizâ.

Rigâ, Kungu eelâ № 22,

Rigâ, Hafferberga namâ.

Par fabrikas zenam

dabujami

audekli, linu un pakulu dsijas

is

Kengeraga fabrikas

pee 16

K. Lorch & beedr.

W. Andrejewsky

ahdu

pretschu tirgotawa,

Rigâ, Peldu eelâ 27, pascha namâ,

peedahwâ sawu bagatigo krahjumu daschadu ahdu pretschu, kâ:

Wislab. Pinu soles 24 rbl. pudâ.
Weegl. „ „ 20 „ „
Prima Wild soles 19 „ „
Schweisgar, ihsti labas 17 „ „
Stipr. pastalahdas I., 17 „ „
Peterb. bindsoles I., 17½ r. pudâ.
Dubowa sahb. galwas 80 kp. pahrî.
„ „ **schektes** 3½ r. „

Daschadas gamaschu wirsas un gatawi sahbaki.

Atkalpahrdewejeem finams rabats!

Atkalpahrdewejeem finams rabats!

Schnitu sihmeschanas un schuhschanas skola

(preeksch damam un kungeem),

Rigâ, leelâ Uewas eelâ Nr. 27.

Pamatigi eemahza ahtrâ laikâ, skatot pehz mahzekla spehjas, **mehra nemschanu, schnitu sihmeschanu, peegreeschanu un schuhschanas mahkslu bes usprowes,** pehz godalgotâm **Parises** un **Berlines** sin. sistemâm, par loti mehrenu maksu (sahkot no 5 rbl.). Par kreetnu mahzibu teek galwots un **kursu** beigusham isdodu **diplomu.**

Mahzekles peenemu ikdeenas, uz wehleschanos ari **dsihwokli.** Runas stundas no plkst. 9—5 deenâ.

Damas eemahza ari wisadôs smalkôs rokdarbôs.

Sw. Peterburgâ diplometa schnitu sihmeschanas skolotaja **E. Seidman.**

E. Larsen'a

selta u. sudraba leetu weikals

tagad atrodas:

Leelajâ Jaun-eelâ Nr. 13.

Pateesiba, — ne reklama!

Kas wehlas smehket pateesi labu tabaku, tam eteizam ismehginat no jauna muhsu magasinâ pahrdoschanâ nahkuschu tabaku, par daschadam zenam, sem nosaukuma

Selta swaigsne,

un **papirosi**

„Obraszowija" „Diana" (ar tihritu wati) } 10 g. 10 k.

„Sport" „Lubimija" } 10 gab. 6 k.

Leela iswehle ihsto

Hawanas zigaru.

M. J. Mangubi-Tscherkess,

senak A. Koilsu & Co.,

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 6.

Brahli Brauding,

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 15, pretim Uleja beedribai,

peedahwâ

rudens un seemas sesonai

is sawa pilnigi aforetâ krahjuma

jaunakàs modes

drehbu stofus, bluhsu un apschuwumu drahnas,

sihda, wilnas un kokwilnas,

kaschoku pahrwelkamos un truhwes stofus

par daschadam zenam,

oderu drahnas,

skolneetschu un skolneeku stofus

preeksch skolu eestahdem wisâs wajadsigâs krahsâs,

sewischki sawu

audekslu un baltpreetschu krahjumu, tà ari **leetussargus.**

Muhsu apgahdibâ isnahza:

Zilweka meesa.

Zilweka meesas sastahwa un wina organu notehlojums krahsainâs bildês.

Ar isskaidrojumeem no Dr. **Schmidta.**

Tulkots sem Dr. **K. Barona** redakzijas.

Maksà 75 kap.

Rabaga Wilums.

Franzisku no s. Presensé kdses.

Maksà **40** kap.

„Litterärische Rundschau" nodewa schahdu kritiku par „Rabaga Wilumu": „Schai stahstâ atklahta kahda nabaga bahra behrna dwehseles dsihwe. Krustmahte, kas winu usnehmuse, isturas pret winu bahrgi un neschehligi, tà ka wina sirds apzeetinajas un winsch gataws palikt par palaidni. Bet te ar winu eepasihstas sahdschas skolotajs un peedabun winu tiktahl, ka tas apmeklê skolu; no wina laipnâs apeeschanâs atslehdsas nolaistâ behrna sirds, peekeras sirsnigâ mihlestibâ kahdam nabaga klibam, bet bagatâm sirds un gara dahwanam apdahwinatam behrnam un te mahzas no wina „fajust to saldumu, kahdu zilweks hauda ptru mihledams un pretmihlestibu sanemdams". Tà pahrwehrtitais behrns dara wehlak labdarigu eespaidu ari uz krustmahtes dsimti, spehj pat kauset winas sirds ledu. — Wisu personu raksturi ir teizami un nemti taisni is dsihwes. Grahmatâ ismanama tahda deewbijiba, kas sajuht dsihwo Deewu sawâ sirdî un tomehr naw wajadsigs, wisur par winu runat."

Jaunas bilschu grahmatas behrneem.

Kaku preeki un behdas. Maksà **50** kap.
Behrni preezajtees! Maksà **20** kap.
Behrnu drangi. Maksà **15** kap.
Behrnu preeki. Maksà **15** kap.

Kalninsch & Deutschmans,

Rigâ, masâ Grehzineeku eelâ Nr. 2.

Jaunatwehrtee

tirdsneezibas kursi

grahmatweschu, kaseeru un korespondentu isglihtoschanai,

Parka eelâ Nr. 1, sehtâ, dsihwoklis 16.

Speziali preekschmeti: 1) weenkahrscha grahmatweschana, 2) dubulta jeb italiska, 3) trihskahrteja jeb amerikaniska un 4) korespondenziju weschana. **Obligatoriski:** frantschu, italeeschu, anglu, kreewu un wahzu walodas u. t. t. Katrs preekschmets teek mahzits uz wehleschanos sewischki. Kursu beiguschee dabun leezibu (apstiprinatu no weetejâs eestahdes). Kungi un damas, kà ari skoleni, teek peenemti ikdeenas no pulksten 9 rihtâ lihds 9 wakarâ. Damam sewischka nodala. Peenem apstellejumus jaunu grahmatu eeweschanai kantorôs, kà ari **pahrlaboschanai.**

Sihkakas sinas pasneeds

J. Beersing,

Sw. Peterburgâ diplomets skolotajs.

Wilna

no 17. marta 1898. g. atkal **teek kahrsta, wehrpta** un 2, 3 un 4 kahrtam **schketinata** preeksch seku dsijam, kà ari **austa** wisadôs musturôs, kà: **bukkins, schewiots, damu drehbes, flanels, lakati** un **deki** par wislehtakâm zenam. Tâpat ari gatawu drehbi nem pretim **welschanai, krahsoschanai, schkehreschanai** un **preseschanai**

Zeitera un Frey'a

wilnas kahrstuwê, wehrptuwê un austuwê,

Rigâ-Tornakalnâ, Webja eelâ Nr. 16.

Ahdu un sirgleetu tirgotawas

M. P. Sudsin,

Rigâ, Terbatas eelâ Nr. 7 un 14, **Rigâ,**

peedahwâ leelâ iswehlê:

wisadas solu, bindsolu, pastalu un apawu wirsahdas, sirgleetas, wilnu, wisus kurpeeku un seglineeku peederumus, Dubowa juktes, sahbaku forschuwas un schektes, kà ari **daschadas zitas ahdu prezes** par loti peenehmigâm zenam.

Solu ahdas

sahkot no 16 rbl. par pudu.

Akordu ziteres, kuras katris daschâs stundâs war eemahzitees spehlet bes noschu prasschanas, sanehma no jauna leelakâ iswehlê un pahrdodu par **fabrikas zenam.** Zenu rahditajus issuhtu bes maksas. Tahlak peedahwaju manu leelo **harmoniku, herofonu, monopanu, simfonionu, zelestu, wijolu, gitaru, stihgu** u. t. t. krahjumu. Leelakais **meduceeku stinschu, bisu, rewolweru** un wisadu sistemu un katra kalibra **patronu** krahjums. Zenas lehtas, pilniga **galwoschana.**

Emils Lorenzsons,

senak Julijs Linde,

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 36.

Jauna grahmata deewa wahrdu mihlotajeem:

Garigs draugs,

wairak kà 220 garigas jaukas dseesmas wisadeem dsihwes gadijumeem, dseesmas ar runam bruhtes pahri saderinajot, iswadot un mahjâs sanemot.

Schi grahmata eeteizama katram faimes tehwam kà labakâ dahwana sawejeem; eeteizama ari tahdeem, kas pee iswadischanas dalidu nem.

Maksà eeseeta zeetôs wahkôs 50 k.

Dabujama Rigâ, **Behrsina** un **Brigadera** grahmatu pahrdotawâs un pee isdeweja **J. Dsirkal,** Smiltenê.

Lampas,

stikla un porzelana traukus

un zitus preekschmetus

peedahwà par lehtàm zenam

A. Lejeneek & Co.,

Rigâ, Kauf-eelâ Nr. 9.

Weesibam un godeem isihrè lampas un traukus.

Lampu islabojumus isdara wisihsakâ laikâ.

Fabrika: Kihschefera eelâ. Noliktawa: Terbatas eelâ Nr. 21.

I. telefons Nr. 987. **J. Lahzis, Rigâ,** II. telefons Nr. 986.

tschuguna leetawa un akmenu kaltuwe,

isgatawo daschadus us tschuguna leetawu sihmejoschos darbus pehz doteem mudukeem un sihmejumeem.

Spezialitate: tschuguna, granita un marmora krusti, kapu benki, kehdes, kapu sehtas u. t. t.

Adrese wehstulem: Чугунно-лит. заводъ И. Лацисъ, въ г. Ригу.

Kudsroog & Burgis

apteeku pretschu tirgotawa,

Rigâ, leelâ Grehzineeku eelâ Nr. 15.

Peedahwâ eeksch- un ahrsemes

apteeku prezes,

kimikalijas, parfimerijas, daschadas **gumijas prezes, desinfekzijas lihdsekkus,** wisadas **wilnas** un **ellas krahsas, gatawas** un **pulwerôs,** kà ari **suhraschwamjus** un **sahles, mineral-uhdenus, sobu** un **nagu suseklischus, toaletes seepes, seepju sahli, klorkalki, karbolineumu, wisadas ellas, piparus** un **wirzes, kanehli, safranu,** kà ari **daudz zitas saimneezibâ wajadsigas prezes.**

Leelumà un masumà,

par lehtàm zenam.

Leels un bagatigs krahjums daschadu

Seemas swehtku eglites isgresnojumu un swezischu.

Ikkreetu jaunu rahditaji bes maksas.

Kauf-eelâ 10.

Wisas sortes

Simfonionus

paschspehlejoschi **9** rbl.,

patihkamas skanas ar pahrmainamâm noschu lapam, kas **leelâ iswehlê** atrodas krahjumâ par **4** r. **50** kap., **9, 17, 20, 27, 36** rbl. un dahrgaki lihds **300** rbl.,

Simfonionu un polifonu automatus,

kas spehlê kad eemet 5 kap., kà ari **wisus zitus musikas instrumentus,** labakâs kwalitates, leelâ iswehlê peedahwà

Heinrich Makowsky,

wisu musikas instrumentu

spezial-magasina

Rigâ, Kauf-eelâ Nr. 10,

Jul. Heinr. Zimmermanna weetneeks Leipzigâ, Peterburgâ, Maskawâ.

Ikkreetu jaunu rahditaji bes maksas.

Kauf-eelâ 10.

M. Ruttakas

Nr. 20, Rigâ, Wehwern eelâ Nr. 20,

peedahwâ wisleelakâ iswehlê daschadu fabriku

schujmaschinas.

Zekumaschinas no 18 r., kahjmaschinas no 35 r. sahkot.

Wisslawenakâs **adamàs maschinas,** kuràm wajadsetu atrastees katrâ familijâ, so winas atmaksajas loti ahtri. Anglu, Wahzu, kà ari pascha fabrikata

welosipedi.

Leelakâ schuj- un adamo maschinu un welosipedu islaboschanas darbnica.

Ikkatrai pahrdewetam rabats!

Seemeka apdroschinaschanas beedriba.

Wisaugstaki apstiprinata 1872. g.

Pamata kapitals 1,200,000 rbl.

ihds ar eewehrojamu reserwes kapitalu.

Apdroschina

pret ugunsbreesmam

wisadu kustinamu un nekustinamu ihpaschumu, prezes, fabrikas u. t. t.

Aženti: Brahli Fraenkel,

leel. Smilschu eelâ Nr. 17, Reppiena namâ.

Telefons Nr. 18.

Teatris — Burtneekôs.

15. nowembri 1898:

Kas tee tahdi, kas dseedaja?

jeb

Klausibas laikôs.

Skatu luga 5 zebleenôs, latweeschu skatuwei farakstijis Adolfs Allunans.

Tuwakas sinas programâs.

Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernsta Plates, Rigâ, pee Petera basnizas.

Sche klaht „Literarisskais Peelikums".